

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bc. Jana Liptáková

Současný stav veřejného knihovnictví ve Středočeském kraji

Diplomová práce

Praha 2007

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Milena Černá

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

[Vzor: Vložený list (dvě strany) „Zadání diplomové práce“]

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze, 13. srpna 2007

.....

Jana Liptáková.....

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí práce PhDr. Mileně Černé za připomínky a některým pracovníkům veřejných knihoven za pomoc při zpracovávání průzkumů.

V Praze, 13. srpna 2007

.....

Jana Liptáková.....

Identifikační záznam

LIPTÁKOVÁ, Jana. *Současný stav veřejného knihovnictví ve Středočeském kraji [The present situation of public libraries in the Region of Central Bohemia]*. Praha, 2007. 109 s., 12 s. příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2007 Vedoucí diplomové práce PhDr. Marie Černá.

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o stavu veřejného knihovnictví ve Středočeském kraji. Cílem práce je podat přehled o současném stavu veřejných knihoven Středočeského kraje, o změnách kterými prošly a o způsobu jak na ně reagovaly. Součástí práce jsou informace o zásadním dokumentu, který ovlivňuje fungování veřejných knihoven ve Středočeském kraji, Koncepci podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. Statistické údaje o veřejných knihovnách celého Středočeského kraje jsou zpracovány za časové období 2001-2006. V analýze jednotlivých knihoven je převážně zohledňováno časové období posledních dvou let. Práce si všímá i důležitého aspektu, kterým je pohled na knihovny z hlediska jejich financování, především regionálních funkcí. Dále se zabývá jejich knihovním fondem, výpůjčkami, činnostmi pro výraznější propagaci a lepší komunikaci s uživateli. Součástí práce je také zhodnocení perspektiv vývoje veřejného knihovnictví ve Středočeském kraji. Snaží se o současný celkový obraz veřejného knihovnictví Středočeského kraje. Práce je zpracována z dostupných zdrojů a na základě dílčích průzkumů. [Autorský abstrakt].

Klíčová slova

financování knihoven, Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, krajské knihovny, základní knihovny, pověřené knihovny, Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Středočeský kraj, regionální funkce, veřejné knihovny

Obsah

OBSAH	1
PŘEDMLUVA	3
1 ÚVOD	5
2 HISTORICKÝ VÝVOJ VEŘEJNÉHO KNIHOVNICTVÍ VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	7
2.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA STŘEDOČESKÉHO KRAJE.....	7
2.1.1 <i>Historický exkurz</i>	7
2.1.2 <i>Demografické a ekonomické ukazatele Středočeského kraje</i>	8
2.2 HISTORIE VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH KNIHOVEN	10
2.2.1 <i>Středočeská vědecká knihovna v Kladně</i>	11
2.2.2 <i>Knihovna města Mladá Boleslav</i>	12
2.2.3 <i>Knihovna Jana Drdy Příbram</i>	13
2.2.4 <i>Městská knihovna Kutná Hora</i>	14
2.2.5 <i>Městská knihovna Benešov</i>	15
2.2.6 <i>Městská knihovna Kladno</i>	16
2.3 ZÁVĚRY	16
3 NOVÝ KNIHOVNÍ ZÁKON A VEŘEJNÉ KNIHOVNY STŘEDOČESKÉHO KRAJE	18
3.1 NOVÝ KNIHOVNÍ ZÁKON	18
3.1.1 <i>Knihovní zákony naší republiky</i>	18
3.1.2 <i>Znění zákona</i>	18
3.1.3 <i>Související dokumenty</i>	20
3.2 KNIHOVNY STŘEDOČESKÉHO KRAJE	21
3.3 KONCEPCE PODPORY KNIHOVEN Z ROZPOČTU STŘEDOČESKÉHO KRAJE	23
3.3.1 <i>Historie vzniku dokumentu</i>	23
3.3.2 <i>Základní východiska Koncepce</i>	24
3.3.3 <i>Podpora knihoven zřizovaných obcemi</i>	26
3.3.4 <i>Specifikace regionálních funkcí</i>	28
3.3.5 <i>Finanční podpora</i>	29
3.3.6 <i>Hodnocení výsledků a přínosů systému</i>	31
3.3.7 <i>Přednosti systému</i>	31
3.4 STATISTIKA VEŘEJNÝCH KNIHOVEN	32
3.4.1 <i>Počet veřejných knihoven</i>	32
3.4.2 <i>Knihovny regionů</i>	34
3.4.3 <i>Provozní doba</i>	35
3.4.4 <i>Knihovní fond Středočeského kraje</i>	37
3.4.5 <i>Registrování uživatelé a návštěvnost</i>	38

3.4.6	<i>Výpůjčky Středočeského kraje</i>	41
3.4.7	<i>Knihovní software</i>	41
3.4.8	<i>Regionální funkce</i>	43
3.5	PROJEKT INTERNETIZACE KNIHOVEN.....	44
3.5.1	<i>Veřejně přístupné stanice připojené k internetu</i>	46
3.5.2	<i>Veřejný internet</i>	46
3.6	WEBOVÉ STRÁNKY KNIHOVEN	47
3.6.1	<i>Zajímavé webové stránky základních knihoven</i>	50
3.6.2	<i>Šablona webu malé knihovny</i>	51
3.6.3	<i>Sekce webových stránek „Pro knihovny“</i>	52
3.7	KNIHOVNA ROKU	53
3.8	ZÁVĚRY	54
4	ANALÝZA ČINNOSTI VYBRANÝCH KNIHOVEN	57
4.1	STŘEDOČESKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA.....	58
4.1.1	<i>Krajská funkce SVKK</i>	61
4.1.2	<i>„Okresní“ regionální funkce – oblast Kladenska</i>	64
4.1.3	<i>Časopis Čtenář</i>	65
4.2	MĚSTSKÁ KNIHOVNA KUTNÁ HORA	65
4.3	MĚSTSKÁ KNIHOVNA BENEŠOV	67
4.4	CENTRUM CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ S KNIHOVNOU MANŽELŮ TOMANOVÝCH	70
4.5	PŘÍKLADY AKTIVIT KNIHOVEN ZAMĚŘENÉ NA UŽIVATELE	72
4.6	ZÁVĚRY	77
5	PERSPEKTIVY VÝVOJE KNIHOVEN STŘEDOČESKÉHO KRAJE... 80	
5.1	KONCEPCE ROZVOJE KNIHOVEN VE STŘEDOČESKÉM KRAJI DO ROKU 2010. 80	
5.2	ZHODNOCENÍ PERSPEKTIV	82
6	ZÁVĚR	84
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	87
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	96
	PŘÍLOHY	98

Předmluva

Důvodů proč jsem si vybrala právě toto téma na zpracování své diplomové práce je hned několik. Od narození žiji ve Středočeském kraji, a kromě vesměs studijních návštěv Národní knihovny České republiky a jiných odborných knihoven, jsem od 4. třídy základní školy registrovaným uživatelem městské knihovny v Brandýse nad Labem. Proto mě zajímá, jak to s veřejným knihovnictvím v našem kraji vypadá.

Veřejné knihovny považuji za důležité a věřím, že vždy byly a ještě dlouhou dobu budou místem, kam si lidé budou chodit půjčovat zábavnou i poučnou literaturu a kde se setkají s příjemným prostředím a ochotnými knihovníky.

Žijeme v tzv. informační společnosti. Informace začínají být přístupné v elektronické podobě, některé už vycházejí jen takto. Dokumenty jsou digitalizovány a mezilidská komunikace probíhá elektronicky.

Na pozadí těchto změn se již desetiletí klade otázka, zda knihovny přežijí. Jak ve svém článku *Knihovny a knihovny dnes a zítra* uvádí Rudolf Vlasák, knihovny přežijí, jde však o to, jak se které musí změnit. Je proto nezbytné specifikovat úlohu, kterou má veřejná knihovna v současnosti plnit. Definice najdeme v dokumentech prestižních světových organizací (jako UNESCO) nebo v dokumentech Evropské unie, jako je *Zelená kniha*. O veřejné knihovně uvádí, že „v současné společnosti jsou knihovny obzvláště důležité jako prostředky zajištění přístupu všech občanů, kteří o to projeví zájem, k poznatkům a ke kultuře.“¹ Knihovny tak musí hledat možnosti jak se stát kulturními a informačními centry.

Práce je zpracována na základě dostupných materiálů na toto téma, dokumentů o veřejných knihovnách kraje a na některých mých dílčích průzkumech v této oblasti na téma používaných automatizovaných knihovních softwarů či provozní doby knihoven. Všechny použité zdroje jsou citovány podle norem ISO 690 a ISO 690-2.

¹ RYYNÄNEN, Mirja. Zpráva o Zelené knize o roli knihoven v moderním světě. Dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Rezoluce_oroli.htm>.

Při psaní práce jsem narazila na terminologický problém. Týká se rozdílu mezi výrazy knihovní a knihovnický. Oba termíny se i v současné době používají zároveň a i profesionálové z oboru je někdy chápou nevhodně. Pro ověření jsem proto použila Českou terminologickou databázi knihovnictví a informační vědy (TDKIV). Tak je správným výrazem pro zákon upravující existenci, podmínky a funkce knihoven knihovní nikoli knihovnický zákon (tento termín je uváděn jako zastaralý a nevhodný). To samé platí i pro automatizovaný knihovní systém. Uvádím zde tuto problematiku, protože při zadávání této práce jsem do zadání nesprávně uvedla termín knihovnický zákon. Tímto upozorňuji na tuto změnu, v práci používám důsledně spojení knihovní zákon.

Jiným drobným odchýlením od zadání je začlenění avizované kapitoly č. 5 Regionální funkce do kapitoly č. 3. Jejich charakteristika přímo souvisí s popisovaným dokumentem a není proto účelné je oddělovat. Jejich statistika je uvedena v další části dané kapitoly.

K další terminologii, často používám pojmenování knihovník, ale samozřejmě tím myslím i pracovnice knihoven. Za knihovnu v této práci je považována veřejná knihovna, pokud není uvedeno jinak. Vzhledem k územnímu vymezení Středočeského kraje, jsou všemi knihovnami, u kterých by mohla vzniknout pochybnost, myšleny knihovny Středočeského kraje. Vzhledem ke stále rozvíjející se činnosti knihoven, nepoužívám ve své práci rozšířený výraz čtenář, ale obecnější termín uživatel. Další odborné termíny a jejich použití je vysvětleno hned v následující části.

1 Úvod

Veřejné knihovnictví má v České republice dlouhou tradici. Knihovny byly vždy považovány za součást kulturního života obce. Jaké podmínky pro vznik měly veřejné knihovny ve Středočeském kraji a historii některých z nich popisuje první kapitola.

Knihovny naštěstí nebo naneštěstí neexistují ve vzduchoprázdnu, nefungují v ideálních podmínkách a nemají ideální uživatele. Proto se v práci zabývám také popisem demografických a jiných vztahů ve Středočeském kraji (SK). Jejich důležitost je zjevná. Středočeský kraj je v mnoha směrech výjimečný a jedinečný. Jeho poloha v centrální oblasti Čech, jeho velikost, to vše je důležité znát.

Všechny velké změny se začaly odvíjet od schválení nového knihovního zákona, platného od roku 2002. Po třech letech fungování přešel systém financování na kraje a tím odstartoval další změnu, ke které ve Středočeském kraji došlo. Byl vytvořen nový dokument, kterým se řídí podpora knihoven z rozpočtu kraje.

Statistické údaje ukazují vývoj počtu veřejných knihoven ve Středočeském kraji, jejich provozní dobu, velikost knihovního fondu, počty uživatelů, knihovní software a plnění regionálních funkcí. Dnes jsou důležitou součástí propagace také webové stránky, které jsou zde také porovnány. Zabývám se také možnostmi, které se knihovnám nabízejí, aby zlepšily své šance při boji o uživatele.

Z pohledu knihovního zákona je v kraji nejdůležitější knihovnou krajská knihovna. Její činností se zabývám v jedné z kapitol. Mimo to uvádím i další knihovny a popis jejich činností. Jedná se o dvě knihovny pověřené a jeden zajímavý projekt, který vznikl teprve nedávno. Následuje výčet některých zajímavých akcí středočeských knihoven, které pořádají pro své uživatele i širokou veřejnost.

Důležitou součástí práce jsou perspektivy rozvoje veřejných knihoven ve Středočeském kraji. Pokusím se zhodnotit, jaké mají knihovny šance dosáhnout stavu, který si předsevzaly.

Jak již bylo uvedeno, je důležité vymezit termín veřejná knihovna. Definice velkých mezinárodních organizací se shodují v tom, že jde o nástroj vzdělávání, kultury a informační činnosti. TDKIV pro české prostředí jako normativní výklad uvádí, že jde o všeobecnou nebo univerzální knihovnu sloužící místním nebo regionálním potřebám² (v současnosti přestává být pro její charakteristiku důležitý způsob financování).

Krajská knihovna je podle zákona veřejnou knihovnou zpravidla univerzálního charakteru, jejímž zřizovatelem je kraj. Obvykle plní funkci i městské knihovny v sídle města a zajišťuje regionální funkce.

Definice profesionální a neprofesionální knihovny se mi nepodařilo v České terminologické databázi knihovnictví a informační vědy najít. Převzala jsem proto definice uváděné Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně.

Profesionální knihovny jsou zpravidla městské a obecní knihovny, zřizované městy nebo obcemi. Výpůjční dobu mají minimálně 15 hodin týdně a nejméně jednoho zaměstnance minimálně na 0,5 pracovního úvazku. Knihovny nemusí mít právní subjektivitu, zaměstnanci knihovny v takovém případě jsou zaměstnanci městského nebo obecního úřadu.

Neprofesionální knihovny jsou obecní knihovny s půjčovní dobou kratší než 15 hodin týdně. Knihovník z řad občanů obce pracuje zpravidla na dohodu.

² Tutéž základní definici můžeme použít také pro jiné názvy pro typ knihovny jako je obecní či městská knihovna.

2 Historický vývoj veřejného knihovnictví ve Středočeském kraji

2.1 Základní charakteristika Středočeského kraje

2.1.1 Historický exkurz

Území dnešního Středočeského kraje, z něž nelze z historického hlediska vyjmát Prahu, představuje nejen geografický, ale i významový střed Čech. Dějiny tohoto území jsou velice pestré. Kraj zahrnuje mnoho významných míst, odehrály se zde významné události a žili tady význační lidé.

Nejvýznamnější historickou památkou je Kutná Hora, známá hlavně svými stříbrnými ložisky, kde se od roku 1300 pouze v jedné centrální mincovně razil pražský groš. Centrum Kutné Hory je od roku 1995 zapsáno mezi památky chráněné organizací UNESCO. Roku 1409 zde Václav IV. podepsal Kutnohorský dekret (o vlivu na Karlově univerzitě). Mělník je známý svými vinicemi, na jejichž založení se podílel Karel IV. Na území Středočeského kraje se nachází také asi náš nejznámější hrad Karlštejn (budovaný v letech 1348-1365), ležící nedaleko Berouna, s ojedinělou gotickou nástěnnou výzdobou v Kapli sv. Kříže ze 14. století.

U Malešova nedaleko Kutné Hory se v létě roku 1424 odehrála jedna z nejkrvavějších husitských bitev a Husitské války ukončila o deset let později bitva u Lipan³. V oblasti Dříně na Kladensku bylo roku 1846 objeveno černé uhlí a o dva roky později zde bylo otevřeno Kladenské kamenouhelné těžářstvo.

Jedním z nejvýznačnějších rodáků kraje je skladatel Antonín Dvořák, který se narodil v Nelahozevsi, blízko Kralup nad Vltavou. Je spjat i obcí Vysoká u Příbrami, kde postavil vilu Rusalka, ve které začal nebo dokončil přes třicet hudebních děl. Pro Mladou Boleslav jsou důležitá jména mechanika Václava Laurina a knihkupce Václava Klementa, kteří zde v roce 1895 začali vyrábět nejdříve jízdní kola, později světově proslulé motocykly a nakonec i auta. Ve 20. letech 20. století došlo k fúzi se Škodou Plzeň.

³ Vesnice ležící ve východní části Středočeského kraje nedaleko Kouřimi.

Jihozápadně od Mladé Boleslavi leží zámek Kokořín a nedaleko Benešova panství Konopiště. Blízko Vlašimi se nachází pověstmi opředený vrch Blaník. Jiným významným rodákem Středočeského kraje je Josef Lada, proslulý malíř a spisovatel, jemuž byl inspirací kraj kolem rodných Hrusic. Západně od Kladna leží obec Lány a jeho zámek, známý jako letní sídlo československých a českých prezidentů (od roku 1921). Ve Staré Huti u Dobříše vybudoval spisovatel Karel Čapek své letní sídlo Na Strži, kde vznikala některá jeho literární díla.

Ve Středočeském kraji se nacházelo více vojenských výcvikových prostorů, nejznámějším byl prostor Milovice-Mladá severovýchodně od Prahy (zrušen v roce 1991). Nacházejí se zde i přehrady. Jako první vltavská přehrada bylo postaveno Vrané, dále byly vybudovány Slapy a Lipno. Na rozdíl od staveb přehrad, které se dařily, stavba nejdůležitější dálnice z Prahy do Brna byla dokončena se 40letým zpožděním (projekty a přípravné práce zahájeny již před druhou světovou válkou, válka stavbu přerušila a stávající silniční síť přestala stačit až koncem 50. let 20. století, ale k otevření celé dálnice došlo až v roce 1980).

Tolik k historickým mezníkům, událostem, osobnostem a kulturním místům, které se vztahují k území Středočeského kraje. Z tohoto stručného výčtu vidíme, že na území dnešního Středočeského kraje nebyla nikdy nouze o kulturní vývoj, a můžeme tak usuzovat, z jakých kořenů knihovny vznikly a v jakém prostředí se zde vyvíjely, navíc v blízkosti Prahy toužily dosáhnout jejich kvalit.

Pro pochopení postavení veřejných knihoven je také důležité poznat, jak kraj vypadá z pohledu demografů, sociologů a ekonomů. To znamená, jak se ve které části kraje lidé chovají a jaké jsou pozitivní a negativní vlivy faktu, že Praha leží uprostřed cizího kraje.

2.1.2 Demografické a ekonomické ukazatele Středočeského kraje

Středočeský kraj, jak ho známe nyní vznikl poměrně nedávno, 1. ledna 2000, nabytím účinnosti Ústavního zákona č. 347/1997 Sb.⁴.

Jak bylo uvedeno, je jeho vývoj úzce spjat s vývojem hlavního města České republiky, které leží v jeho středu. Hlavně z pohledu demografického, sociálního a ekonomického nelze Prahu pustit ze zřetele.

⁴ Zákon 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb.

Středočeský kraj svou velikostí a počtem obyvatel patří mezi největší. Zabírá 14 procent plochy České republiky (11 016 km²) a žije v něm 11,2 procenta veškeré populace (1 171 200 obyvatel). Svou rozlohou je asi 1,9krát větší, než je průměrná rozloha kraje v České republice.⁵ Administrativně se dělí na 26 správních obvodů – obcí s rozšířenou působností. Jde o region s velmi intenzivními ekonomickými, sociálními a demografickými vazbami, které se projevují především v nejbližším zázemí hlavního města. Praha, jako centrum ekonomiky, obchodu a kultury ovlivňuje většinu kvalitativních a kvantitativních ukazatelů ve Středočeském kraji. Plní zároveň funkci jeho administrativního centra.

Hlavním procesem ovlivňujícím Středočeský kraj od počátku 90. let je probíhající suburbanizace⁶. Její část, tzv. rezidenční suburbanizace se projevuje stěhováním pražského obyvatelstva především do okresů Praha-východ a Praha-západ. I tyto obyvatelé ale udržují své vazby s hlavním městem, především ty pracovní.

Ekonomická síla hlavního města má vliv i na ekonomické ukazatele kraje. Nejvyšší koncentrace a různorodost pracovních míst Prahy využívá i obyvatelstvo středních Čech. Kraj se vyznačuje vysokou hodnotou průměrné mzdy a nízkou mírou nezaměstnanosti. Při hodnocení ekonomiky by se nemělo zapomínat ani na silný region Mladé Boleslavi. Prosperující automobilový průmysl působí pozitivně na mzdy i nezaměstnanost.

Najdou se i negativní stránky rozvoje. Hlavní problémy souvisejí s již zmiňovanou suburbanizací. Dochází ke zvyšování zatíženosti dopravní a technické infrastruktury. Prudce stoupající počet obyvatel některých obcí klade vysoké nároky na infrastrukturu a občanskou vybavenost. Sociálním problémem bývá označována vznikající polarizace míst, kam se stěhují obyvatelé Prahy. Vznikají tím oddělená „městečka“, jejichž obyvatelé se neúčastní dění v obci, nevyužívají místní služby a nekomunikují s místním obyvatelstvem. Ve dne, po odjezdu za prací, se tato místa stávají „mrtvými“ zónami. V závislosti na vzdálenosti od hlavního města se snižuje i jeho vliv. Vzdálenější oblasti některých okresů se potýkají s horší vybaveností technickou infrastrukturou, zdravotními, sociálními či kulturními zařízeními. Jde o oblasti okresů Příbram, Rakovník, Benešov či Kutná Hora, které se vyznačují charakterem zemědělské oblasti s nižší úrovní vzdělání a horšími ekonomickými podmínkami.

⁵ Údaje se vztahují k 30. září 2006.

⁶ Suburbanizace je prostorový proces, při němž se obyvatelé hromadně stěhují z centrálních částí městských aglomerací na jejich okraje i za administrativní hranice městských celků.

Na území Středočeského kraje existuje přes 110 mikroregionů⁷, mezi které jsou započítány jak svazky obcí, tak sdružení obcí. Některé z nich přesahují hranice Středočeského kraje.

Jak jsem uvedla na počátku této kapitoly, nelze Prahu z demografického, sociálního a ekonomického pohledu ze Středočeského kraje vypustit, ale hlavní město do kraje nepatří, i když ovlivňuje fungování nejen knihoven v tomto kraje. Velké procento občanů Středočeského kraje hledá zaměstnání právě v hlavním městě a často se vrací až v pozdních hodinách. Všechna tato fakta by měly mít pracovníci veřejných knihoven na paměti.

Kraj tvoří historicky i geograficky dost nepřírozený celek. Nemá své krajské město, tvoří ho jen jakýsi prstenec měst a okresů kolem Prahy. Krajský úřad a některé další instituce na krajské úrovni mají sídlo v Praze. Ovšem knihovny (ani ta krajská) zde sídlit nemohou. Tím ovšem vyvstává otázka, kde by se knihovna plnící funkci krajské knihovny měla nalézat. Naštěstí ve Středočeském kraji najdeme historickým vývojem podloženou knihovnu, která má dostatečné fondy a zkušenosti, aby takovou knihovnou být mohla.

2.2 Historie vybraných veřejných knihoven

Česká republika má (vedle Slovenské republiky) nejhustší síť obecních knihoven na světě. Na území Středočeského kraje má tato síť dlouhou a významnou historickou tradici. Již v 90. letech 19. století vznikly například knihovny v Neveklově, Kouřimi, Benešově, Nymburce, Kladně atd. Úplně nejstarší knihovnou v kraji je dříve obecní dnes Městská knihovna v Mnichovicích, založená roku 1837. Zákonem č. 430/1919 Sb. o veřejných knihovnách obecních (podrobněji o něm píše v kapitole 3.1.1) došlo k dalšímu zahuštění sítě knihoven až na úroveň každé obce.

Vybrala jsem významnější knihovny s dlouhým historickým vývojem a jednu, která má opravdu extrémně krátkou historii.

⁷ Tento pojem se většinou používá pro sdružení několika obcí. Jeho typickým znakem je vznik z vlastní iniciativy obcí, zpravidla za účelem dosažení určitého cíle. Obce mohou při výkonu své samostatné působnosti vzájemně spolupracovat.

2.2.1 Středočeská vědecká knihovna v Kladně

Na konci 19. století působilo na Kladně mnoho různých spolků. Mezi nejznámější patřil spolek Beseda Budislav (vznikl v 60. letech sloučením několika menších spolků a vlastnil pečlivě vedenou a udržovanou knihovnu). Touha po vědění vedla ke stále intenzivnější potřebě veřejné knihovny. V dubnu 1896 se sešel ustavující výbor složený ze zástupců některých spolků i jednotlivců, a zaslal obecnímu zastupitelstvu rezoluci se žádostí o založení spolku Lidová knihovna na Kladně. V březnu roku 1897 bylo zřízení spolku povoleno. V neděli 5. září zahájila knihovna svou činnost prvním půjčovným dnem v jedné z místností kladenské Sokolovny. Po dvou letech se přestěhovala do větších prostor ve druhém patře Občanské záložny.

Na počátku 20. století převzalo knihovnu do své správy město a ze spolkové knihovny se stala obecní knihovna Královského horního města Kladno. Během válečných let 1914-1918 se činnost knihovny nezastavila, byla ale poškozena vyřazením mnoha knih, které rakouská vláda zakázala. V roce 1928 přidělila rada města knihovně větší prostory v přízemí východního křídla a v průčelní části kladenském zámku, ve kterém sídlila až do roku 1954. V letech hospodářské krize (30. léta 20. století) pocítila i knihovna její důsledky a neobešla se bez sponzorských darů (Městská spořitelna, kladenské železárny). Další chod knihovny narušila okupace, z knihovny bylo vyřazeno tisíce knih a knihovníci zajišťovali její chod jen s nejvyšším úsilím.

Již roku 1940 vzniklo v knihovně regionální oddělení, které v té době shromažďovalo knihy pouze kladenských autorů, publikace o Kladně a knihy vydané nebo vytištěné na Kladně. Ve 40. letech došlo ke vzniku Velkého Kladna a do té doby knihovny samostatných obcí se spojily. Kladenská knihovna se stala ústřední knihovnou s pobočkami.

V 50. letech 20. století byla pověřena funkcí okresní knihovny a v 60. letech 20. století nejprve krajskou metodickou působností a následně funkcí vědecké knihovny. V roce 1954 se jejím novým sídlem stala budova bývalého Okresního domu (postavena v letech 1909 – 1910 podle projektu architektů Josefa Mařika a Karla Šidlíka). Když v roce 1969 získala právo povinného výtisku na tisky středočeského regionu, začala systematicky shromažďovat regionální literaturu daného regionu. Na konci 70. let 20. století získala knihovna právo celostátního povinného výtisku knih a nedlouho poté také periodik. V roce 1978 získala status

univerzální vědecké knihovny (změna názvu až za 5 let) a po deseti letech koupila první 16 bitový počítač Atari.

V roce 1991 se zřizovatelem Státní technické knihovny v Kladně stalo Ministerstvo kultury Československé republiky. Dalším důležitým mezníkem se stal rok 1993, kdy se knihovna stala vydavatelem oborového měsíčníku pro knihovny *Čtenář* (jehož vydavatelem je dodnes). V roce 1995 byla připojena na Internet a již za dva roky (v roce 100. výročí svého založení) byl v půjčovně zprovozněn automatizovaný výpůjční proces. Nová verze automatizovaného knihovního systému ARL (Advance Rapid Library) byla uvedena do provozu v roce 2004.

S novým zákonem o neperiodických publikacích (zákon č. 37/1995 Sb.) přišla knihovna o právo na celostátní povinný výtisk neperiodických publikací s výjimkou produkce nakladatelů z regionu středních Čech a z Prahy. Právo povinného výtisku pražských vydavatelů ji bylo odebráno v roce 2003. Hudební oddělení knihovny spolupracuje s Knihovnou a tiskárnou pro nevidomé K. E. Macana v Praze a se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých v Kladně.

Od roku 2001 je zřizovatelem knihovny Středočeský kraj s oficiálním názvem Středočeská vědecká knihovna, se zavedením nového knihovního zákona plní funkci krajské knihovny. Nejnovější událost, která zasáhla poklidný chod krajské knihovny, je rozsáhlá rekonstrukce hlavní budovy. Proběhla v druhé polovině roku 2005 a pokračovala i v roce 2006. Jejím cílem bylo rozšířit, více otevřít a zpřehlednit prostory pro poskytování služeb a nabídnout zákazníkům nové typy služeb jako je volný výběr. Z původní půjčovny, kde byly uživatelům vydávány knihy ze skladu byl vytvořen volný výběr odborné literatury a beletrie. Nově vznikl také koutek pro děti. Další významnou změnou je vytvoření bezbariérového vstupu u zadního vchodu do budovy.

2.2.2 Knihovna města Mladá Boleslav

Za oficiální počátek městské veřejné knihovny v Mladé Boleslavi se považuje 4. říjen 1901. Jejím otevření v pronajatém bytě předcházela úspěšná veřejná knihovna a čítárna spolku Měšťanská beseda (navazovala na čtenářskou jednotu). Nově otevřená knihovna nabízela až 140 časopiseckých titulů a vzbudila velký zájem veřejnosti.

Za své více než stoleté působení zažila několik stěhování. První již v roce 1909, kdy zakotvila v chlapecké škole pod názvem Veřejná čítárna a knihovna královského města Mladá Boleslav. V září 1936 byla přemístěna do nové budovy Obchodní akademie a již po čtyřech letech (kvůli německému lazaretu) přesunuta do jedné místnosti Okresní hospodářské záložny. Po válce byla vrácena zpět do Obchodní akademie. Za války narušilo její slibný rozvoj také vyřazování mnoha knih. V roce 1946 vzniklo v knihovně samostatné oddělení pro děti, brzy však následovala další vlna vyřazování literatury. Na počátku 50. let 20. století byla přejmenována na Okresní lidovou knihovnu a v polovině 70. let 20. století při ní byla zřízena středisková knihovna.

Koncem 80. let 20. století jsou prostorové problémy knihovny alarmující a majitel objektu, ve kterém sídlila jí dal výpověď. Naštěstí byla zamítnuta řešení, která navrhovala umístit knihovnu do některého ze starých objektů a tak padlo rozhodnutí o stavbě nové budovy. Na projektu se začalo pracovat v druhé polovině 80. let 20. století a stavba byla zahájena na podzim 1990. Díky spojení finančních prostředků okresních a městských orgánů šlo po řadě desetiletí o jeden z prvních objektů v republice určený pro knihovnu, jediný ve Středočeském kraji. 27. října 1994 došlo k otevření knihovny v nových prostorách s automatizovaným výpůjčním systémem v oddělení pro děti a nově vznikajícím regionálním informačním střediskem.

K plné automatizaci došlo v roce 1998, kdy začala knihovna poskytovat také veřejně přístupný internet (díky grantovému projektu podaného do programu Ministerstva kultury – Rozvoj informačních služeb knihoven). Zřizovatelem knihovny se v roce 1997 stalo opět město s oficiálním názvem Knihovna města Mladá Boleslav. V roce 100. výročí svého založení navázala knihovna spolupráci s Malokarpatskou knižnicou v Pezinku (partnerské město Mladé Boleslavi). Knihovna v Pezinku dodala řadu publikací od pezinských autorů a knih o Pezinku. Oslavy vyvrcholily besedou se slovenským spisovatelem Ľubomírem Feldekem.

2.2.3 Knihovna Jana Drdy Příbram

Počátky historie Příbramské knihovny sahají do roku 1900. Přesně 1. října 1900 byla otevřena lidová knihovna umístěná ve školní budově. Po 1. světové válce byla přestěhována do přízemí městského sirotčince, kde sídlila až do roku 1945, v 50. letech byla přemístěna do bývalého obchodu na náměstí. Od roku 1948 je okresní knihovnou a od roku 1960 buduje střediskový systém pro okres Příbram.

První pobočka vznikla v roce 1953 z bývalé Jiráskovy knihovny na Březových Horách, druhá na novém sídlišti (vybudovaném pro rozvíjející se uranový průmysl) pro děti i dospělé o šest let později. V roce 1984 se knihovna znovu stěhovala, tentokrát do více vyhovujících prostor budovy bývalého OV KSČ, kde se podařilo zřídit i malou čítárnu a studovnu.

U příležitosti 90. výročí vzniku byla knihovna přejmenována na Knihovnu Jana Drdy. V roce 1993 Okresní shromáždění nepřidělilo knihovně dotace na provoz, proto došlo k dohodě a zřizovatelem knihovny se stalo město Příbram. Již rok poté došlo k její automatizaci. V roce 1998 prošla část knihovny rekonstrukcí a uživatelům je teď k dispozici i přednáškový sál. Od stejného roku je také zřízena veřejně přístupná internetová stanice.

Od roku 1996 vydává knihovna měsíčník *Příbramský zpravodaj* a pro nově založený Klub mladých autorů občasník *Kouř*. Vedle těchto periodik vydává díla regionálních autorů a malonákladové publikace. Od roku 1998 spolupracuje s nakladatelstvím Klokočí Jiřího Suchého, vydávají spolu *Edici současné české poezie* (ESČP), která je zaměřena na podporu tvorby českých autorů.

2.2.4 Městská knihovna Kutná Hora

Již v roce 1843 darovali občané města Kutná Hora knihy za účelem založení knihovny. Dárců nebylo mnoho, i přesto bylo shromážděno 840 svazků. Za zakladatele knihovny jsou považováni Josef Jaromír Štětka (1808-1878) a neprávem opomíjený Štětkův spolupracovník Petr Miloslav Veselský (1810-1889).

Knihovna nemohla začít fungovat bez povolení, které vystavil „kutnohorský magistrát“ až v roce 1848. Zmíněný dekret obsahoval také zmínku o tom, že volba „spisů“ se nechává na řediteli knihovny. Již za dva roky byl vydán první tištěný seznam městské knihovny Kutnohorské. Po roce 1900 se sídlem knihovny stala tzv. Státní reálka a v roce 1938 se knihovna stěhuje do bývalého domu spořitelny.

Po dobu druhé světové války je fond knihovny téměř nedotčen díky obětavosti místního knihovníka, který mnoho vzácných svazků ukryl. Na konci 70. let 20. století je rozhodnuto o rekonstrukci budovy Okresní knihovny v Kutné Hoře. V roce 1996 se knihovna stala městskou a jejím zřizovatelem město Kutná Hora.

Rok poté byla dokončena automatizace a zprovozněna první internetová stanice, o rok později oslavila knihovna 150. let veřejného knihovnictví v Kutné Hoře.

2.2.5 Městská knihovna Benešov

Historie vzniku knihovny v Benešově je spjata se jménem našeho významného spisovatele Karla Hynka Máchy. Inicioval vznik knihovny svým vlasteneckým projevem při návštěvě tohoto města v roce 1832. První zprávy o ní pocházejí z paměti benešovského rodáka Václava Macha, který se k iniciátorům jejího vzniku také počítá. Kořeny benešovského knihovnictví tudíž sahají až do 30. let 19. století, kdy fond vznikající knihovny tvořily především dary vlastenců (i K. H. Máchy). V roce 1835 bylo půjčování knih zakázáno, ale knihovna existovala dále.

V lednu 1847 dostala knihovna od krajského úřadu povolení být vedena jako školní knihovna pod dozorem děkana. Až 7. října 1896 vznikla veřejná lidová knihovna a čítárna. Od tohoto roku buduje knihovna svůj fond a považuje ho za datum svého založení.

V období 1. světové války byla činnost knihovny pozastavena a v průběhu let 1939-1945 zasahoval nacistický režim do budování fondu knihovny. Více než 40 let (1951-1996) byla knihovna v Benešově okresní knihovnou, v 60. letech byla součástí střediskového systému v okrese.

V roce 1997 vznikla nová příspěvková organizace Městská knihovna Benešov a došlo k jejímu připojení na internet. Nutno dodat, že její automatizace byla zahájena o rok dříve. Rok 2000 byl pro knihovnu rozhodující, po odsouhlasení investičního záměru zastupitelstvem, přistoupilo město k vnitřním stavebním úpravám prostorů v budově polikliniky pro účely městské knihovny. Knihovna se tak přiblížila k uskutečnění své vize, aby všechna oddělení mohla působit v rámci jedné budovy. V následujícím roce bylo otevřeno zrekonstruované dětské oddělení a zcela nové oddělení hudební.

2.2.6 Městská knihovna Kladno

Tato veřejná knihovna funguje v Kladně od 1. ledna 2003 a jde o příspěvkovou organizaci. Jak je patrné z historie Středočeské vědecké knihovny, byla v Kladně vždy jen jedna knihovna. Proč tedy došlo ke vzniku druhé, jaksi nadbytečné? Šlo o finance. Problémem se stala realizace knihovního zákona.

Rada kraje v roce 2002 odmítla poskytnout dostatek financí na činnost Středočeské vědecké knihovny jako celku a požadovala 50 procent dotace na provoz městské části knihovny. Město Kladno zareagovalo tím, že odsouhlasilo jen půl milionu z požadovaných 4 mil. Kč. Kraj proto rozhodl, že v roce 2002 bude ještě knihovnu financovat jako celek, ale od roku následujícího pouze její krajskou část. Nejjednodušším řešením bylo její rozdělení, proti kterému všichni odborníci v knihovně protestovali, ale marně. Zastupitelstvo města Kladna na svém zasedání 30. dubna 2002 rozhodlo o zřízení Městské knihovny Kladno.

Knihovna vlastně nemá „centrální“ budovu. 1. ledna 2003 bylo pod Městskou knihovnu pouze převedeno 5 půjčoven Středočeské vědecké knihovny v Kladně: Ústřední půjčovna beletrie, Ústřední půjčovna dětské knihy, Kročehlavy, Rozdělov a Švermov. V dubnu a květnu téhož roku zahájilo provoz také Informační centrum a oddělení Čítárna a Internet v nových prostorách na náměstí v budově KOKOS. V listopadu roku 2005 spustila knihovna automatizovaný výpůjční systém a online katalog. Nejnověji má být od konce července letošního roku ukončena činnost Informačního centra.

2.3 Závěry

Středočeský kraj má bohatou, kulturní a dlouhou historii a může se pochlubit mnoha významnými místy, událostmi i osobnostmi. Z historického hlediska z něj nemůžeme vyjmout hlavní město, které leží v jeho středu. A ani obyvatelé současného kraje nemohou žít pouze na jeho území, tak se i demografové, sociologové a ekonomové zabývají vlivem Prahy na jeho vývoj. I knihovny jsou tímto faktem ovlivněny a při svém vývoji na to nesmí zapomínat. I přes to, že mnoho lidí hledá zábavu v Praze, mají knihovny, díky kulturně bohatému životu patrnému již v minulosti, mnoho šancí, jak zaujmout.

Začátek vývoje pěti popsáných knihoven se datuje mezi lety 1840 a 1901. I další knihovny v kraji mají podobně dlouhou historii a tudíž i pevný základ, na kterém mohou stavět svou současnou činnost. Jako do vývoje knihoven v celé republice, zasáhly i do vývoje knihoven Středočeského kraje obě světové války. Jen v malém procentu případů nedocházelo k vyřazování a plnění knihoven za Protektorátu a později bohužel znovu za totalitního režimu. Knihovny provázelo časté stěhování, které bylo často pojato jako řešení jejich prostorových problémů, které většinou vyřešeny nebyly.

Po dlouhé době první budovou určenou přímo pro knihovnu se stala stavba v Mladé Boleslavi. Na projektu se začalo pracovat v druhé polovině 80. let 20. století, ale stavba byla zahájena až v roce 1990.

Knihovny stále řešily finanční, prostorové i další problémy. Ale stále si drží svou pověst jednoduchého a levného přístupu k znalostem a vědění. Mělo by jim v tom pomáhat i zákonodárství, jestli to tak skutečně bylo, a jak je tomu v současnosti pojednává následující kapitola.

Pokud bych měla odpovědět na otázku, jaké místo zaujímaly knihovny Středočeského kraje v minulosti, odpověď je nasnadě. Knihoven, které vznikly, spolu s těmito popsánými, bylo značné množství, což naznačuje, že byly potřebné a chtěné. Nesmíme ani zapomínat, že mnohé z nich vznikly jen za pomoci darů od občanů. Pokud by si lidé mysleli, že bez knihoven to půjde, nepřežily by jistě obě světové války, ale vždy se našel někdo, kdo zachránil alespoň část jejich fondu. Jak bylo řečeno, knihovny vždy bojovaly s financemi a nedostatkem prostoru, i přesto se vyvíjely dále.

3 Nový knihovní zákon a veřejné knihovny Středočeského kraje

3.1 Nový knihovní zákon

3.1.1 Knihovní zákony naší republiky

V historii Československé a České republiky byly do dnešní doby schváleny pouze tři zákony týkající se knihoven. První zákon č. 430/1919 Sb. o veřejných knihovnách obecních přijalo Národní shromáždění Československé republiky (šlo o jeden z prvních zákonů přijatých v nově vzniklém státě)⁸. Šlo o velmi pokrokový zákon, který ukládal zřízení knihovny v každé obci, a v místech, kde žila jazyková menšina s více než 400 obyvateli, zajištění speciálního fondu právě pro ni. Cílem zákona bylo zvýšit úroveň vzdělání obyvatel.

Velkou změnou prošla společnost i knihovní legislativa po roce 1948. Při tvorbě zákona č. 53/1959 Sb. o jednotné soustavě knihoven se vycházelo ze zákona prvního, který byl transformován do podoby odpovídající socialistické ideologii. Zákon vytvářel jednotnou centrálně řízenou soustavu knihoven a kladl důraz na poslání knihovny jako masového činitele socialistické výchovy.

Posledním zákonem přijatým v České republice je právě nový knihovní zákon č. 257/2001 Sb. Tento zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, který nabyl účinnosti 1. ledna 2002⁹, přinesl veřejnému knihovnictví velké změny. O jaké změny jde a zda jsou to změny k lepšímu, to se pokusím shrnout v následující kapitole.

3.1.2 Znění zákona

Naproti starému zákonu neukládá nové znění zákona obcím, krajům ani dalším možným institucím povinnost zřídit a financovat knihovnu. Knihovna je zde nově definována jako zařízení, v němž jsou poskytovány všem bez rozdílu veřejné

⁸ Mimochodem jde o nejstarší zákon o knihovnách na světě.

⁹ Jeho plné znění i se zpracováním všech novel později přijatých se nalézá na stránkách Národní knihovny v Praze na WWW: <<http://www.nkp.cz>>.

knihovnické a informační služby (VKIS). Pokud se mluví o VKIS, rozumí se tím hlavně zpřístupňování knihovních dokumentů z knihovního fondu knihovny a poskytování ústních bibliografických, referenčních a faktografických informací. Jejich celkový výčet je uveden v § 4 zmiňovaného zákona, kde je také stanoveno, které služby jsou poskytovány zdarma a za které může knihovna žádat úhradu, samozřejmě jen do výše vynaložených nákladů. Provozovatel knihovny je povinen vydat knihovní řád, ve kterém stanoví podrobnosti poskytovaných služeb (pro knihovny, které by si s ním nevěděly rady, vystavuje Národní knihovna na svých webových stránkách vzorové knihovní řády¹⁰ pro školní, vysokoškolské, muzejní, městské, neprofesionální i pro nejmenší knihovny).

Zákon vytváří legislativní podmínky pro formování systému knihoven. Ten tvoří knihovny zaregistrované na Ministerstvu kultury. Registrace není povinná, ale díky ní by se zjednodušilo fungování celého systému a knihovny zapsané v evidenci mohou být významně zvýhodněny. Zákon totiž zavazuje stát k přímé finanční pomoci knihovnám, pokud splní určité podmínky, tzv. parametry poskytovaných služeb. Poskytuje také výhradní postavení v některých souvisejících zákonech a legislativních normách (jako je autorský zákon¹¹, zákon o účetnictví¹² aj.).

Vytvořením systému i zajištěním finanční podpory se zákon snaží zajistit poskytování knihovnických a informačních služeb ve stejné kvalitě, rozsahu a rychlosti, na celém našem území pro všechny občany bez rozdílu.

Velkou novinou, kterou ocení zejména menší knihovny, je zřízení tzv. regionálních funkcí krajských knihoven a také možnost jejich převedení na další knihovny. Regionální funkce jsou v § 2 písmene h) definovány jako „funkce, v jejichž rámci krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb“. Vyplývá z toho snaha podporovat "menší" knihovny těmi "většími".

¹⁰Dostupný z WWW:

<http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/01_index.htm#dop>

[cit 2007-03-05].

¹¹ Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

¹² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Nový zákon nezapomíná ani na meziknihovní služby. Jím se věnuje celý § 14, v němž se kromě práv a povinností knihovny nařizuje vydat prováděcí právní předpis, který stanoví podrobnosti. Jde o Vyhlášku Ministerstva kultury č. 88/2002 Sb. k provedení zákona č. 257/2001 Sb. Tento právní předpis se zabývá i oblastí evidence a revize knihovního fondu (v knihovním zákoně § 16). Upřesňuje náležitosti žádosti o zprostředkování knihovního dokumentu, určuje provozovatele knihoven k zajištění mezinárodních meziknihovních služeb, podrobnosti k seznamům v rámci vedení evidence knihovního fondu (co by měl obsahovat záznam v seznamu přírůstků a úbytků) a náležitosti zápisu o výsledku revize knihovního fondu.

3.1.3 Související dokumenty

Naplňování regionálních funkcí knihoven upřesnila příloha Usnesení vlády České republiky ze dne 16. ledna 2002 č. 68 o Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. Stanoví cíle, kterých by knihovny s jeho pomocí prostřednictvím regionálních funkcí měly dosáhnout. Jde o zajištění dostupnosti VKIS ve všech místech republiky, vyrovnání rozdílů v poskytování VKIS obyvatelům měst a malých obcí nebo garanci kvalifikačního růstu pracovníků knihoven. Dále určuje způsob rozdělení dotací z Programu podpory, pravidla poskytování a podmínky použití dotace. Důležitou složkou Ustanovení jsou Standardy pro výkon regionálních funkcí, které představují soubor nároků na způsob a úroveň plnění regionálních funkcí krajskými a pověřenými knihovnami. Jsou rozděleny do dvou úrovní. Standard kvality a kvantity pro krajskou úroveň, tj. regionální funkce krajských knihoven pro území kraje, a standard pro okresní úroveň, tj. regionální služby pověřených knihoven pro území okresu (popřípadě jiného regionu).¹³

Ministerstvo kultury České republiky za účelem sjednocení postupu při výkonu regionálních funkcí a vytvoření příznivých podmínek pro poskytování podpůrných služeb základním knihovnám vydalo 12. ledna 2005 Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Osahuje kritéria výběru knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí, zásady pro rozdělení finančních prostředků na jejich výkon a standardy pro výkon regionálních funkcí.

¹³ Dotace byly upravovány s ohledem na počet obyvatel, počet obcí a rozlohu regionu. Průměrný počet knihoven v kraji je uváděn 500, Středočeský kraj je výjimkou, protože má téměř 1 000 knihoven.

V souvislosti s VKIS vydalo Ministerstvo kultury Metodický pokyn k vymezení standardů veřejných knihovnických a informačních služeb. Stanovuje základní kvalitativní a kvantitativní podmínky pro jejich poskytování a má formu doporučení. Týkají se několika ukazatelů. Jde o provozní dobu knihovny pro veřejnost, tvorbu knihovního fondu a informačních zdrojů, studijní místa a prostory pro uživatele a počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu. Standard je založen na indikátorech, které jsou diferencovány pro knihovny působící v různých velikostních kategoriích obcí a měst. Základním kritériem byl zvolen počet obyvatel.

3.2 Knihovny Středočeského kraje

K 31. prosinci 2006 bylo ve Středočeském kraji 812 veřejných knihoven. Z toho jedna krajská knihovna a 811 základních – městských, obecních a místních. Jde o nejvíce knihoven v porovnání s ostatními kraji. Knihoven je téměř tolik, kolik má Středočeský kraj obcí. Ze všech veřejných knihoven je jich 108 profesionálních.

Jak již bylo uvedeno, krajskou knihovnou je Středočeská vědecká knihovna v Kladně (SVKK). Plní funkci koordinační a metodickou pro všechny druhy a typy knihoven. Jako jediná z knihoven v kraji získává povinným výtiskem nebo koupí minimálně po jednom exempláři každou knihu, která vyjde na území České republiky. Nakupuje fond norem a jako jediná má všechny noviny a časopisy, které vycházejí a vycházely v České republice od roku 1979, a má je trvale uloženy.

Pokud jde o regionální funkce, plní je podle zákona krajská knihovna a další jí pověřené knihovny. Toto pověření (smlouva o přenesení regionálních funkcí) musí mít samozřejmě písemnou formu. Ve Středočeském kraji bylo od 1. ledna 2002, kdy začal platit nový zákon, 15 knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí.

Kromě Středočeské vědecké knihovny v Kladně to byla knihovna Městská knihovna Benešov, Městské knihovna Beroun, Městská knihovna Kolín, Městská knihovna Kutná Hora, Městská knihovna v Lysé nad Labem, Městská knihovna Mělník, Knihovna města Mladá Boleslav, Městská knihovna Nymburk, Městská knihovna Poděbrady, Husova knihovna v Říčanech, Městská knihovna Jílové u Prahy, Knihovna Jana Drdy Příbram, Městská knihovna Rakovník a Knihovna Václava Štěcha ve Slaném.

Jednalo se vesměs o knihovny okresních měst. Jejich činnost v oblasti regionálních funkcí byla od ledna 2002 do konce roku 2004 podporována ze státního rozpočtu. V roce 2005 byla tato povinnost, zákonem č. 1/2005 Sb. o rozpočtovém určení daní, převedena na jednotlivé kraje. Rada Středočeského kraje v březnu zmiňovaného roku rozhodla a Zastupitelstvo SK v dubnu potvrdilo rozdělení 15 764 tis. Kč pověřeným knihovnám (stále ještě všem patnácti). Největší díl dotace dostala samozřejmě Středočeská vědecká knihovna pro výkon krajských regionálních funkcí – 1 500 000 Kč, a dalších 741 000 Kč na výkon regionálních funkcí pro svůj region. Další obce, které dostali pro knihovny na výkon regionálních funkcí více než 1 milion Kč, byly Benešov, Beroun, Kolín, Mladá Boleslav, Říčany, Jílové u Prahy a Příbram. Na základě rozdělení dotací jednotlivým pověřeným knihovnám a na základě stanovených limitů vypracovaly pověřené knihovny rozpočty výkonu regionálních funkcí pro rok 2005. Ty se staly podkladem pro uzavření smluvních vztahů s krajskou knihovnou v Kladně.

Na dubnovém zasedání v roce 2005 Zastupitelstvo SK zveřejnilo plán na provedení důsledné analýzy systému podpory regionálních funkcí. Již pro rok 2005 byly vypracovány analytické materiály, které potvrdily, že se systém plnění regionálních funkcí různí v jednotlivých pověřených knihovnách. Zejména vyšlo najevo, že ne všechny činnosti jsou vykonávány vždy bezplatně. Proto byly Odbor kultury památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje a Středočeská vědecká knihovna v Kladně pověřeny vypracováním dalších podrobných analýz a nejpozději do 31. srpna 2005 předložením dokumentu Koncepte podpory výkonu regionálních funkcí ve Středočeském kraji na rok 2006. Zastupitelstvo Středočeského kraje uvedlo, že má zájem na tom, aby finanční prostředky pomohly zejména knihovnám v menších obcích.

Zastupitelstvo Středočeského kraje 19. září 2005 projednalo a schválilo návrh Koncepte podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. Nový koncepční systém vstoupil v platnost 1. ledna 2006. Všichni, kteří se na Koncepti podíleli si byli vědomi toho, že změna nebude snadná a to ani pro pověřené knihovny ani pro knihovny, které tuto funkci nadále nevykonávají. Jak uvedla ředitelka SVKK „profesionální čest nám velí, abychom se vynasnažili uvést ho do praxe, aby neprofesionální knihovny nezaznamenaly zhoršení služeb“¹⁴. O tomto dokumentu pojednává následující kapitola.

¹⁴ BÍNOVÁ KÁDNEROVÁ, Jiřina. Koncepte podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. Čtenář, roč 58 (2006), č.1, str. 5

3.3 Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje

Jde o dokument, který spolu navrhli, vytvořili a Radě kraje předložili vedoucí Odboru kultury a památkové péče a ředitelka SVKK. Ke spolupráci byl kromě Odboru kooperace knihoven SVKK přizván i tým ředitelů pověřených knihoven.

3.3.1 Historie vzniku dokumentu

Jak bylo uvedeno, samotnému návrhu předcházely důkladné analýzy vycházející z praxe předchozích let, které provedl Odbor kultury a památkové péče. Ty odkryly určité nesrovnalosti a disproporce systému, které se vysvětlovaly faktem, že všechny pověřené knihovny se pohybují v mantinelech zmiňovaného metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. A určitá nesystémovost je jen zdánlivá a je způsobována volností metodického doporučení.

V analýzách byly srovnány počty podaných žádostí o dotace VISK (Veřejné informační služby knihoven)¹⁵ a jejich úspěšnost, nákupy dokumentů (hlavně procentuální zastoupení beletrie, naučné literatury a literatury pro děti), webové stránky jednotlivých pověřených knihoven (úroveň, kvalita, aktuálnost informací pro obsluhované knihovny), počty obsluhovaných knihoven jednotlivými pověřenými knihovnami (i počet obsluhovaných knihoven jedním pracovním úvazkem), výše mzdových prostředků a zařazení do tarifních tříd a počty porad obsluhovaných knihoven a procentuální počet účastníků z celkového počtu pozvaných. Zpracovatelé Koncepce si vyžádali také typy uzavřených smluv pověřených knihoven se zřizovateli obsluhovaných knihoven a pracovní náplně pracovníků. Z dotazu Středočeského kraje, který oslovil zřizovatele profesionálních i neprofesionálních knihoven, týkající se způsobu metodické pomoci a obsluhy jednoznačně vyplynulo, že hlavní pomocí je půjčování výměnných souborů.

Středočeský kraj vyslovil dále několik požadavků. Zásadní se týkal dotací na regionální funkce, jejichž poskytovatelem kraj je, a určoval pravidlo, aby z celkového objemu financí byla podstatně vyšší částka určena cílovým uživatelům, tj. neprofesionálním knihovnám a jejich uživatelům. Dalším požadavkem byla centralizace činností v Kladně. Tento požadavek se podařilo navrhopvatelům

¹⁵ Více informací o tomto Programu Ministerstva kultury na WWW: <<http://visk.nkp.cz/index.htm>>.

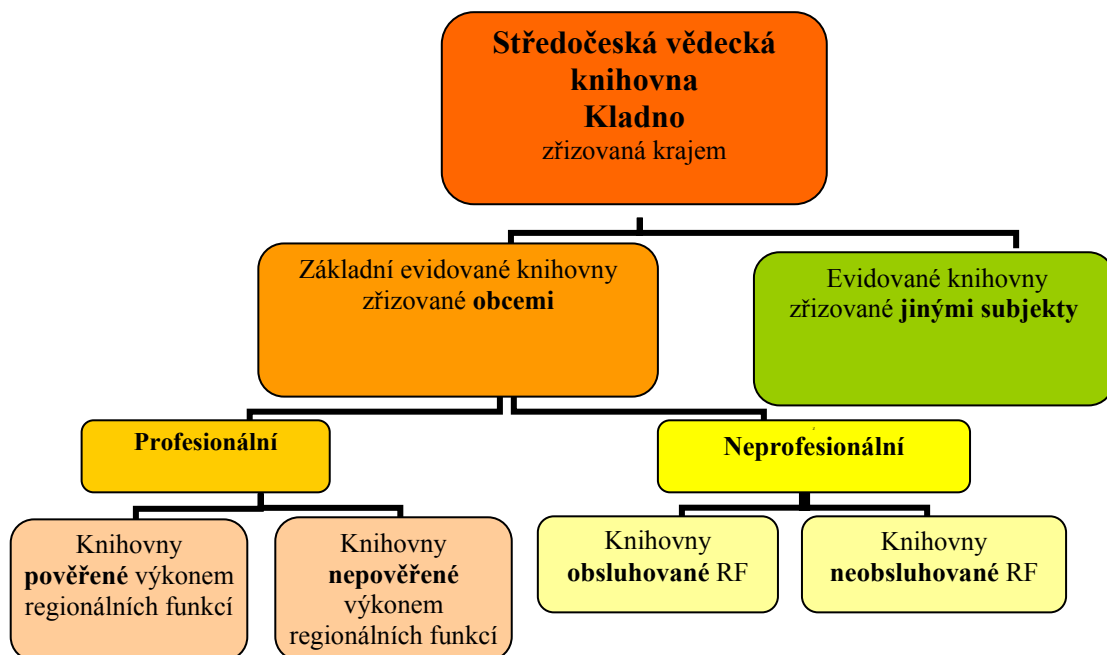
Koncepce zvrátit argumentem, že počet obcí v kraji je tak vysoký, že z jednoho místa nelze všechno obsáhnout. Stejným důkazem bylo zdůvodněno nedostatečné rozdělení Středočeského kraje na východní (Kladno) a západní část (Mladá Boleslav).

Bylo zpracováno několik variant řešení, přičemž podle slov ředitelky SVKK preferovali tu, která počítala s 12 pověřenými knihovnami (jedna v každém okrese). Nakonec byla vybrána jiná varianta s menším počtem pověřených knihoven s tím, že některé činnosti budou centralizované (jak si přáli zástupci Středočeského kraje). Týká se to hlavně akvizice dokumentů.

3.3.2 Základní východiska Koncepce

Nastavení nového systému vyšlo z několika základních postulátů:

- Síť knihoven musí poskytovat veřejné knihovnické a informační služby odpovídající současným potřebám občanů kraje.
- Podstatná část finančních prostředků se musí dostat ke koncovým uživatelům.
- Na vytváření funkční, moderní a potřebné sítě knihoven a její činnosti musí participovat občané, obce, kraj a stát. Jejich vstupy do systémů musí být vyvážené.
- Je-li poskytovatelem podpory kraj, musí příjemce a poskytovatel vstoupit do daleko těsnějších vazeb.

Graf č. 1 Typologie a hierarchie sítě knihoven ve Středočeském kraji¹⁶

Hlavní změnou, kterou Konceptce zavádí je snížení počtu pověřených knihoven. Z původních 15 jich od roku 2006 zastává tuto funkci pouze 5, včetně Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Jde o Městskou knihovnu Benešov, Městskou knihovnu Kutná Hora, Knihovnu města Mladá Boleslav a Knihovnu Jana Drdy Příbram. Mapy znázorňující rozdělení kraje v letech 2002-2005 a od roku 2006 jsou v příloze č.1 a č.2.

Analýza dosavadního způsobu aplikace Metodického pokynu Ministerstva kultury na výkon regionálních funkcí ve Středočeském kraji ukázala, že systém vyhovující Ministerstvu kultury není zcela vyhovující pro kraj. Hlavně z důvodů nízké efektivity vynakládaných prostředků a absence kvalitního systému věcné a finanční kontroly.

Systém podpory knihoven vychází z platné legislativy a důsledně z podmínek Středočeského kraje. vzdaluje se tím, v Ministerské metodice, deklarované snaze „sjednocení postupu při výkonu regionálních funkcí“, ale na druhé straně jde nad její rámec. Snaží se vytvářet podmínky nejen proto, aby byly poskytovány podpůrné služby základním knihovnám, ale aby základní knihovny zlepšily podmínky pro poskytování kvalitních VKIS občanům Středočeského kraje.

¹⁶ Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Konceptce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 3.

3.3.3 Podpora knihoven zřizovaných obcemi

Politika Středočeského kraje se v oblasti podpory knihoven soustředí na dvě oblasti:

1) Výkon zřizovatelské funkce – Středočeský kraj zřizuje příspěvkovou organizaci Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně.

2) Podpora knihoven zřizovaných obcemi se chápe jako pomoc poskytovaná obcím. Tato pomoc je zprostředkována dvěma způsoby, a to přímo jako dotace a nepřímo formou věcného plnění (poskytování služeb) prostřednictvím knihoven (Středočeská vědecká knihovna v Kladně a pověřené knihovny). Má dva hlavní cíle – pomoc institucionální a pomoc v poskytování kvalitnějších služeb.

Přímá (institucionální) podpora knihoven zřizovaných obcemi zahrnuje dva programy. Jde o Dotační program pro základní knihovny zřizované obcemi ve Středočeském kraji nepověřené výkonem regionálních funkcí (A 1) a Účelovou dotaci pro pověřené knihovny (jako kompenzace za výkon služby pro kraj, A 2).

Dotační program (A 1) pro základní knihovny nepověřené výkonem regionálních funkcí je po stránce instrumentální jako ostatní dotační programy kraje z oblasti kultury. Cílem je kultivace knihovny zřizované obcí jako místního kulturního zařízení plnicí i další funkce, než jen funkci knihovny (komunitní centrum). Dotace jsou zaměřeny zejména na vybavení knihovny mobiliářem, pořízení hardwaru a softwaru a dalšího technického vybavení, jsou poskytovány za podmínky, že knihovna je příjemcem regionálních funkcí, má zaveden registrační poplatek a náklady z vlastních zdrojů činí 10 procent. Všechny další informace o poskytování této dotace se zájemce dozví z dokumentu Zásady pro poskytování dotací na podporu knihoven zřizovaných obcemi z rozpočtu Středočeského kraje. Jeho text je přístupný na webových stránkách Středočeského kraje v sekci Žádosti o grant v oblasti kultury¹⁷.

Účelová dotace (A 2) pro pověřené knihovny se týká čtyř knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí. Výkony regionálních funkcí prováděné příspěvkovou organizací jsou plně pokryty finančními prostředky kraje, ale s touto funkcí jsou spojeny některé zvýšené nároky na zřizovatele (příspěvková organizace hospodaří s většími finančními prostředky, zaměstnává více zaměstnanců, koordinace výkonu regionálních funkcí klade vyšší nároky na výkon ředitele a zřizovatele). Za zvýšené

¹⁷ Dostupný na WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/jak-si-zaridit/formulare/zadosti-o-grant-v-oblasti-kultury>>.

nároky je obcím poskytována tato účelová dotace. Cílem je dát možnost zřizovateli poskytnout pověřené knihovně odměnu za úsilí spojené se zajištěním výkonu regionálních funkcí. Dotace je poskytována jednorázově, částka se rovná 1 000 násobku počtu obsluhovaných knihoven.

Nepřímá podpora knihoven zřizovaných obcemi, tzv. podpora veřejné služby má ve věcné rovině dvě hlavní linie. Podporu profesionálních a neprofesionálních knihoven – Podpora prostřednictvím celokrajské funkce Středočeské vědecké knihovny v Kladně, celokrajská regionální funkce SVKK (profesionální knihovny, B 1) a Podpora prostřednictvím systému regionálních funkcí (neprofesionální knihovny, B 2).

Podporu profesionálních knihoven (B 1) zajišťuje SVKK v rámci celokrajské regionální funkce a cílovými skupinami jsou knihovny pověřené a nepověřené. SVKK a pověřené knihovny poskytují podporu profesionálním knihovnám formou půjčování knih z výměnného fondu Středočeského kraje, nabídky a realizace odborných přednášek nebo seminářů, kvalifikačních kurzů Knihovnického minima pro pracovníky bez odborného vzdělání nebo kurzů počítačové gramotnosti, nabídky pomoci při zpracování projektů a grantů atd. Podmínky pro příjem podpory je několik: knihovna musí být zřizována podle platné legislativy, pravidelně zpracovává roční výkaz o knihovně, knihovna reaguje na elektronickou korespondenci týkající se oblasti knihoven zasílanou jí krajem a knihovna na svých webových stránkách uvádí, že je příjemcem regionálních funkcí a obec spolupracuje s krajem při hodnocení výsledků systému podpory knihoven.

Podporu neprofesionálních knihoven (B 2) zajišťuje SVKK v rámci celokrajské regionální funkce a dále 5 pověřených knihoven a jeho cílovou skupinou jsou neprofesionální evidované knihovny. Formy podpory jsou půjčování výměnných souborů knih, pomoc při řešení legislativní problematiky, pomoc zřizovatelům při zpracování projektů a grantů, metodická pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu, metodická pomoc při zpracování statistického výkazu a další. Podmínky pro příjem regionální funkce jsou obdobné jako u profesionálních knihoven.

3.3.4 Specifikace regionálních funkcí

Typy a standardy regionálních funkcí podle Koncepce podpory knihoven Středočeského kraje se liší od specifikace podle Metodického pokynu Ministerstva kultury, který byl používán do konce roku 2005.

Základními se staly regionální funkce – RF č.1 Poradenská a konzultační činnost, plánovací a rozborová činnost; RF č. 2 Vzdělávání knihovníků, semináře, porady; RF č.3 Nákup, zpracování výměnného fondu Středočeského kraje; RF č. 4 Práce s fondem Středočeského kraje. Další funkcí je Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele. Do roku 2005 byla vykonávána jen dvěma pověřenými knihovnami nesystémově. Nyní je o ní uvažováno pouze v případě zájmu, kdy by byly provedeny potřebné kroky k její realizaci a financování. Poslední poskytovanou regionální funkcí je Servis automatizovaného knihovního systému. Tato funkce byla poskytována pouze jednou bývalou pověřenou knihovnou a nyní není hrazena v rámci regionálních funkcí.

RF č. 1 je vykonávána formou porady pracovníků knihoven, individuálních konzultací (osobní nebo zprostředkovaná technologií), výjezdů pracovníků pověřených knihoven (metodické cesty), metodických instrukcí nebo informací na webových stránkách pověřené knihovny. Jedná se o poradenskou a konzultační činnost, takže její náplň spočívá zejména v pomoci při řešení legislativní problematiky, zajišťování služeb uživatelům, zpracování plánu a rozboru činností za příslušný rok nebo vypracování rešerší na požádání. Standardem je dána osobní komunikace s pracovníkem knihovny dvakrát ročně (jednou na metodické cestě). Středočeská vědecká knihovna jednou ročně vydává a distribuuje aktualizovaný metodický pokyn základních znalostí pracovníka obsluhované knihovny ve Středočeském kraji.

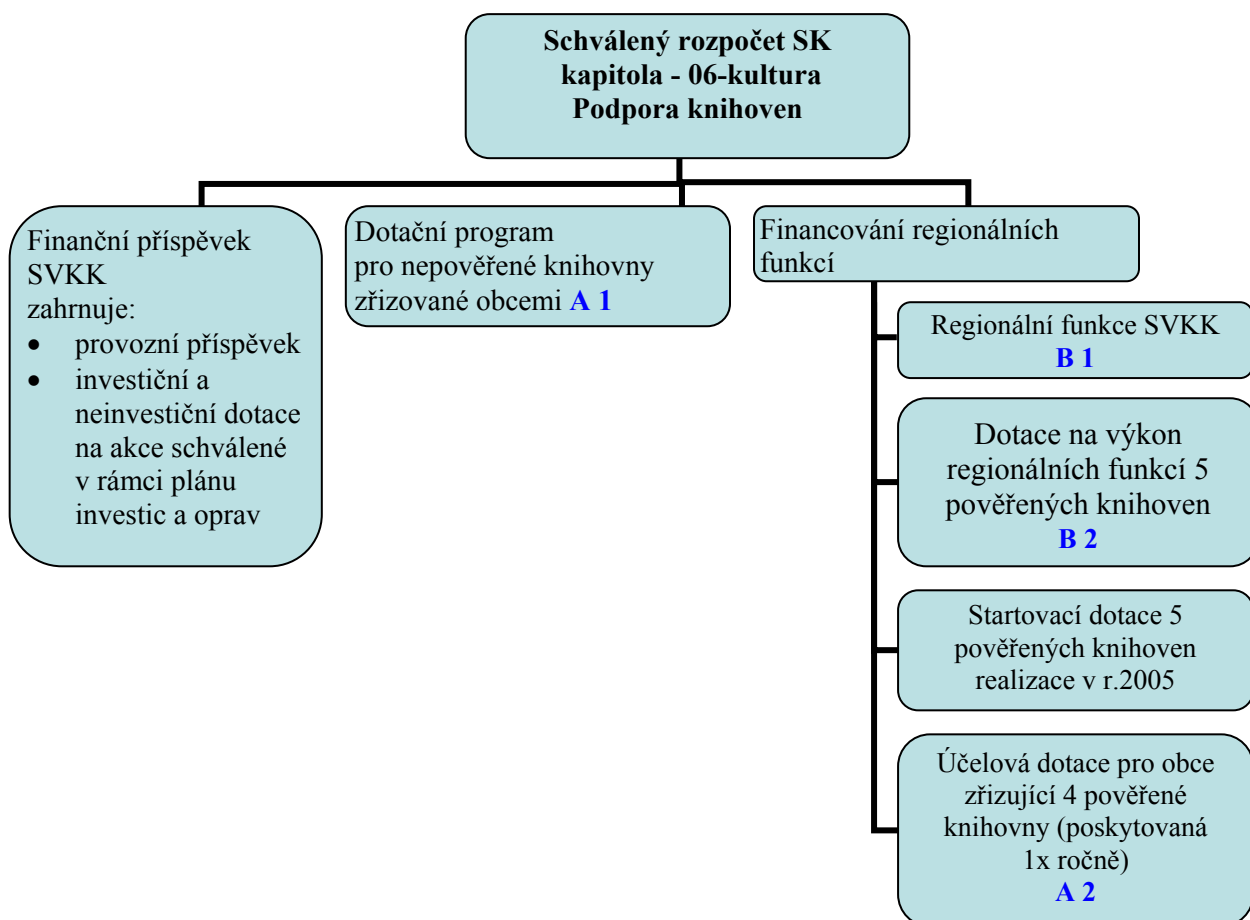
RF č. 2 se týká zajištění celoživotního vzdělávání pracovníků profesionálních a neprofesionálních knihoven ve Středočeském kraji. Tuto funkci zajišťuje SVKK podle návrhů pověřených knihoven a je prováděna formou vzdělávacích akcí, které zahrnují různé semináře, přednášky a kurzy, a formou samostudia oborového časopisu Čtenář, elektronického časopisu Ikaros a jiných odborných materiálů. Realizaci zajišťuje SVKK podle ročního plánu nebo aktuální potřeby. Normou jsou 4 hodiny ročně pro pracovníka neprofesionální knihovny a 10 hodin za rok pro zaměstnance profesionální knihovny.

RF č. 3 zajišťuje SVKK a pověřené knihovny. Realizace standardu je akvizice, katalogizace a technická úprava knih a časopisů, jejich uložení ve skladech a správa skladu. Na návrh pověřených knihoven bude akvizice, evidence a fakturace prováděna centrálně. Distribuční firmy dodají knihy do pověřených knihoven a ty zajistí kontrolu, verifikaci (přírůstkové číslo a čárový kód SVKK), označení ve vzdáleném souborném katalogu a technickou úpravu knihy. SVKK vykonává funkci správce souborného katalogu „Výměnný fond Středočeského kraje“ spolupracujícího se systémy pověřených knihoven. Všechny knihy výměnného fondu jsou vystaveny ve virtuálním souborném katalogu. Centralizace akvizice zajistí zjednodušení v oblasti smluv, bude uzavřena jedna společná smlouva s každým dodavatelem pro všechny pověřené knihovny. Další výhodou je dosažení vyššího rabatu než získaly jednotlivé pověřené knihovny v minulých letech. Finanční částka na nákup dokumentů se tak ještě podstatně zvýší.

RF č. 4 se zabývá cirkulací a distribucí výměnných souborů a zajišťují ji pověřené knihovny. Realizace standardu je tvorba výměnného souboru, distribuce do obsluhované knihovny, evidence knih v půjčených výměnných souborech a činnosti spojené s návratem knih. Standardem je zapůjčení dvou výměnných souborů, z nichž každý obsahuje nejméně 50 knih, ročně každé z obsluhovaných knihoven.

3.3.5 Finanční podpora

Pokud se zajímáme o podporu knihoven z pohledu financí, bude z rozpočtové kapitoly 06 – kultura zabezpečena způsobem odpovídající následnému schématu.

Graf č. 2 Podpora knihoven v Středočeském kraji podle Koncepce z pohledu financí¹⁸

Na rok 2006 byla v rozpočtu kapitoly kultura nárokována na nově zaváděný systém podpory částka rovnající se částce získané na výkon regionálních funkcí do rozpočtu Středočeského kraje pro rok 2005 (navýšena o inflaci). Po prvním roce fungování systému bude provedena důkladná finanční a věcná kontrola, na jejímž základě dojde k optimalizaci systému financování. Půjde zejména o položky finančního vybavení dotačního programu, částku určenou na krajský výkon regionálních funkcí a částku tvořící dotaci na výkon regionálních funkcí 5 pověřených knihoven.

Věcnou kontrolu systému bude provádět SVKK standardním systémem kontroly příspěvkové organizace, který je daný vnitřními předpisy Středočeského kraje. Kontroluje se věcný výkon regionálních funkcí pověřenými knihovnami a provádějí ji pracovníci-metodici SVKK jednou až dvakrát ročně. Kontrola se týká smluv s obsluhovanými knihovnami, knihovních dokumentů (nabídka a využívání obsluhovanými knihovnami), vzdělávacích akcí (návrh jejich plánu a evidence) a dalších. Kromě Kontroly SVKK pověřené knihovny také monitorují činnost

¹⁸ Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 20.

obsluhovaných knihoven a tak se spolupodílejí na kontrole využití dotací z dotačního programu pro podporu knihoven. Schéma věcné kontroly – příloha č. 3.

Finanční kontrolu provádí Středočeský kraj. Jde především o kontrolu vyhodnocení dotací, nákupu výměnných knižních fondů, čerpání provozních prostředků (prostřednictvím čerpání pěti rozpočtů pověřených knihoven) a čerpání rozpočtu centrální knihovny. Schéma finanční kontroly – příloha č. 4.

3.3.6 Hodnocení výsledků a přínosů systému

Systém podpory knihoven je samozřejmě třeba pravidelně vyhodnocovat z hlediska jeho přínosů a výsledků. Evaluace bude prováděna ze tří aspektů: z pohledu oboru knihoven, z pohledu výkonu zřizovatelské funkce ke knihovnám a z pohledu krajské a obecní samosprávy. Jednou ročně má být Radě a Zastupitelstvu Středočeského kraje předložena hodnotící zpráva o naplňování Koncepce podpory knihoven. Jejím účelem je také vyhodnocení dopadu systému na koncového uživatele (obce a jimi zřizované knihovny) a posouzení efektivity a účelnosti systému. Vyhodnocení zjištěného stavu se stane podkladem pro návrhy na eventuální úpravy nebo změny systému. Analýza by měla být podložena relevantními kvantitativními a kvalitativními údaji získanými pomocí dotazníků, statistickými výkazy, kontrolními akcemi a jednáními se zástupci zřizovatelů obsluhovaných knihoven.

3.3.7 Přednosti systému

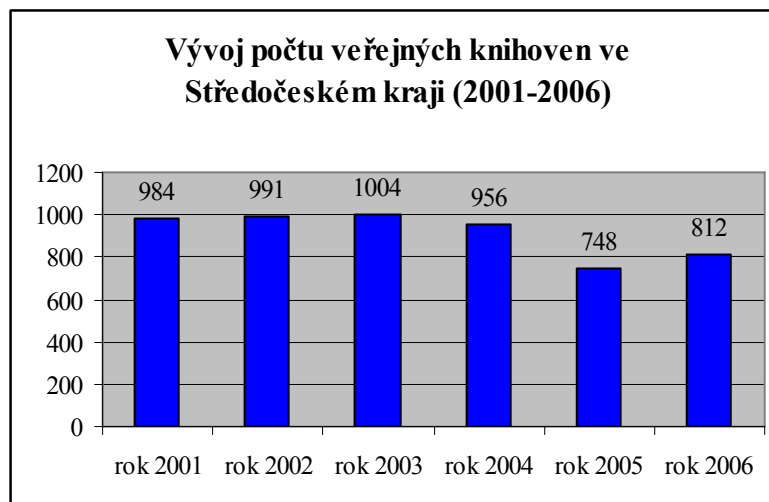
Předností nového systému podpory knihoven by měla být celá řada. Dojde k posílení vazeb mezi krajskou samosprávou a obecními samosprávami. Nový systém povede obce k větší zainteresovanosti v dané oblasti vzhledem k faktu, že se vyžaduje určitá participace obce vůči kraji, SVKK a pověřené knihovně. Část finančních prostředků určených na regionální funkce formou dotací budou využity přímo pro obce, které se o rozvoj své knihovny skutečně zajímají. Uplatní se princip spolufinancování, aby obec nepřijímala pomoc pověřené knihovny jako samozřejmost. Dojde ke snížení mzdových prostředků a ke zvýšení podílu prostředků na nákup knih. Nakoupené knihy budou majetkem kraje (doposud byly majetkem obcí zřizujících pověřené knihovny), který získá větší možnost ovlivnit kvalitu a skladbu nákupu výměnného fondu (centralizací zpracování dojde k vytvoření jednotné elektronické evidence). Půjčování knih z Výměnného fondu Středočeského kraje je nyní umožněno

i profesionálním knihovnám. Sniženým počtem pověřených knihoven bude možno lépe zajistit relativní srovnatelnost poskytovaných VKIS. Zvýší se průhlednost a kontrolovatelnost finančních toků, protože část dotace je určena přímo obcím, finance budou kontrolovány poskytovatelem a jím zřízovanou SVKK.

3.4 Statistika veřejných knihoven

3.4.1 Počet veřejných knihoven

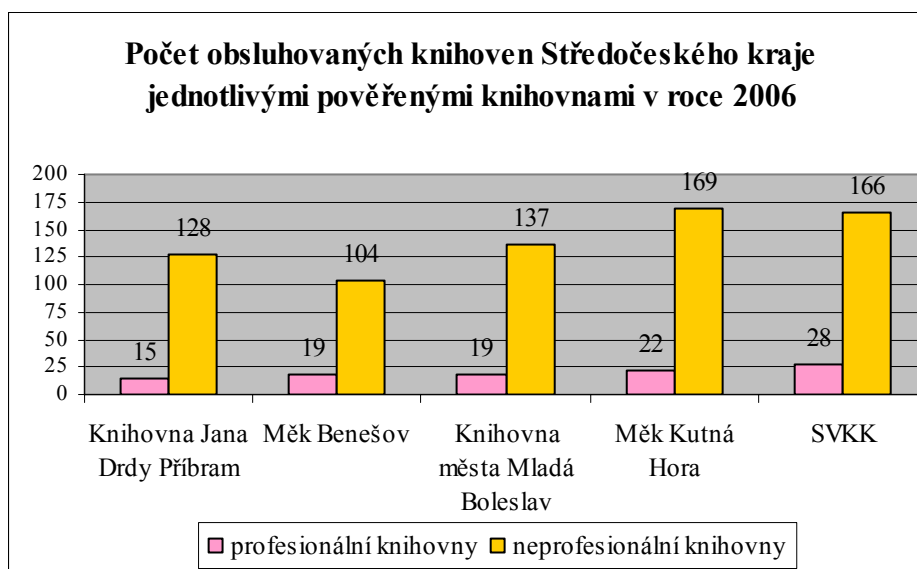
Celkový počet knihoven zřízovaných obcemi se každým rokem mění. V roce 2006 má Středočeský kraj 811 knihoven a krajskou knihovnu. Počet všech veřejných knihoven od roku 2003, kdy jejich počet dosáhl 1004, pozvolna klesal, aby se v letošním roce znovu zvýšil.

Graf č. 3 Vývoj počtu veřejných knihoven ve Středočeském kraji (2001-2006)

Bohužel stále nejsou zaevidovány všechny veřejné knihovny Středočeského kraje a tak ani tento údaj nemusí být definitivní a rozhodně se na jeho výši podepisuje. Středočeská vědecká knihovna se ale stále snaží jejich počet takto zvýšit a stále zdůrazňuje výhody z toho plynoucí.

Pokud se podíváme na základní rozdělení na knihovny profesionální a neprofesionální, je v letošním roce ve Středočeském kraji celkem 108 profesionálních knihoven. V tomto součtu je započtena i Středočeská vědecká knihovna a čtyři další pověřené knihovny. Takže 103 profesionální knihovny jsou příjemci regionálních funkcí z rukou pěti pověřených knihoven. Celkový počet neprofesionálních knihoven je 704. Každá pověřená knihovna obsluhuje po nabytí účinnosti Koncepce větší počet knihoven na větším území: území je v průměru větší než dva okresy a průměrný počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven je 141.

Graf č. 4 Počet obsluhovaných knihoven Středočeského kraje jednotlivým pověřenými knihovnami v roce 2006

Údaje z grafu č. 4 si lze ověřit buď na webových stránkách Středočeské vědecké knihovny v Kladně www.svkk1.cz v položce *Adresář knihoven*, nebo na jednotlivých stránkách pověřených knihoven. Tyto údaj o počtu neprofesionálních knihoven se budou od údajů v grafu lišit, protože jsem vzala v úvahu i knihovny zrušené a ty, které svou činnost pozastavily, tzn. že graf odráží jejich skutečný stav. Kdežto na webových stránkách knihoven jsou uváděny údaje o počtu všech obsluhovaných knihoven neohledně na jejich status.

Například Knihovna Jana Drdy Příbram obsluhuje celkem 131 neprofesionálních knihoven, ale Obecní knihovna Hříměždice nebo Obecní knihovna Kozičín dočasně pozastavily svou činnost a tak tento počet snižují. Bohužel dokonce tři základní knihovny ukončily letos svou činnost, k 31. březnu 2007 to byla Osadní knihovna Hostokryje a Osadní knihovna Nouzov (obě spadají pod SVKK) a k 31. květnu 2007 Místní lidová knihovna Jírovice (spadá pod Městskou knihovnu Benešov).

Neprofesionální knihovny ve Středočeském kraji pouze nezanikají. V letošním roce se rýsuje jedna výjimka. Oblast pověření Městské knihovny Kutná Hora se kromě 5 knihoven s pozastavenou činností a jedné zrušené knihovny může pochlubit také jednou novou, ještě neotevřenou Obecní knihovnou Přov-Předhradí.

3.4.2 Knihovny regionů

Pověřená Knihovna Jana Drdy Příbram obsluhuje následujících 15 profesionálních knihoven: Městská knihovna a infocentrum Březnice, Městská knihovna Dobříš, Místní knihovna Davle, Městská knihovna Hostomice pod Brdy, Městské kulturní centrum – knihovna (Hořovice), Městská knihovna Jílové u Prahy, Obecní knihovna Komárov, Obecní knihovna Liteň, Knihovna dr. E. Bořického (Milín), Městská knihovna Mníšek pod Brdy, Městská knihovna Nový Knín, Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových (Rožmitál pod Třemšínem), Městská knihovna Ignáta Hermana (Řevnice), Městská knihovna Sedlčany, Městská knihovna Žebrák.

Městská knihovna Benešov obsluhuje 19 profesionálních knihoven: Městská knihovna Bystřice, Obecní knihovna Čechtice, Obecní knihovna Čerčany, Středisková knihovna Divišov, Obecní knihovna Dolní Kralovice, Obecní knihovna v Jesenicích u Prahy, Kulturní centrum Kamenice, Obecní knihovna Miličín, Jiráskova knihovna v Mnichovicích, Středisková knihovna v Načeradci, Středisková knihovna v Neveklově, Husova knihovna v Říčanech, Městská knihovna Sázava, Městská knihovna Sedlec-Prčice, Obecní knihovna v Trhovém Štěpánově, Městská knihovna Týnec nad Sázavou, Vzorná lidová knihovna ve Velkých Popovicích, Městská knihovna Vlašim, Městská knihovna Votice.

Výčet 19 profesionálních knihoven obsluhovaných Knihovnou města Mladá Boleslav: Městská knihovna Bakov nad Jizerou, Městská knihovna Vladimíra Holana (Bělá pod Bezdězem), Městská knihovna Benátky nad Jizerou, Knihovna Eduarda Petišky (Brandýs nad Labem-Stará Boleslav), Městská knihovna Čelákovice, Městská knihovna Dobruška, Městská knihovna Dolní Bousov, Městská knihovna Klecany, Středisková knihovna Kněžmost, Městská knihovna Kosmonosy, Obecní knihovna Líbeznice, Městská knihovna Lysá nad Labem, Městská knihovna Mělník, Víceúčelové kulturní zařízení Milovice, Městská knihovna Mnichovo Hradiště, Městská knihovna Mšeno, Městská knihovna Neratovice, Městská knihovna Odolena Voda, Městská knihovna Úvaly.

Městská knihovna Kutná Hora obsluhuje těchto 22 profesionálních knihoven: Městské muzeum a knihovna Čáslav, Středisková knihovna Červené Pečky, Městská knihovna Český Brod, Městská knihovna Kolín, Městská knihovna a informační centrum Kostelec nad Černými lesy, Městská knihovna Kouřim, Městská knihovna v Městci Králové, Městská knihovna Nymburk, Městská knihovna Svatopluka Čecha Pečky, Městská knihovna v Poděbradech, Obecní knihovna Rožďalovice, Městská knihovna K. Viky (Sadská), Městská knihovna K. Hampla Týnec nad Labem, Základní knihovna Uhlířské Janovice, Středisková knihovna Velim, Středisková knihovna Velký Osek, Místní knihovna Vrdy, Městská knihovna Zásmyky, Středisková knihovna Zbraslavice, Městská knihovna Zruč nad Sázavou, Středisková knihovna Žiželice, Místní knihovna ve Žlebech.

Středočeská vědecká knihovna v Kladně obsluhuje následujících 28 profesionálních knihoven: Městská knihovna Beroun, Místní knihovna Brandýsek, Městská knihovna v Buštěhradě, Městská knihovna Černošice, Obecní knihovna v Čisté, Obecní knihovna Horoměřice, Městská knihovna Hostivice, Městská knihovna Kladno, Knihovna Jana Ámose Komenského (Klobuky), Městská knihovna Kralupy nad Vltavou, Městská knihovna Králův Dvůr, Městská knihovna v Libčicích nad Vltavou, Místní knihovna v Libušíně, Obecní knihovna Loděnice, Městská knihovna Nové Strašecí, Městská knihovna Rakovník, Městská knihovna v Roztokách, Městská knihovna Rudná u Prahy, Obecní knihovna Řevničov, Obecní knihovna ve Slabcích, Knihovna Václava Štěcha Slaný, Městská knihovna Smečno, Městská knihovna Stochov, Obecní knihovna Tuchlovice, Městská knihovna v Unhošti, Městská knihovna Velvary, Městská knihovna ve Zdicích, Středisková knihovna Zlonice.

3.4.3 Provozní doba

Ve svém malém průzkumu jsem se zaměřila na to, zda profesionální knihovny Středočeského kraje splňují standard provozní doby pro veřejnost podle Metodického pokynu Ministerstva kultury. Zaměřila jsem se jen na profesionální knihovny. Shromáždit tyto údaje o neprofesionálních knihovnách by bylo velmi náročné, díky jejich vysokému počtu.

Počet obyvatel	Počet knihoven	Knihovny splňující standard	Knihovny nesplňující standard	Průměrný počet hodin v SK	Doporučená hodnota	Celostátní průměr (2005)
501-1000	7	7	0	17	10-15	4
1001-3000	42	39	3	21	15-20	10,4
3001-5000	23	19	4	25	20-25	22
5001-10000	17	11	6	28,7	25-35	26
10001-20000	13	8	5	34,6	35-45	31
20001-40000	3	3	0	49,8	45-50	41
40000-	2	1	1	43,5	50 a více	47

Tabulka č. 1 Plnění standardu provozní doby profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006¹⁹

Do výpočtů jsou zahrnuty pouze knihovny zřizované městy či obcemi, to znamená mimo krajskou knihovnu. Z tabulky vyplývá, že profesionální knihovny ve Středočeském kraji v celkem vysokém procentu případů tento standard splňují. Porovnání s celostátním průměrem uvádím pro zajímavost.

Dalším malým průzkumem bylo zjištění otevírací doby u neprofesionálních knihoven. Bohužel jak bylo uvedeno, nebylo možné zjistit provozní dobu všech 704 knihoven. Mnoho knihoven zatím nemá webové stránky, některé ani emailovou adresu a u některých se nedá zjistit ani telefonní číslo. Podařilo se mi ale shromáždit informace z 526 neprofesionálních knihoven kraje. Jde tedy o více než polovinu knihoven a tato data bychom už mohli považovat za směrodatná.

Největší počet knihoven – 282 má otevírací dobu v rozmezí 1,5 – 3 hodiny²⁰ (většina z těchto knihoven je otevřena 2 hodiny týdně). Dalších 125 knihoven má otevřeno 1 hodinu. Následuje skupina knihoven zahrnující 43 instituce s otevírací dobou v rozpětí 3,5 až 5 hodin. Zvláštností jsou 22 knihovny s otevírací dobou delší než 10,5 hodiny. U mnoha z těchto knihoven počet přesahuje i 15 hodin všeobecně určených pro neprofesionální knihovny. Dále se 15 knihoven pohybuje v rozmezí 5,5 – 7 hodin a 9 knihoven mezi 7,5 a 10 hodinami. Jsou i knihovny s provozní dobou 1 hodina za 2 týdny (6), 1,5 hodiny za 2 týdny (2) a 2 hodiny za 2 týdny (4). Ne zcela nerozšířená je otevírací doba určená dohodou mezi uživateli a knihovníkem, ve Středočeském kraji najdete 15 takovýchto případů. Několik knihoven má otevřeno pouze 1 za měsíc (nepodařilo se mi zjistit kolik hodin).

¹⁹ Tabulka má mít ještě jeden řádek obsahující obce s počtem obyvatel 1-500, ale takovou obec s profesionální knihovnou Středočeský kraj nemá, proto jsem ji vypustila.

²⁰ Pokud není uvedeno jinak, je údaj uváděn v hodinách za týden.

To co je u profesionálních knihoven mnohdy nemožné, je u těchto knihoven často běžné. Jde především o provozní dobu do večerních, někdy až pozdních večerních hodin (až do 22:00) nebo výše zmiňovaná dohoda s knihovníkem. Čas otevření je v některých případech stanoven, ale čas uzavření závisí na počtu uživatelů. Velkou zvláštností jsou knihovny s provozní dobou v neděli, ty jsem objevila celkem čtyři.

3.4.4 Knihovní fond Středočeského kraje

Knihovní fond je základem života veřejné knihovny. Musí být kvalitní, aktuální, dobře přístupný a hlavně bohatý. Uživatel musí mít z čeho vybírat. Důležitá je samozřejmě i kvalita práce knihovníka (jeho odborné znalosti i znalosti uživatelských zájmů). Růst knihovního fondu celého Středočeského kraje ukazuje následující tabulka.

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celkový počet KJ	5 698 597	5 707 347	5 785 011	5 855 279	5 590 763	5 832 071
Přírůstek	197 899	202 025	243 347	218 978	214 621	214 794

Tabulka č. 2 Knihovní fond veřejných knihoven Středočeského kraje v letech 2001-2006

V těchto i dalších statistických údajích, které se týkají celého Středočeského kraje pro roky 2005 a 2006 musím upozornit na určitý problém. V roce 2005 některé knihovny neodevzdaly Statistický výkaz své činnosti. V roce 2006 se tento problém prohloubil v důsledku nové Koncepce. Některé bývalé pověřené knihovny v důsledku změny svého statusu nemohly pomoci svým obsluhovaným knihovnám. Řady neodevzdaných statistik se tak rozšířily. Mnoho jich nemohlo být započteny. Bohužel nejsou známy ani přesné počty těchto knihoven. Nepomáhá tomu ani již dříve zmíněný fakt, že v evidenci Ministerstva kultury stále ještě nejsou přihlášeny všechny knihovny Středočeského kraje.

Provedla jsem také srovnání přírůstků knihovního fondu profesionálních knihoven vzhledem ke standardu podle Metodického pokynu Ministerstva kultury. Jak je z následující tabulky patrné plní knihovny standard v rozsahu doporučených hodnot. Není zahrnuta SVKK, proto má poslední údaj tabulky tak nízkou hodnotu.

Počet obyvatel	Počet knihoven	Knihovny splňující standard	Knihovny nesplňující standard	Průměrný počet KJ	Doporučená hodnota	Celostátní průměr (2005)
501-1000	7	6	1	159,1	80-150	104
1001-3000	42	29	13	295	150-350	232
3001-5000	23	17	6	709,5	350-750	647
5001-10000	17	13	4	1 133,4	750-1500	1 186
10001-20000	13	13	0	3 346,2	1500-4000	3 615
20001-40000	3	2	1	4 914,3	4000-7500	6 709
40000-	2	0	1	6 686,5	7500 a více	20 925

Tabulka č.3 Plnění standardu tvorby knihovního fondu profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006

3.4.5 Registrovaní uživatelé a návštěvnost

Údaje o celkovém počtu uživatelů a návštěv všech veřejných knihoven Středočeského kraje od roku 2001 do roku 2006 uvádí následující tabulka. Ani zde nesmíme zapomínat na skreslení způsobené neodevzanými výkazy.

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Registrovaní uživatelé	137 985	134 829	134 739	136 207	145 876	133 334
Uživatelé do 15 let	39 993	38 290	36 980	36 947	35 767	35 381
Návštěvníci	1 702 658	1 663 208	1 696 990	1 758 182	1 714 753	1 685 220

Tabulka č. 4 Počet uživatelů veřejných knihoven Středočeského kraje v letech 2001-2006

Počet registrovaných uživatelů knihovna zjistí snadno. Do návštěvnosti se počítají všichni, kdo do knihovny vstoupili, ať už to byl uživatel, který si přišel vypůjčit dokument, nebo neregistrovaný občan, který zavítal na akci pořádanou knihovnou. Toto číslo je stále více důležité, protože ukazuje oblíbenost knihovny jako místa setkávání lidí při různých příležitostech.

Zajímavé srovnání nabízí počet čtenářů knihovny vzhledem k celkovému počtu obyvatel jednotlivých obcí.

Město Mladá Boleslav má téměř 43 000 obyvatel. V knihovně bylo loni registrováno 6 337 uživatelů. Vzhledem k celkovému počtu obyvatel tvoří tento počet téměř 15 procent. Ovšem návštěvnost byla vysoká, za rok 2006 navštívilo knihovnu přes 78 500 občanů.

Příbram má 37 000 obyvatel a počet registrovaných uživatelů v Knihovně Jana Drdy v roce 2006 dosáhl 15 procent všech občanů – 5 506 uživatelů. Návštěvnost za rok 2006 dosáhla 88 033 (jde o více než dvojnásobek počtu obyvatel města).

Kutná Hora má téměř 21 500 obyvatel a v roce 2006 měla jeho městská knihovna 3 493 registrované uživatele, což tvoří 16 procent uživatelů k celkovému počtu obyvatel. Počet všech návštěv vykonaných v roce 2006 téměř trojnásobně převyšuje celkový počet obyvatel města, jde o 60 367 návštěv.

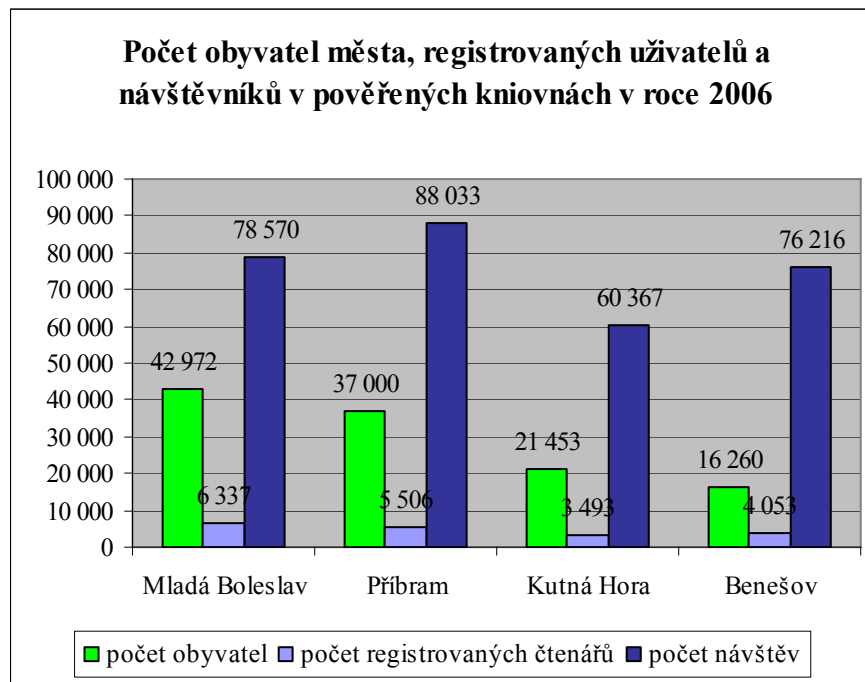
Nejmenším městem s pověřenou knihovnou je Benešov s 16 260 obyvateli. Knihovna měla 4 053 registrované uživatele, což tvoří 25 procent uživatelů k počtu obyvatel. Návštěvníků bylo v roce 2006 téměř 5krát více než všech obyvatel města, celkem 76 216.

V Kladně žije přes 70 000 obyvatel. V roce 2006 byl počet registrovaných uživatelů SVKK 5 346, což tvoří jen něco přes 7,5 procenta obyvatel. Nesmíme ovšem zapomínat na Městskou knihovnu v Kladně a také na fakt, že uživateli SVKK nejsou pouze obyvatelé Kladna, ale i ostatní lidé využívající její fond pro studijní a vědecké účely.

Pro doplnění Městská knihovna měla 4 468 uživatelů, což tvoří pouze 6 procent vzhledem k celkovému počtu obyvatelů. V porovnání s ostatními čísly, se toto procento může jevit jako opravdu malé. Pokud bychom spočítali registrované uživatele obou institucí procento k celkovému počtu obyvatel by vyskočilo téměř k 14²¹. Počet návštěvníků v obou typech knihoven v Kladně dosáhl téměř 193 000, což je 2,7krát více než počet obyvatel

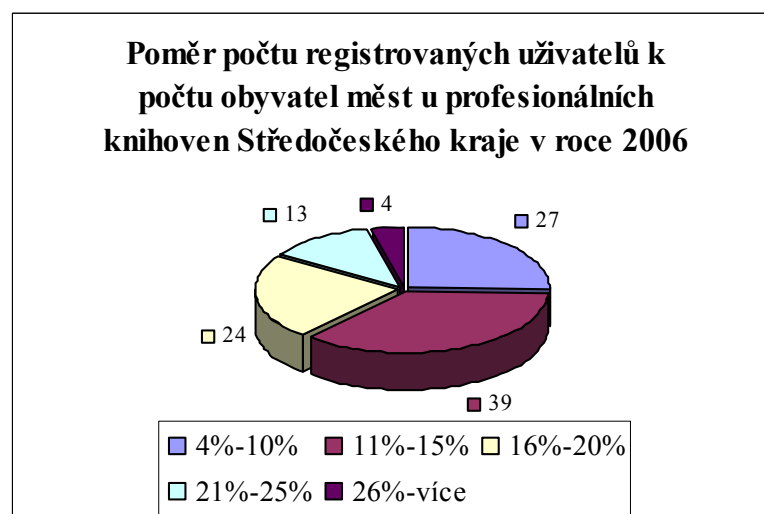
Pro lepší představu, jak tato čísla vypadají, přikládám jednoduchá graf, který uvádí počet obyvatel daného města, počet registrovaných uživatelů a počet návštěv pověřené knihovny v daném roce. Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně neuvádím pro již zaznamenaná skreslení.

²¹ To bychom mohli považovat za správný počet procent, když uvážíme, že Městská knihovna vlastně spravuje pobočky Středočeské vědecké knihovny.

Graf č. 5 Počet obyvatel města, registrovaných uživatelů a návštěv v pověřených knihovnách v roce 2006

Poměr počtu registrovaných uživatelů k počtu obyvatel jednotlivých měst se nejčastěji pohybuje kolem 11 až 15 procent. Nejnižší hodnotou jsou 4 procenta, kterých dosahuje Místní knihovna v Libušíně. Na více než 2 500 obyvatel tam připadlo v roce 2006 pouze 102 uživatelů. Nejvyšší hodnotou jsou téměř astronomická 53 procenta. Tohoto čísla dosáhlo v loňském roce Víceúčelové kulturní zařízení Milovice. Na 6 606 obyvatel města zde připadlo 3 513 registrovaných uživatelů.

Graf č. 6 Poměr počtu registrovaných uživatelů k počtu obyvatel měst u profesionálních knihoven Středočeského kraje v roce 2006

3.4.6 Výpůjčky Středočeského kraje

Stejně důležitým údajem vedle velikosti a různorodosti knihovního fondu a počtu uživatelů a návštěvníků, je i počet výpůjček. I tato čísla vypovídají o úspěšnosti veřejných knihoven. Tradičně se vydělují výpůjčky periodik, které tvoří nezanedbatelnou část fondu a v případě odborných seriálů i žádanou komoditu.

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Výpůjčky celkem	6 631 203	6 342 104	6 438 585	6 558 695	6 394 126	6 328 739
Výpůjčky periodik	1 250 559	1 179 621	1 196 567	1 195 973	1 074 184	1 036 251

Tabulka č. 5 Počet výpůjček veřejných knihoven Středočeského kraje v letech (2001-2006)

Přesnému posouzení celkového stavu brání, jak již bylo několikrát poznamenáno, neodevzdání všech statistických výkazů, hlavně za roky 2005 a 2006.

3.4.7 Knihovní software

Pokud se zajímáme o automatizované knihovní softwary (AKS), jasnými vítězi, tj. nejvyužívanějšími systémy u profesionálních knihoven jsou LANius a Clavius Taborské firmy LANius s. r. o.²² Tento systém používá Městská knihovna Benešov, Knihovna Jana Drdy Příbram, Městská knihovna Kutná Hora, Městské muzeum a knihovna Čáslav nebo Středisková knihovna Zbraslavice. Své zástupce má také Pardubická firma KP-SYS spol s r. o.²³ se starším systémem KP-sys a novou verzí KP-win: Knihovna města Mladá Boleslav, Městská knihovna Lysá nad Labem, Středisková knihovna Zlonice, Městská knihovna Velvary či Knihovna Václava Štěcha Slaný. Z dalších softwarů používají knihovny například systém CODEX: Městská knihovna Mníšek pod Brdy, Městská knihovna Zruč nad Sázavou, Městská knihovna Žebrák, a Advanced Rapid Library (ARL)²⁴, který používá Středočeská vědecká knihovna v Kladně.

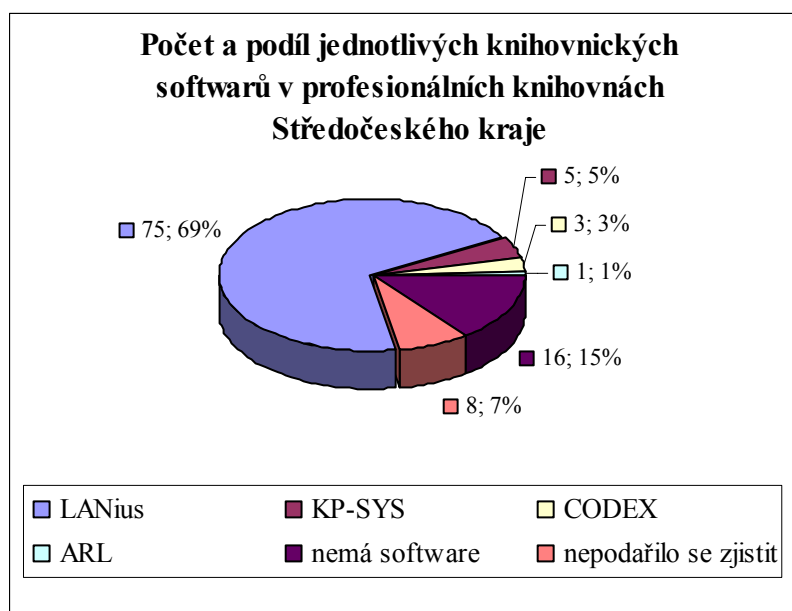
²² Více informací na WWW: <<http://www.lanius.cz>>.

²³ Více informací na WWW: <<http://www.kpsys.cz>>.

²⁴ Hodonínská firma Cosmotron Bohemia s. r. o., více informací na WWW: <<http://www.cosmotron.cz>>.

Některé profesionální knihovny Středočeského kraje stále nepoužívají žádný automatizovaný knihovní systém, stále jich je 15 procent. Některé z nich již alespoň začaly s převáděním svých záznamů do AKS (firmy Clavius), jde o Obecní knihovnu Rožďalovice, Městskou knihovnu Stochov, Obecní knihovnu Horoměřice, Místní knihovnu Červené Pečky a Jiráskovu knihovnu Mnichovice. Místní knihovna Žleby, která zatím také nepoužívá žádný knihovní software, se na podzim chystá žádat o dotaci na projekt Internetizace a automatizace knihoven. Jejich volbou by byl systém Clavius.

Následující graf dokládá, že převaha firmy Clavius je značná. Nerozlišovala jsem mezi systémy, které firma nabízí, protože mnoho knihoven v minulosti nebo právě teď přechází z LANia na Clavia²⁵ a není účelné tento fakt zjišťovat.

Graf č. 7 Rozložení knihovního softwaru mezi profesionálními knihovnami Středočeského kraje

V průběhu mého průzkumu, pouze 8 oslovených knihoven nereagovalo na můj dotaz o používání automatizovaného knihovního systému. I přesto myslím, že ani tyto knihovny by na výsledku grafu příliš nezměnily. Firma LANius je pro profesionální knihovny Středočeského kraje tou nejoblíbenější.

²⁵ Zaujala mě odpověď z jedné z knihoven, kde pracovnice knihovny vyjádřila svůj názor ohledně systému LANius, se kterým pracovala 10 let a zdál se jí sympatičtější než Clavius.

3.4.8 Regionální funkce

Jak to vypadá s plněním regionálních funkcí dokazuje několik statistik. Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce se rapidně snížil vzhledem k nové Koncepti podpory knihoven a vzhledem k snížení počtu pověřených knihoven. Ještě v roce 2004 to bylo přes 36 pracovních úvazků, v loňském roce šlo pouze o 24 pracovní úvazky.

Statistika výkonu jednotlivých regionálních funkcí uvádí následující údaje. V rámci poradenské a konzultační činnosti bylo v roce 2004 obslouženo 1 067 knihoven, v roce 2006 se jejich počet snížil na 920. Snížil se také počet poskytnutých konzultací z 1 836 na 1 567 a metodičtí pracovníci vykonali méně metodických návštěv, 1 438 v roce 2004 a 1 010 v roce 2006.

Počet vzdělávacích akcí knihovníků v rámci regionálních funkcí byl v roce 2004 nejvyšší ze všech krajů – 108, v roce 2006 se snížil na pouhých 44. Stejně tak se snížil počet účastníků o téměř polovinu, z 1347 na 678. V závislosti na ostatních údajích se snížil i počet vyučovacích hodin, v roce 2004 to bylo 863 hodin, v loňském roce jen 408.

Důležitou složkou výkonu regionálních funkcí je také konání různých porad profesionálních i neprofesionálních knihoven nebo jejich ředitelů. Ačkoli se jejich počet více než dvakrát snížil (z 69 na 33), celkový počet účastníků se navýšil. V roce 2004 se porad účastnilo 615 pracovníků knihoven, v loňském roce to bylo 676.

Projednávanými tématy byly především realizace přijaté Koncepte, Programu internetizace knihoven a Projektu podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. Dále se jednalo o způsobu doplňování a zpracování dokumentů, o problematice sběru dat o činnosti knihoven a problematice statistického vykazování, o dotačních programech a o problémech sjednocování webových stránek (část Pro knihovny). Nezapomínalo se ani na nabídku meziknihovních služeb, vzdělávací akce knihovníků, knihovnickou legislativu, možnosti využívání strukturálních fondů, problematiku autorského zákona ve vztahu ke knihovnám, Souborný katalog ČR atd.

SVKK a pověřené knihovny poskytovaly také pomoc při akvizici a revizi fondu celkem 64 knihovnám, zrevidované knihovní jednotky dosáhly počtu 19 960.

Velikost Výměnného fondu Středočeského kraje ke konci roku 2006 dosahovala 157 608 knihovních jednotek. Do celkového stavu Výměnného fondu jsou započteny

knihy zakoupené v předchozích letech, které jsou majetkem pověřené knihovny, a knihy zakoupené z prostředků kraje, které jsou majetkem Středočeské vědecké knihovny. Počet cirkulovaných souborů dosáhl 1 515 s 79 139 svazky v souborech (v 671 obslužených knihovnách).

Na nákup knihovního fondu z finančních prostředků kraje bylo v roce 2006 použito 6 512 tis. Kč.

Regionální funkci týkající se pomoci při nákupu a zpracování knihovního fondu pořízeného z prostředků provozovatele (obce) knihovny stále využívají. Jejich počet se o polovinu snížil, na 46 obslužených knihoven. Celkem bylo na nákup a zpracování fondu z prostředků obcí použito 289 200 Kč.

Zrušenou funkci Servisu automatizovaného knihovního systému využívalo v čase jejího fungování (do konce roku 2005) kolem 20 knihoven.

3.5 Projekt internetizace knihoven

Nový knihovní zákon určil jako jednu z povinností knihoven evidovaných u Ministerstva kultury jejich připojení k internetu. Již od doby přípravy zákona se vedly diskuse, zda se podaří připojit všechny knihovny do stanoveného termínu. Původní lhůta určená zákonem byla konec roku 2006.

Připojování knihoven k internetu bylo podporováno dotačními programy již od druhé poloviny 90. let. V prvních letech šlo hlavně o připojování velkých knihoven, teprve s rozvojem programu Veřejné informační služby knihoven (VISK, konkrétně VISK3, který se týká Informačních center veřejných knihoven) od roku 2000 se stalo prioritou připojení knihoven v malých městech a obcích.²⁶

Rok po nabytí účinnosti knihovního zákona došlo mezi Ministerstvem informatiky České republiky²⁷ a Ministerstvem kultury k dohodě, jejímž předmětem bylo ustanovení o zajištění připojení knihoven k internetu. V budoucnu ho mělo zajišťovat

²⁶ Dotace v tomto případě podporovaly vlastní připojení, nákup počítačů a dalších koncových zařízení a v podstatně menší míře i zaplacení komunikačních poplatků na půl roku provozu.

²⁷ Ministerstvo informatiky zaniklo 1. července 2007, jeho oblast působení přešla pod gesce Ministerstva vnitra ČR. Jeho webové stránky <http://www.micr.cz> snadále fungují v nezměněné formě.

Ministerstvo informatiky.²⁸ V září 2004 vláda schválila dokument Projekt internetizace knihoven (PIK), který si klade za cíl nabídnout knihovnám možnost vysokorychlostního připojení k internetu a zajistit jejich připojení do konce roku 2007.

Podle usnesení vlády pokračuje projekt i v roce 2007. Letošní rok je posledním, kdy si knihovny mohou požádat o připojení. To jim bude hrazeno ze státního rozpočtu až do roku 2015. Knihovny nepřipojené k internetu se po 31. prosinci 2007 dostanou do rozporu s knihovním zákonem.

Při realizaci PIK hrají velmi významnou roli krajské knihovny a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí. Krajské knihovny jsou sběrným místem žádostí pro všechny knihovny v příslušném kraji a jejich vzdělávací centra zajišťují základní i specializovaná školení pro pracovníky knihoven (financována z programu VISK2 – Mimoškolní vzdělávání knihovníků). Úkolem pověřených knihoven je zajištění informovanosti knihoven, knihovníků a provozovatelů knihoven v regionu o možnosti využití PIK.

Důležitou podmínkou pro vstup knihovny do PIK je zajištění vlastního počítače, antivirového programu a případně dalších koncových zařízení. Na tuto investici může knihovna získat dotaci z prostředků EU²⁹.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2005 podáno celkem 80 žádostí: v první etapě (18. březen) 38, ve druhé etapě (30. červen) 26 a ve třetí etapě (30. listopad) bylo podáno 16 žádostí. A v loňském roce to bylo celkem 110 žádostí: v první vlně 53 žadatelé, ve druhé vlně 35, ve třetí vlně 4 a ve čtvrté vlně 18 žadatelů. Činnost v tomto roce byla znesnadněna nevyjasněností dalšího pokračování projektu. Definitivně posledním termínem pro podání žádostí se stal 31. květen 2007, kdy podalo žádost celkem 26 zřizovatelů či knihoven.

Podle dostupných informací by mělo být díky Programu internetizace knihoven v současné době (případně v nejbližší budoucnosti) připojeno přes 300 knihoven Středočeského kraje. Tento počet nemusí působit jako vysoký, ale nesmíme zapomínat, že mnoho knihoven již připojeno bylo.

²⁸ Tento závazek se stal součástí vládního prohlášení a byl zakotven i do základních strategických materiálů, např.: Usnesení vlády ČR ze dne 7. července 2004 č. 679 o Koncepci rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010.

²⁹ Jde o Společný regionální operační program (SROP) a je určen na rozvoj regionů a jejich vzájemné vyrovnání.

3.5.1 Veřejně přístupné stanice připojené k internetu

Podle Standardu veřejných knihovnických a informačních služeb jsem provedla srovnání také u počtu veřejně přístupných stanic připojených k internetu. Na rozdíl od srovnání provozní doby dopadlo toto srovnání podstatně hůře.

Počet obyvatel	Počet knihoven	Knihovny splňující standard	Knihovny nesplňující standard	Průměrný počet přístupů v SK	Doporučená hodnota	Celostátní průměr (2005)
501-1000	7	1	6	1,1	2	1,4
1001-3000	42	19	23	1,5	2-3	1,7
3001-5000	23	8	14	2,5	3-5	2,3
5001-10000	17	3	14	2,8	5-7	3-4
10001-20000	13	4	9	7-10	7-10	6
20001-40000	3	2	1	13	10-15	14
40000-	2	0	2	7	15 a více	29

Tabulka č. 6 Plnění standardu veřejně přístupných stanic připojenými k internetu profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006

Téměř ve všech případech větší počet knihoven standard nesplňuje. Ovšem pokud srovnáme průměr Středočeského kraje s celostátním průměrem z roku 2005, není výsledek nejhorší. Pozitivní je fakt, že 40 profesionálních knihoven je zapojeno do projektu Veřejný internet, o kterém pojednává následující kapitola.

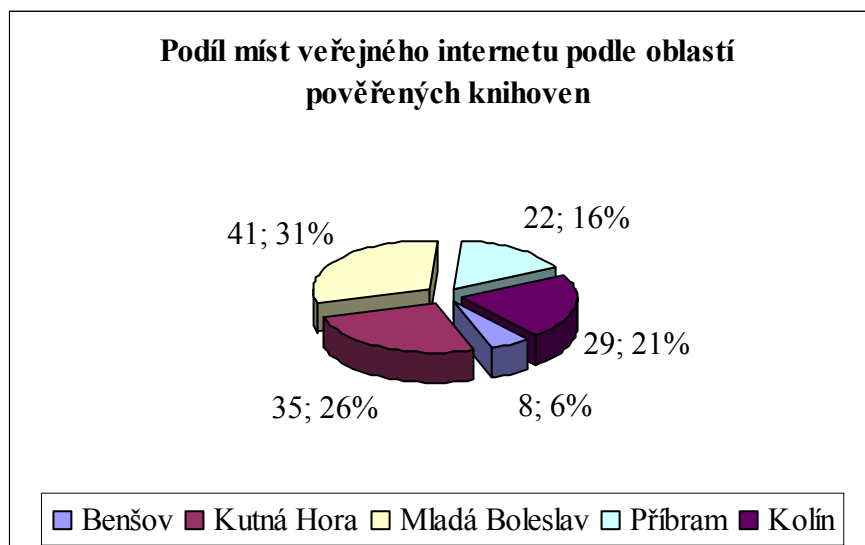
3.5.2 Veřejný internet

Veřejný internet je společným projektem Ministerstva informatiky, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a BMI sdružení³⁰. Jeho cílem je soustředit informace o místech veřejného přístupu k internetu a poskytovat je veřejnosti. Nalézá se na webové adrese <http://www.verejnyinternet.cz>. Zaregistrované organizace dostaly zdarma samolepku formátu A4 s logem Veřejný internet, která jim umožní svou službu více zviditelnit (20. března 2007 vydal portál zprávu, že zásoba 3 000 samolepek byla vyčerpána a zatím nejsou k dispozici finanční prostředky na jejich pořízení, ale registrace pokračuje dále.).

K 1. listopadu 2006 bylo v databázi Veřejný internet zaregistrováno 1449 knihoven. Tento počet tvoří přes 83 procenta všech registrovaných míst. Z mého průzkumu

³⁰ Březen měsíc internetu, více informací o sdružení na WWW: <http://www.brezen.cz/cs/node>.

vyplývá, že ze Středočeského kraje je zaregistrováno celkem 135 veřejných knihoven: 29 z oblasti Kolínska, 22 z Příbramska, 41 z oblasti Mladé Boleslavi, 35 z Kutnohorska a 8 z oblasti Benešovska.

Graf č. 8 Podíl míst veřejného internetu podle oblastí pověřených knihoven

Příjemné je zjištění, že počet neprofesionálních knihoven zapojených do tohoto projektu je celkem 95. Z šetření dále vyplynulo, že celkem 80 knihoven – 59 procent všech registrovaných knihoven Středočeského kraje – poskytuje veřejný internet zdarma a do celkem 30 knihoven je možný bezbariérový vstup – 22 procent všech registrovaných knihoven. Pouze v 19 knihovnách – 14 procent knihoven – je veřejný internet přístupný o víkendu: v sobotu ve 12, v neděli ve 4 a po oba víkendové dny ve 3 knihovnách.

3.6 Webové stránky knihoven

Webové stránky jsou dnes, hlavně pro mladé lidi, často jediným zdrojem informací, a tak je jejich koncepce, vzhled a aktuálnost velmi důležitou součástí propagace jakékoli firmy a knihovny si to samozřejmě uvědomují. Každoroční srovnávání webových stránek veřejných knihoven v celorepublikovém rozsahu provádí od roku 1998 tradičně Aleš Brožek.³¹

³¹ Nápad vznikl na konferenci Knihovny současnosti 1998, kde zmíněný autor přednášel na téma: Mají knihovny zdařilé webové stránky? a z následné diskuse na toto téma.

Údaje obsažené v tabulce se týkají obce, kde se knihovna nachází, následuje webová adresa knihovny, dále 8 sloupečků, ve kterých jsou hodnotovou stupnicí 1 - 5 vyjádřeny některé vlastnosti stránek, a také informace o fondu, kterou je možno na webu najít.

- Nejdůležitější je první sloupeček pětibodové stupnice. Za kvalitní stránky považuje autor pouze ty, které ohodnotil číslem 4 nebo 5.
- V sloupečku Aktuálnost, dostanou nejvyšší ohodnocení stránky, které jsou aktualizovány po celý rok.
- V dalším sloupečku jsou Adresní údaje. Plný počet bodů dostanou pouze ty stránky, které kromě přesné adresy uvádějí i plánek, mapku nebo popis cesty ke knihovně.
- V oddílu Historie knihovny je možné dosáhnout nejvyššího počtu bodů pokud se kromě textu na stránce nacházejí i fotografie.
- Plný počet bodů v Údajích o fondu dostane knihovna s přístupem k online katalogu, 1 bod pokud uvádí alespoň číselný údaj o fondu.
- Následuje údaj o počtu záznamů, pokud jej lze z webových stránek zjistit.
- Zhodnocení online služeb najdeme v dalším sloupečku. Nejběžnějšími je možnost zjistit si, kdy je nutné dokumenty vrátit, a prodloužit si dobu výpůjčky bez telefonování a psaní emailů.
- Počet bodů v dalším údaji odpovídá počtu jazykových verzí stránek.
- V posledním sloupečku se hodnotí kvalita odkazů.

Knihovna	Webová stránka	Celková úroveň	Aktuálnost	Adresní údaje
Kladno	www.svkkk.cz	5	5	5
Benešov	www.knihovna-benesov.cz/	4	5	5
Kutná Hora	www.knihovna-kh.cz/	5	5	4
Mladá Boleslav	www.kmmb.cz/	5	5	5
Příbram	www.kjd.pb.cz/	5	5	5

Tabulka č. 7 Srovnání webových stránek knihoven vykonávající regionální funkce (část 1)

Knihovna	Historie	Údaje o fondu	Počet záznamů	Online služby	Jazykové verze	Odkazy
Kladno	5	5	-	4	2	5
Benešov	2	5	147 000	3	1	3
Kutná Hora	4	5	86 000	3	1	5
Mladá Boleslav	4	5	-	1	3	5
Příbram	5	5	144 000	4	4	5

Tabulka č. 7 Srovnání webových stránek knihoven vykonávající regionální funkce (část 2)

Jak je z tabulky patrné, vycházejí z tohoto hodnocení krajská knihovna a všechny pověřené knihovny dobře. Jejich hodnoty, se kromě několika nízkých čísel v kolonce jazykové verze u Městské knihovny Benešov a Městské knihovny Kutná Hora a 1 bodu v kolonce online služeb u Knihovny města Mladá Boleslav, pohybují v oblasti vyšších čísel. Po prostudování stránek s tímto hodnocením v zásadě souhlasím.

Počet knihoven ve Středočeském kraji, které mají svou webovou stránku, nebo mají své informace zveřejněné na stránkách obce je 84. Bez Středočeské vědecké knihovny a čtyř pověřených knihoven má webové stránky 79 základních knihoven. Celkem 68 z nich je profesionálních a 11 neprofesionálních.

Webové stránky těchto knihoven Středočeského kraje se pohybují v různých hodnotách. Nejvíce nejnižších hodnot je v oblasti jazykových verzí, je jich 77 s hodnotou 1, tzn. že jejich webové stránky jsou pouze v jedné jazykové verzi. Což nepovažuji za velký prohřešek. Pouze dvě knihovny mají více verzí, například Městská knihovna v Čelákovících má kromě českého jazyka základní informace o knihovně, službách a o historii knihovny v angličtině a němčině. V kvalitě odkazů na tom nejsou knihovny nejlépe. Převládá hodnota 0, taková knihovna na svých stránkách neuvádí žádný odkaz. Takových knihoven je ve Středočeském kraji 61. Tento počet je alarmující. A dalších 9 má plný počet bodů, ostatní jsou někde mezi těmito hodnotami. Pokud bychom se ještě zaměřili na celkovou úroveň webových stránek základních knihoven, pouze 26 z nich má nejvyšší a druhé nejvyšší hodnocení a naopak 9 jich bylo ohodnoceno nejnižší hodnotou.

Není dobrou reklamou, pokud profesionální knihovna nemá pravidelně aktualizované a přehledné webové stránky, jako Městská knihovna Hostivice (<http://www.hostivice-mesto.cz/organizace.php?s=orgm>) nebo Městská knihovna Zdice (<http://www.mesto-zdice.cz/clanek/mestska-knihovna-zdice>). Na druhé straně je pozitivní počet neprofesionálních knihoven s vlastní webovou stránkou, či jen samostatnou sekcí na stránkách obce. Takové stránky třeba neobsahují stále aktuální informace, ale pokud obsahují alespoň e-mailovou adresu a telefon (a to má převážná většina), uživatel se s knihovnou může spojit a požadované informace zjistit.

3.6.1 Zajímavé webové stránky základních knihoven

Zvláště utvořenou webovou stránku má Městská knihovna Čáslav (<http://www.muzeumaknihovnacaslav.wz.cz/Knihovna/index.htm>), která působí jako organizace spolu s muzeem. V Kontaktech najdete nejen emailové adresy jednotlivých pracovníků, ale také jejich fotografie (uživatel, který do knihovny zavítá se nemůže zmýlit). V odkazech jednotlivých oddělení najde uživatel aktuality, fotografie (s nápisem: „Přijďte se k nám podívat“), odkaz na knihovní řád a ceník. Důležitý je popis pro vyhledávání dokumentů, v oddělení pro dospělé seznam signatur, a v oddělení pro děti rozdělení literatury v regálech, seznam nejpoužívanějších tříd MDT a nabídka odebíraných časopisů (i jejich obálky). Samostatná Studovna upozorňuje na nabídku svých služeb a pro ty, kterým se nechce vyhledávat v katalogu hudební CD, uvádí tematickou a žánrovou nabídku. Dále knihovna uvádí obdivuhodný seznam pořádaných akcí a upozorňuje na Univerzitu volného času, jejíž druhý ročník právě probíhá.

Působivou grafickou úpravu mají webové stránky Městské knihovny Rakovník (<http://www.knihovna-rakovnik.cz/>). Jejich barevnost působí na první pohled přívětivě. Navíc jsou odkazy na jednotlivá oddělení a Organizace „školněknihovnického“ roku doplněny o vtipné obrázky. Dalším doplňkem jsou ankety, které kromě zajímavých statistik (anketa na téma kupování nebo půjčování knih na dovolenou), přinesou knihovně i důležité údaje (zda vyhovuje současná výpůjční doba, co v knihovně uživatel nejčastěji vyhledává atd.). Stránky obsahují také zajímavosti typu *Víte, že ...* a odkazy užitečné jak pro knihovníky tak pro běžné uživatele. Informuje také o knížkách, které vydala (*Přišla k nám pohádka* – autory textů i grafického zpracování jsou děti a další).

Ne příliš barevnou, přesto uklidňující a zajímavou grafiku mají stránky Městské knihovny Český Brod (<http://www.knihovna-cbrod.cz/www/index.htm>). Knihovna poskytuje informace o ochraně osobních údajů čtenářů (to uvádí jen málokterá), seznam převážně naučně-zábavných CD-ROMů, sekci citátů o knihách od známých osobností a zajímavé odkazy na kulturu, hudbu i sport.

Zajímavé řešení online katalogu má Městská knihovna Úvaly (<http://www.uvaly.cz/knihovna/>). Po prokliknutí na stránku označenou jako katalog se nabízí hned několik možností: báze dat katalogu LANius (uživatel se dostane na hlavní stránku katalogu); dále fond knih, které si v knihovně můžete půjčit, se samostatnými odkazy na vyhledávání podle autora, názvu, klíčových slov a kombinovaného dotazu; kombinovaný dotaz pro periodika a také odkazy

pro vyhledávání v souborném katalogu SKAT (podle autora, názvu, klíčových slov i kombinovaný dotaz). Takto rozepsané odkazy pro úplné začátečníky se jen tak nevidí.

3.6.2 Šablona webu malé knihovny

Ve spolupráci Knihovny města Hradce Králové, Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a Univerzity Hradce Králové – Fakulty informatiky a managementu byla panem Milanem Komadou v roce 2005-2006 vytvořena bakalářská práce na téma Šablona webu malé knihovny. Výsledkem je jednoduchý systém pro vytváření webových stránek knihoven v obcích do cca 1 500 obyvatel, obsluhovaný knihovníky se základními znalostmi informačních technologií. Na získání tohoto systému stačí kontaktovat metodické oddělení knihovny města Hradec Králové a program získat zdarma.

K 20. červenci 2007 využilo této možnosti celkem 204 knihoven, z toho pouze 10 jich bylo ze Středočeského kraje. Polovina jsou profesionální knihovny: Městská knihovna Votice, Obecní knihovna Trhový Štěpánov, Městská knihovna K. Viky, Středisková knihovna Načeradec a Městská knihovna Městec Králové. Druhá polovina jsou neprofesionální knihovny: Obecní knihovna Čenkov, Obecní knihovna Chotýšany, Místní knihovna Miskovice, Obecní knihovna Opočnice a Místní knihovna Strančice.

Webové stránky těchto knihoven jsou zatím zaplněny informacemi někdy více a někdy méně. Jsou jednoduché, ale působí příjemným dojmem, což je přece pro uživatele důležité, a pokud budou pravidelně doplňovány, je pravděpodobné, že budou i pravidelně navštěvovány. Knihovna tím může získat nové uživatele. Například neprofesionální Místní knihovna Strančice (<http://www.knihovnastranvice.wz.cz/>), která se do programu zaregistrovala v prosinci 2006 má velice dobře vedené stránky. Uživatel se doví nejen, kdy je knihovna otevřena, jaké poskytuje služby, ale rozsáhlé informace jsou také o konaných akcích (všech pro děti). Slibně se rozrůstá také galerie fotografií právě z těchto akcí.

3.6.3 Sekce webových stránek „Pro knihovny“

Webové stránky pověřených knihoven jsou důležitým zdrojem informací nejen pro uživatele nebo potenciální uživatele, ale i pro obsluhované knihovny. Středočeská vědecká knihovna v Kladně v rámci porad ředitelů pověřených knihoven nadnesla i problematiku sjednocení webových stránek, hlavně části pro obsluhované knihovny. Dnes jsou v této sekci webové stránky pověřených knihoven, v oblasti informací, téměř identické. Knihovny zde najdou informaci o tom, že knihovna uzavřela s SVKK smlouvu o přenesení regionálních funkcí, a jakou koncepci mají nově regionální funkce. Dále zde určitě najdeme seznam obsluhovaných profesionálních i neprofesionálních knihoven. Bývá zde i odkaz na katalog výměnného fondu. Další informace a odkazy se již týkají aktuálních problémů: dnes bychom u všech pěti knihoven vykonávajících regionální funkce měli nalézt informace o Projektu internetizace knihoven, novele autorského zákona, dotacích poskytnutých krajem, vzorových a legislativních dokumentech, o právě probíhajících soutěžích (teď například Knihovna roku 2007) a další. Rozsah informací a jejich říše je samozřejmě na každé jednotlivé knihovně, takže ačkoli základní informace jsou téměř totožné, kvalita jednotlivých stránek se liší.

Téměř u všech pověřených knihoven najdeme odkaz *Pro knihovny* velice snadno. Výjimkou jsou webové stránky Knihovny Jana Drdy Příbram (<http://www.kjd.pb.cz/>). Na těchto stránkách odkaz s jasným textem *Pro knihovny* nenajdeme. Jen pokud prozkoumáme web podrobněji, zjistíme, že na tuto část stránek odkazuje proklikávací nápis *Knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí*, který nás odkáže na novou stránku Knihovnického informačního servisu (<http://www.e-kis.cz>). Tam už obsluhované knihovny najdou všechny potřebné informace. Jejich rozsah je proti ostatním pověřeným knihovnám široký. Obsahuje odkazy na různé vzdělávací kurzy a lekce, celostátní i jiné soutěže, seznam vyřazených knih a další zajímavé či užitečné odkazy.

Webové stránky Městské knihovny Kutné Hory mají v této sekci (<http://www.knihovna-kh.cz/proknih.php>) kromě jiných informací zajímavý odkaz na *Internetový nákup knih*. Jedná se o vybrané adresy internetových knihkupectví. Obsluhované knihovny zde mohou v odkazu *Co se děje v knihovnách regionu* upozornit na své akce.

Příslušná sekce Knihovny města Mladá Boleslav (http://www.kmmb.cz/html/knihovny_sluzby.html) obsahuje jen základní informace, které naleznete i u ostatních knihoven. Zvláštností je jen odkaz *Aktuálně*, kterým se

dostanete na webovou stránku s *Aktuálními informacemi* Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Na jedné straně se její obsluhované knihovny dostanou jednoduše k nejaktuálnějším informacím. Na straně druhé straně to může ukazovat, že knihovna se o své obsluhované knihovny nezajímá dostatečně, aby vytvořila vlastní stránku s aktualitami z jejího regionu.

Webové stránky Městské knihovny Benešov obsahují v této sekci (dostupné na <http://www.knihovna-benesov.cz/centrum.html>) pouze základní informace o obsluhovaných knihovnách a kontaktech na metodické oddělení knihovny. V celkovém pohledu obsahují tyto stránky nejméně informací a jsou nejméně přehledné.

Specifická je tato sekce u krajské knihovny Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Obsahuje samozřejmě mnohem více informací než pověřené knihovny. Aktuality obsahují současné informace ze všech oblastí: veřejné soutěže (ve výzkumu a vývoji Ministerstva kultury), pozvánky na semináře (Možnosti čerpání dotací ROP, Program KULTURA EU), konání konferencí (Knihovny současnosti 2007), legislativní problémy (Veřejná čtení v knihovnách po novele autorského zákona) a další informace. *Adresář knihoven* obsahuje všechny profesionální i neprofesionální knihovny kraje a krátké informace o každé pověřené knihovně. Dále jsou to informace o PIK, dotačním programu Středočeského kraje, legislativní a metodické dokumenty, informace o vzdělávání knihovníků, sekce *Region Kladno* obsahuje adresář obsluhovaných knihoven SVKK.

3.7 Knihovna roku

Jde o ocenění Ministerstva kultury. Uděluje se od roku 2003 „k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb“³² v kategoriích základní knihovna a významný počín v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb.

V roce 2003 i 2004 byla Obecní knihovna Dublovice jednou z nominovaných v kategorii základní knihovna. V téže kategorii byly v roce 2005 nominovány knihovny Vzorná lidová knihovna Velké Popovice, Obecní knihovna Újezd

³² Knihovna roku 2003, Dostupný z WWW:
<http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku03.htm#cen>.

a Knihovna Dr. Emanuela Bořického. Poslední jmenovaná dokonce dosáhla zvláštního ocenění v kategorii informační počin za projekt vybudování společenského centra pro děti. V roce 2006 byly v kategorii informační počin nominovány Městská knihovna Sedlčany (i za projekt Lukášek, o kterém se píše v kap. 4.3) a Městská knihovna Rakovník (realizace projektu Knihovna multifunkční kulturně vzdělávací zařízení města).

Návrhy pro letošní rok mohou být podány na adresu Ministerstva kultury České republiky do 5. srpna tohoto roku.

3.8 Závěry

Legislativa v minulosti vystavěla dobré podmínky pro vznik tolika knihoven, kolik jich ve Středočeském kraji dnes máme.

Nový knihovní zákon přinesl změny, které jsou pro knihovny výhodné, ale samozřejmě i zavazující. Jejich prvním úkolem byla evidence u Ministerstva kultury, což se stále ještě u všech nepodařilo. Je to nepochopitelné, pokud si uvědomí jaké jim z toho plynou výhody. Krajská knihovna se ale nevzdává a stále rozesílá dopisy starostům obcí, ve kterých vyzdvihuje všechny přínosy evidence. Jediným úkolem evidované knihovny je povinnost poskytovat veřejné knihovnické a informační služby v rozsahu předepsaném zákonem. Velkou změnou, kterou ocení hlavně malé základní knihovny, je zřízení tzv. regionálních funkcí, které zahrnují hlavně metodickou a poradenskou pomoc. Krajská knihovna a jí pověřené knihovny vykonávají tuto pomoc zdarma okruhu určených knihoven. Její financování bylo zajištěno přímo z prostředků státu, od roku 2005 ji financuje přímo Středočeský kraj.

Ve Středočeském kraji se novým knihovním zákonem také leccos změnilo. Krajskou knihovnou se stala Středočeská vědecká knihovna v Kladně a pověřila 14 městských knihoven výkonem regionálních funkcí. Se změnou jejich financování rozhodlo Zastupitelstvo kraje o provedení důkladné analýzy systému jejich podpory. Již z předchozích let byly k dispozici částečné analýzy, ze kterých vyplynulo, že v jednotlivých pověřených knihovnách se systém plnění regionálních funkcí různí. Všechna tato zjištění vedla k rozhodnutí vypracovat dokument Koncepce podpory výkonu regionálních funkcí ve Středočeském kraji. Ten se stal dílem Odboru kultury památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje a Středočeské vědecké knihovny v Kladně. Přinesl zásadní změny v počtu pověřených knihoven

(pouze pět knihoven včetně SVKK) a upřesnění typů a standardů regionálních funkcí. Osvětluje další financování pověřených knihoven i knihoven zřizovaných obcemi, systém kontroly i evaluace a všechny přínosy systému.

Počet knihoven, kterých se tyto změny týkají se rok od roku liší. V roce 2006 bylo všech evidovaných veřejných knihoven 812, z toho 108 profesionálních. Změnou, kterou přinesla Koncepce se rozšířil počet obsluhovaných knihoven jednotlivými pověřenými knihovnami na průměrných 141 knihoven.

I když počet knihoven může lehce klesat nebo kolísat, knihovní fond všech veřejných knihoven Středočeského kraje stále roste, stejně jako má rostoucí tendenci i jeho roční přírůstek. Počet uživatelů a návštěvnost, který až do roku 2005 slibně rostl se v loňském roce opět částečně snížil. Ovšem nesmíme zapomínat na zkreslení, které pro roky 2005 a 2006 vyplývá z faktu, že řada místních knihoven neodevzdala statistické výkazy, což ovlivňuje i počet výpůjček. Nepřekvapivým je zjištění, že nejpoužívanějšími knihovnickými softwary jsou systémy LANius a Clavius (firmy LANius s. r. o.).

V rámci regionálních funkcí se díky snížení počtu pověřených knihoven snížil počet pracovních úvazků pro tuto činnost. V rámci jednotlivých funkcí se snížil počet obslužených knihoven, konzultací i vzdělávacích akcí. Počet účastníků pořádaných porad se zvýšil. Jejich témata byly vždy aktuální problémy.

Do Projektu internetizace knihoven se do současné doby zapojilo přes 300 knihoven a v databázi Veřejného internetu je zapsáno celkem 135 knihoven poskytujících veřejný přístup k internetu.

Pro činnost knihoven Středočeského kraje jsou důležité jejich webové stránky. Všechny pověřené knihovny mají své stránky zpracovány profesionálně a uživatel na nich najde všechny potřebné informace. Některé stránky dalších základních knihoven mají nižší úroveň, ale už jen fakt, že i neprofesionální knihovny v kraji mají své stránky je velkým přínosem. Uživatel zde nalezne alespoň e-mailovou adresu či telefon a tak má možnost požadované informace zjistit. Tuto možnost mají více knihoven i díky novému projektu Šablona webu malé knihovny, do kterého se do současnosti zapojilo pouze 10 knihoven. Snad jich v budoucnu bude více díky nulové ceně.

Pro základní obsluhované knihovny je důležitá sekce webových stránek *Pro knihovny*. Dnes mají díky poradám ředitelů téměř identický informační základ a knihovny tam naleznou užitečné a aktuální informace. A pokud ne, vždy se mohou pomocí odkazu dostat na webové stránky krajské knihovny.

V prestižní soutěži Knihovna roku bylo nominováno několik knihoven Středočeského kraje. Jediným větším úspěchem se zatím stalo zvláštní ocenění za informační počín knihovny Dr. Emanuela Bořického v Milíně v roce 2005.

4 Analýza činnosti vybraných knihoven

Jak se Středočeský kraj po zavedení Koncepce stará o veřejné knihovny a s jakými financemi mohou tyto knihovny pracovat dokládá následující přehled.

Zastupitelstvo Středočeského kraje schválilo 19. prosince 2005 přidělení dotací knihovnám, které v souladu s Koncepcí budou od 1. ledna 2006 pověřeny výkonem regionálních funkcí. Městská knihovna Benešov dostala 788 200 Kč, Kutná Hora 674 100 Kč, Knihovna města Mladá Boleslav 775 990 Kč a Knihovna Jana Drdy v Příbrami 275 720 Kč. Zastupitelstvo v souvislosti se změnou systému přiznalo Městské knihovně Mělník a Nymburk dotaci v celkové částce 69 760 Kč. Knihovny nadále nevykonávají funkci pověřené knihovny a tato finanční pomoc jim pomůže uhradit jednorázové náklady spojené s touto změnou.

Rada kraje v lednu 2006 odsouhlasila přidělení dotací na zabezpečení výkonu regionálních funkcí z rozpočtu Středočeského kraje pro Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně v celkové výši 4 658 tis. Kč (na krajskou regionální funkci připadá 3 274 tis. Kč a na „okresní“ funkci 1 384 tis. Kč). Dále, kromě dotace na nákup knihovních dokumentů do Výměnného fondu Středočeského kraje, souhlasila s přidělením dotací na zabezpečení výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven v roce 2006 v celkové výši 4 726 tis. Kč (Městská knihovna Benešov 915 tis. Kč, Městská knihovna Kutná Hora 1 539 tis. Kč, Knihovna města Mladá Boleslav 1 150 tis. Kč a Knihovna Jana Drdy Příbram 1 122 tis. Kč).

V závěru roku 2006 projednalo Zastupitelstvo průběžnou zprávu o naplňování Koncepce a schválilo přidělení účelových dotací pro obce zřizující pověřené knihovny, polovina je určena do fondu odměn a druhá na nákup materiálu pro práci knihovny, v této výši: Benešov 114 500,- Kč, Kutná Hora 159 500,- Kč, Mladá Boleslav 126 500,- Kč a Příbram 127 500,- Kč.

V lednu roku 2006 Rada Středočeského kraje odsouhlasila přidělení dotací na zabezpečení výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2007 z rozpočtu kraje v celkové výši 15 832 tis. Kč. Ty budou rozděleny stejně jako v loňském roce. Další 4 028 tis. Kč bude v letošním roce rozdělena v rámci grantu zaměřeného na podporu vybavení knihoven.

4.1 Středočeská vědecká knihovna

Středočeská vědecká knihovna v Kladně je krajskou knihovnou a jejím zřizovatelem je Středočeský kraj. Je veřejnou knihovnou s univerzálním knihovním fondem. Shromažďuje v úplnosti českou národní tištěnou produkci se zvláštním důrazem na regionální fond. Poskytuje VKIS všem občanům Středočeského kraje a zajišťuje všem bez rozdílu rovný přístup k publikovaným dokumentům a dalším informačním zdrojům v jakékoliv formě. Její fungování je pro knihovny v kraji důležité.

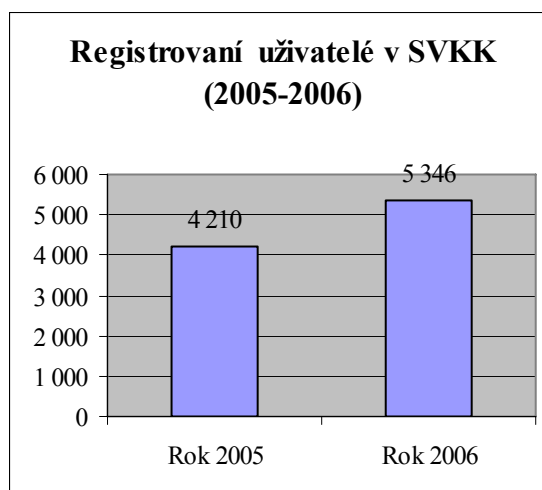
Knihovna pro zpracování používá automatizovaný knihovní systém ARL (Advanced Rapid Library). Všechny typy dokumentů zpracovává podle pravidel AACR2 ve formátu UNIMARC. Při věcném a jmenném zpracování využívá kooperativní katalogizaci, přejímá záznamy zpracované v jiných knihovnách a nabízí vlastní záznamy jiným knihovnám. Komunikačním prostředkem je protokol Z39.50, jež je součástí systému ARL. V posledních dvou letech tvoří podíl přejatých záznamů na celkovém počtu zpracovaných katalogizačních záznamů kolem 50 procent při aktuální katalogizaci a 85 procent při retrospektivní katalogizaci. Přebírání záznamů knihovna uplatňuje u všech typů dokumentů.

Důležité jsou soubory autorit. Jsou zpracovávány ve formátu UNIMARC a v katalogizačním modulu systému ARL. Záznamy personálních, korporativních a geografických autorit jsou harmonizovány se záznamy národních autorit, které jsou přístupné na serveru Národní knihovny. Je prováděna on-line pomocí protokolu Z39.50. Celkový počet záznamů jednotlivých typů autorit v roce 2006 je 189 978 (autorit osobních jmen je 123 777 z toho REOS (regionální osobnosti) 7 813, autorit korporací je 14 555 atd.). Stav harmonizace byl v roce 2005 u autorit osobních jmen asi 40 procent celkového počtu záznamů a u záznamů regionálních osobností dokonce až 96 procent.

Důležitou součástí fondu je regionální bibliografie a faktografie. Zpřístupnění její databáze i nová verze na internetu jsou výsledkem dvouletého projektu, který získal dotaci z programu výzkumu a vývoje Ministerstva kultury. Projekt byl připraven v polovině roku 2000. Již 1. ledna 2000 bylo zahájeno rutinní zpracování článkové bibliografie v systému ARL (ve formátu UNIMARC). Databáze regionálních osobností REOS (vytvářená od 90. let) a faktografická databáze kulturních a přírodních památek REFA (s jejímž plněním se začalo v roce 1997) byly převedeny ze samostatných databází CDS/ISIS do souborů autorit v automatizovaném systému ARL.

V roce 2005 byly vytvořeny 442 nové záznamy regionálních osobností, přes 200 záznamů regionálních památek a přes 170 záznamů regionálního místopisu (celkem 812 záznamů, v následujícím roce to bylo ještě o téměř 15 záznamů více). Osobnosti jsou zpracovávány s ohledem na jejich působení v celém Středočeském kraji, památky a místopisy jen z okresů Beroun, Kladno, Praha-západ, Příbram, Rakovník, Mělník (teprve od roku 2005) a úplně nejnověji také z regionu Praha-východ. Jako samostatné databáze systému ARL jsou pořádané souborná databáze obsahově regionálních dokumentů (REDO – knihy) a databáze středočeských seriálů 20. století (REDO – seriály). REDO – knihy zachycuje knihy obsahově se vztahující ke Středočeskému kraji, které jsou ve vlastnictví středočeských knihoven. REDO – seriály zaznamenává ty, které byly vydány v první polovině 20. století. V roce 2005 byl vytvářen s přispěním grantu z programu VISK5 (projekt Středočeské seriály 20. století).

V porovnání s rokem 2004 se počet uživatelů v roce 2005 rapidně snížil o téměř 1 000 uživatelů – jednalo se o důsledek uzavření smlouvy mezi Národní knihovnou České republiky a kolektivními správci autorských práv OSA³³, DILIA³⁴ a INTERGRAM³⁵. Tato smlouva výrazně omezila možnosti absenčního půjčování zvukových dokumentů – půjčování je možné až 9 měsíců od data nákupu, respektive vydání. Až 480 uživatelů hudebního oddělení si v roce 2005 neobnovilo registraci. V následujícím roce se počet registrovaných uživatelů zvýšil o více než 1 000.

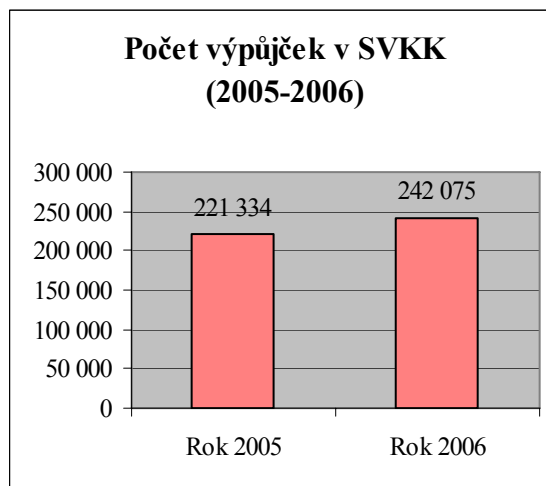
Graf č. 9 Registrovaní uživatelé SVKK (2005-2006)

³³ Více Ochranný svaz autorský, dostupný na WWW: <<http://www.osa.cz>>.

³⁴ Více Divadelní, literární, audiovizuální agentura občanské sdružení, dostupný na WWW <<http://www.dilia.cz>>.

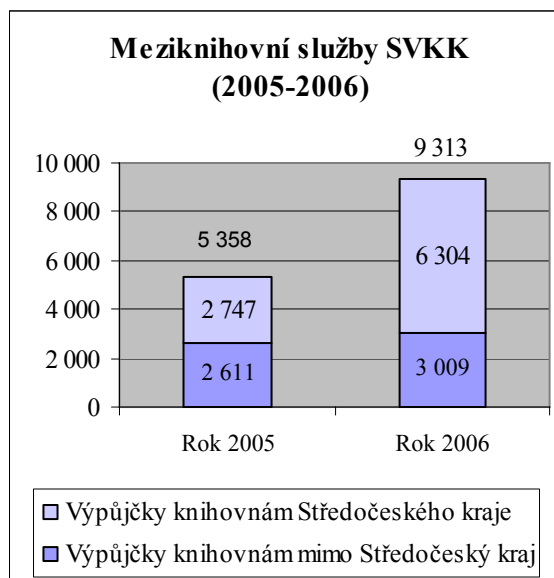
³⁵ INTERGRAM: Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, vykonává kolektivní správu uvedených subjektů, a to v souladu s ustanovením §98 odst. 6 písm. c) autorského zákona. Dostupný na WWW: <<http://www.intergram.cz>>.

Pracovníci odboru služeb, kteří zajišťovali provizorní poskytování služeb i v době rekonstrukce, dokázali v roce 2006 zrealizovat o 30 000 výpůjček registrovaným uživatelům více než v roce předcházejícím.

Graf č. 10 Počet výpůjček v SVKK (2005-2006)

Meziknihovní služba Středočeské vědecké knihovny zaznamenala za poslední dva roky prudký nárůst (v roce 2006 jde dokonce o téměř 100 procentní zvýšení). Důvodů je hned několik a mezi nejdůležitější patří zasílání požadovaných dokumentů zdarma (SVK Kladno neúčtuje knihovnám poštovné a balné), rozsáhlý kvalitní fond, vyřizování požadavků týž den (především zasílaných on-line) a kvalitní propagace a komunikace. Jak je z grafu č. 11 patrné byl vždy knihovnám Středočeského kraje poskytnut vyšší díl z celkového počtu výpůjček. Počet výpůjček jiným knihovnám v roce 2004 činil 3 515.

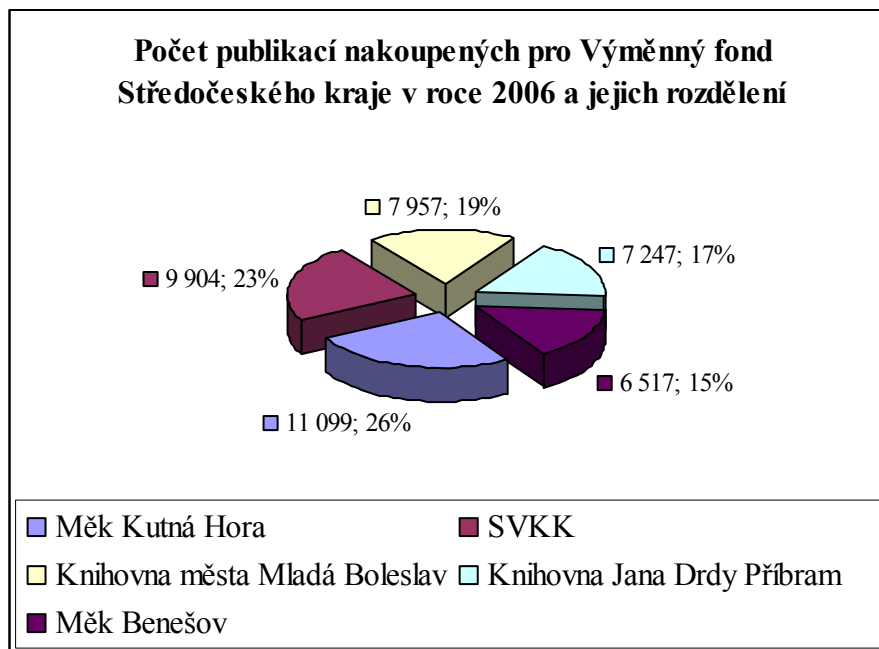
Graf č. 11 Meziknihovní služby SVKK (2005-2006)

4.1.1 Krajská funkce SVKK

Velice problémovým krokem, se kterým si knihovna v posledních letech musela poradit byla změna ve financování výkonu regionálních funkcí knihoven a především v lednu 2006 začala platit Koncepce podpory knihoven. V předstihu byly připravovány smlouvy o přenesení výkonu regionálních funkcí (SVKK a pověřené knihovny), smlouvy na poskytnutí dotace na regionální funkce v roce 2006 (Středočeský kraj a pověřené knihovny) a smlouvy o poskytování odborné pomoci knihovnám v rámci zajišťování plnění regionálních funkcí a jejich koordinace Středočeským krajem (Středočeský kraj, pověřené knihovny a zřizovatel obsluhované profesionální nebo neprofesionální knihovny). I přes veškerou snahu nebylo na konci roku 2005, hlavně kvůli personálním problémům, připraveno vše tak, aby změněná Koncepce byla kompletně realizována.

Na nákup dokumentů Výměnného fondu Středočeského kraje byly po výběrovém řízení uzavřeny smlouvy s pěti distribučními firmami. Vzhledem k vysokým finančním částkám se podařilo se všemi distributory získat rabat ve výši cca 30 procent. Částka 6,5 mil Kč se tím zvýšila na 8,5 mil Kč. Za tuto sumu se v roce 2006 nakoupilo 42 724 knihovních jednotek a předplatilo 28 titulů časopisů podle požadavků jednotlivých pověřených knihoven. Kolik která knihovna nakoupila knihovních jednotek znázorňuje graf č. 12. Titulová skladba je v postatě totožná,

knihovní jednotky jsou označovány příslušným přírůstkovým číslem³⁶ v razítku s textem SVKK, Výměnný fond SK a příslušný region. Průměrná cena jedné knihovní jednotky se díky vysokému rabatu pohybuje jen kolem 150 Kč.

Graf č. 12 Počet publikací nakoupených pro Výměnný fond v roce 2006 a jejich rozdělení

Speciálně pro neprofesionální knihovny byl centrálně předplacen časopis Čtenář v počtu 150 exemplářů – jeho početní rozdělení je vidět v následující tabulce.

Pověřená knihovna	Počet neprofesionálních knihoven	Počet časopisů Čtenář
Měk Benešov	105	22
SVKK	167	35
Měk Kutná Hora	176	37
Knihovna města Mladá Boleslav	136	29
Knihovna Jana Drdy Příbram	126	27
Celkem	710	150

Tabulka č. 8 Počet předplatných časopisu Čtenář pro pověřené knihovny pro rok 2006

³⁶ Pověřeným knihovnám jsou přidělena přírůstková čísla knihovního fondu SVKK tak, aby bylo jednoznačně identifikovatelné o jako část fondu se jedná. Např.: Městská knihovna Benešov 2.000001 – 3.000000, Městská knihovna Kutná Hora 3.000001 – 4.000000, atd.

V roce 2006 se uskutečnily 4 porady ředitelů pověřených knihoven (stejně jako v roce předcházejícím), v roce 2005 se konaly také 4 zvláštní porady ředitelů knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí podle nové Koncepce. SVKK také uspořádala 2 porady profesionálních knihoven, jichž se zúčastnilo 125 zástupců knihoven. Metodičtí pracovníci uskutečnili v roce 2006 celkem 41 metodických návštěv v obsluhovaných profesionálních a neprofesionálních knihovnách (v roce 2005 jich bylo pouze 36).

Velké problémy má knihovna se statistickými výkazy činnosti knihovny za daný rok. Všechny dodané výkazy musí uložit do databáze a celý sumář podle instrukcí odeslat Národnímu informačnímu a poradenskému středisku (NIPOS) Ministerstva kultury. Kromě pozdního dodávání výkazů je problémem i fakt, že statistiky musí vypracovávat i nevidované knihovny, ale nový systém knihoven neumožňuje úplný přehled o jejich stavu. Tak byl závěrem roku 2005 kromě dopisu se žádostí o zaslání statistického výkazu o činnosti knihoven v roce 2005 celkem 821 knihovně, (v termínu bylo doručeno 751 výkazů, chybělo 70 knihoven) osloveno 142 starostů s prosbou o jejich vypracování. Samozřejmě byli upozorněni také na možnost evidence knihoven a výhody s tím spojené. Z odpovědí lze konstatovat, že řada knihoven byla zrušena nebo jejich činnost pozastavena.

V roce 2006 byl poprvé vyhlášen Středočeským krajem dotační program určený základním knihovnám, resp. jejich zřizovatelům (jde o program označený v Koncepci jako A 1). Hned v prvním roce bylo přihlášeno 84 programů, s výjimkou dvou byly všechny (i když některé jen částečně) uspokojeny. Pro letošní rok byl termín přihlášek 30. listopad 2006. Středočeský kraj podpořil program částkou 3,5 mil Kč. Přihlášeno bylo celkem 191 žádostí v celkové výši 14 mil. Kč. Celkem pět žádostí nesplnilo podmínky a dotace byla rozdělena mezi 103 žadatele. Za jakým účelem a za jakých podmínek je dotace poskytnuta je uvedeno v kapitole 3.3.3 Podpora knihoven zřizovaných obcemi. Přehled projektů a dotací je uveden jako příloha č. 5.

Podle Koncepce podpory zajišťuje Středočeská vědecká knihovna v Kladně centrálně vzdělávací činnost pro knihovny Středočeského kraje. Některých akcí se účastní i zástupci jiných typů knihoven (lékařské, muzejní, archivní a další). SVKK pořádá kurzy a školení počítačové gramotnosti v rozsahu ECDL (European Computer Driving Licence)³⁷. Počet posluchačů kurzů se zvýšil z 86 na 141 v roce 2006. Knihovna je také pořadatelem kurzů knihovnického minima bez závěrečného osvědčení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Počet

³⁷ Po dokončení kurzu knihovna neuděluje certifikát, pouze osvědčení o absolvování kurzu.

návštěvníků těchto kurzů se již několik let pohybuje kolem 10 (rok 2004 – 13, 2005 – 14, 2006 – 10 posluchačů). Další přednášky či semináře se týkají legislativní oblasti (Zákon o zaměstnanosti, Ochrana osobních údajů), oblasti pracovníků dětských oddělení (Příprava akcí pro dětského čtenáře, Psychologie dětského čtenáře) a meziosobní komunikace (Profesní průprava – příprava projevu, Komunikativní dovednosti-asertivní jednání). Jsou připravovány také workshopy pro ředitele a vedoucí knihoven a trvale žádané jsou přednášky o národních literaturách. Uskutečnily se již o americké, německé, ruské a rakouské literatuře, polské literatuře 20. století a francouzské literatuře let 1989-2005. Seznam nabídek konzultací, porad a seminářů a stálá nabídka Kurzů knihovnického minima je stále k dispozici, jejich přehled naleznete jako přílohu č. 6.

4.1.2 „Okresní“ regionální funkce – oblast Kladenska

Díky zavedení nové Koncepce je porovnání let 2005 a 2006 velice těžké. Počet obsluhovaných knihoven se z 35 (7 profesionálních a 28 neprofesionálních) v roce 2005 zvýšil na 198 knihoven (28 profesionálních a 170 neprofesionálních) v roce 2006. Kromě kladenského regionu má na starost i regiony berounska, rakovnicka, slánska, část mělnicka a část okresu Jílové. Nárůst je velice markantní. Odráží se v něm všechny další ukazatele.

V roce 2005 se uskutečnily pouze dvě porady základních knihoven, v následujícím roce to bylo již porad pět. Jejich jednou ze zásadních informací byla nabídka pomoci při vypracování žádosti do PIK a při dotačním programu vyhlášeném pro knihovny Středočeského kraje.

Výrazný rozdíl je v počtu metodických návštěv. V okrese Kladno v roce 2005 jich bylo uskutečněno 53, projednával se Projekt česká knihovna, PIK, aktualizace knihovního fondu apod. V rámci celé oblasti spadající pod SVKK v roce 2006 uskutečnili metodičtí pracovníci celkem 278 metodických návštěv.

Nárůst počtu výměnných souborů knih rozvezených v kladenské oblasti se vzhledem k většímu počtu obsluhovaných knihoven dal předpokládat. Nárůst je opravdu velký. V roce 2005 byly připraveny a do základních knihoven rozvezeny celkem

43 výměnné soubory obsahující 7 288 knih, v loňském roce jde o 179 souborů s 21 409 knihami.³⁸

4.1.3 Časopis Čtenář

Středočeská vědecká knihovna je vydavatelem časopisu Čtenář, letošní ročník je již 59. Sídlo redakce je stále na Praze 2 v Legerově ulici v prostorách nakladatelství Academia. Díky organizačním změnám provedeným v Akademii věd ČR, v rámci nichž pozbyla Academia právní subjektivitu, dostala redakce z budovy výpověď a musela hledat nové prostory. Naštěstí se podařilo sepsat smlouvu s Národní knihovnou a redakce se 1. května 2007 přestěhovala do budovy Klementina po dokončení základní rekonstrukce budovy.

4.2 Městská knihovna Kutná Hora

Knihovna je příspěvkovou organizací zřízenou městem Kutná Hora. Jde o univerzální knihovnu, která je pověřena výkonem regionálních funkcí. Do roku 2006 obsluhovala celkem 58 knihoven (6 profesionálních a 52 neprofesionálních) v okrese Benešov. Poté, co vešla v platnost Koncepce se její okruh rozšířil o regiony kolínsko, nymbursko a poděbradsko a počet obsluhovaných knihoven se zvýšil na 197 knihoven.

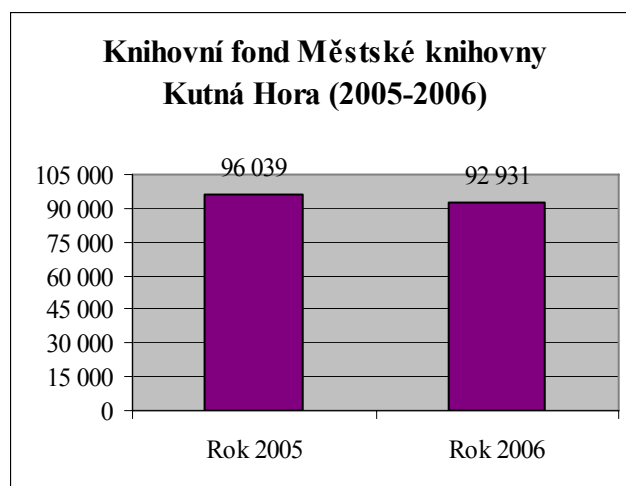
O tom, jak je knihovna podporována se můžeme dovědět z rozpočtu města. Rok 2005 přinesl knihovně 4 590 tis. Kč, rok loňský rovných 5 000 tis. Kč a letos se suma vyšplhala na 4 675 tis. Kč. Ani místní Městské Tylovo divadlo není dotováno tak vysokými částkami.

Knihovna sídlí v budově s bezbariérovým přístupem v centru města a má jednu pobočku v OC pasáži blízko základní i mateřské školy, kde najdete beletrii pro děti a dospělé a naučnou literaturu. Kromě klasických služeb poskytuje i některé speciální. Pro občany s postiženým pohybovým aparátem se osvědčila roznášková služba, pro nevidomé spoluobčany má pravidelně aktualizovaný fond zvukových knih.

³⁸ Pro doplnění informace: v roce 2004 bylo rozvezeno 49 výměnných souborů o 7 073 svazcích.

Nachází se zde i speciální studovna, která je vybavena kompenzačními pomůckami: odečítač obrazovky³⁹ JAWS, softwarová lupa⁴⁰ ZoomText, skenerová lupa⁴¹ Bizon a technologie OCR⁴² FineReader pro plnohodnotný přístup k elektronickým zdrojům i pro zrakově postižené.

Knihovna, jako většina profesionálních knihoven v kraji, používá automatizovaný systém Clavius s on-line katalogem (<http://www.knihovna-kh.cz/online.php>). Zpřístupňuje především knižní publikace, periodika a zvukové a obrazové zvukové dokumenty. Její knihovní fond v roce 2005 obsahoval i knihovní jednotky nakoupené pro cirkulaci v obsluhovaných knihovnách, přírůstek tak tvořil 18 293. Díky novému způsobu tvoření Výměnného fondu obsahoval v roce 2006 knihovní fond městské knihovny 92 931 knihovních jednotek (přírůstek jen 5 504). Do Výměnného fondu nakoupila 11 099 publikací.

Graf č. 13 Knihovní fond Městské knihovny Kutná Hora (2005-2006)

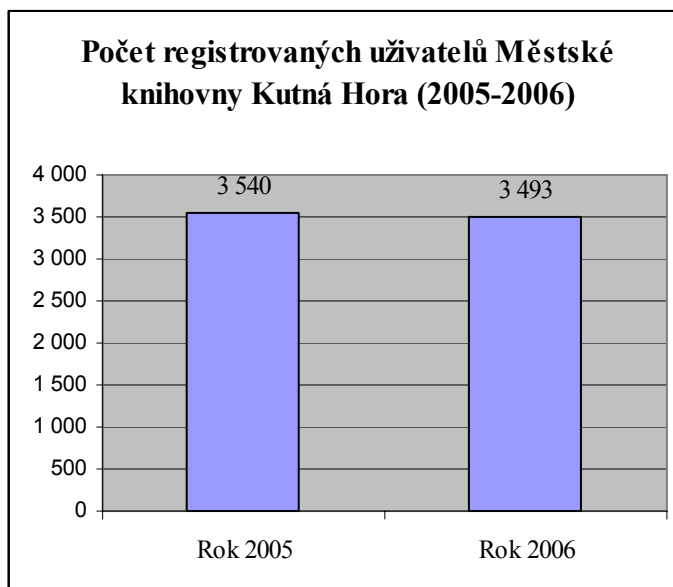
Z následujícího grafu je patrné, že počet registrovaných uživatelů se během posledních dvou let mírně snížil, což je dlouhodobější stav. Pracovníci služeb vyřídili v roce 2006 celkem 194 546 výpůjček.

³⁹ Program pro nevidomé, který zpřístupňuje informace ze systému a předává je hlasové syntéze.

⁴⁰ Program pro slabozraké, který zvětšuje informace zobrazené na obrazovce, i ve variantě s hlasovou podporou (program zpřístupňuje některé informace pomocí hlasové syntézy)

⁴¹ Program pro slabozraké sloužící k práci s tištěnými předlohami, které jsou vloženy do skeneru.

⁴² Technologie umožňující převedení tištěného textu do digitální podoby, v níž je text možné přečíst hlasovým výstupem.

Graf č. 14 Počet registrovaných uživatelů Městské knihovny Kutná Hora (2005-2006)

Vzdělávacích akcí pořádaných SVKK se účastní pracovníci kutnohorské knihovny i jí obsluhovaných knihoven. Kromě toho uspořádala knihovna v roce 2006 bez spolupořadatelství krajské knihovny šest samostatných vzdělávacích akcí. Celkem poskytli metodičtí pracovníci 463 konzultace a počet metodických návštěv se zvýšil (ze 32 za rok 2005) na 195.

Zájem města o další rozvoj knihovny dokazuje zpráva o stavbě nové budovy, kterou plánuje Kutnohorská radnice. Nynější prostory jsou malé a jejich provoz je drahý. Pokud radní záměr schválí, bude v příštím roce zadáno vypracování projektové dokumentace. Město by na takovou stavbu nemělo dost financí a proto požádá o evropskou dotaci, výstavba by měla být zahájena v roce 2009. Požadavkem je plocha alespoň 1 000 m².

4.3 Městská knihovna Benešov

Městská knihovna Benešov je univerzální knihovnou, která je pověřena výkonem regionálních funkcí. Před Konceptí obsluhovala 80 knihoven (14 profesionálních a 66 neprofesionálních), od zavedení nové koncepce se její působení rozšířilo. Kromě bývalého okresu Benešov obsluhuje knihovny části bývalého okresu Říčany a Jílové u Prahy. Počet knihoven pod její správou se tak zvedl na 125.

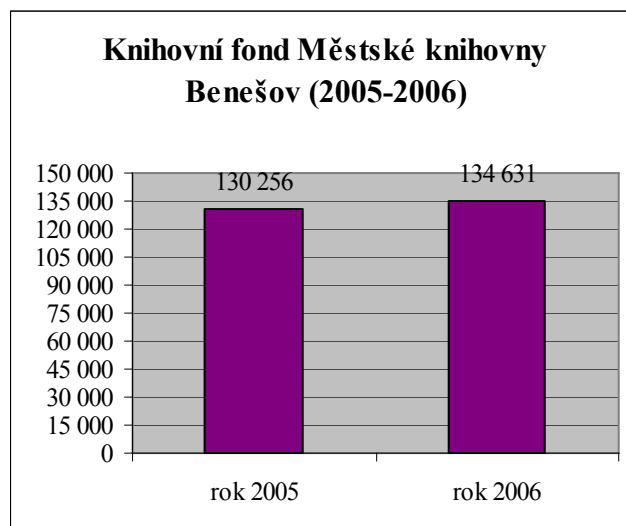
Zřizovatelem knihovny je město Benešov a její právní formou je samostatná příspěvková organizace. Soustředuje se především na shromažďování knižních publikací, periodik, map, sbírek zákonů a dalších informačních zdrojů (CD-ROM), které zpřístupňuje uživatelům v místě i v regionu pomocí on-line katalogu automatizovaného knihovního systému Clavius (<http://88.103.209.28/lanius/>).

Knihovna má jednu pobočku v Úročici a v rámci své doplňkové činnosti zabezpečovala do 31. května 2007 i provoz videopůjčovny. Zastupitelstvo města na svém zasedání 5. března letošního roku nařídilo tuto činnost převést do režimu hlavní činnosti a schválilo půjčování zvukově obrazových nosičů v rámci hudebního oddělení za mírný poplatek.

Knihovna je ve městě jedním z kulturních zařízení. Z rozpočtu města Benešov je patrné, že v posledních dvou letech je nejvíce podporovaným zařízením. V roce 2005 se celková výše finanční podpory z různých zdrojů vyšplhala na 4 734 tis. Kč v roce loňském na 5 171 tis. Kč. Letos by mělo jít o celkovou částku 5 040 tis. Kč.

Knihovna sídlí v nově zrekonstruovaném prostředí s bezbariérovým přístupem v centru města. Kromě oddělení pro dospělé uživatele, dětského oddělení a informačního centra (pro občanské informace a cestovní ruch) zde najdete i hudební oddělení, které funguje od roku 2001. Uživatelům zde půjčují nejen audiokazety, kompaktní a gramofonové desky, ale i knižní publikace a časopisy s hudební tematikou.

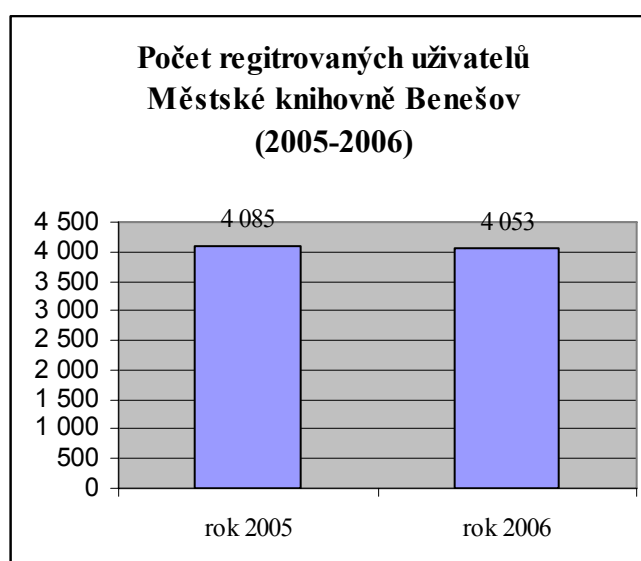
Knihovní fond se neustále rozrůstá. Od roku 2005 se počet jeho knihovních jednotek navýšil o 4 375. Samostatným nákupem bylo rozšíření Výměnného fondu Středočeského kraje. Z těchto financí v roce 2006 získala knihovna Benešov peníze na nákup 6 517 knihovních jednotek a 2 tituly časopisů. Ze všech pověřených knihoven jde o nejmenší počet nakoupených knižních jednotek. Knihovna nepožadovala tak vysoký nákup a naopak knihovna v Kutné Hoře potřebovala vyšší částku. Během uzavření písemná dohoda o přesunu finančních prostředků.

*Graf č. 15 Knihovní fond Městské knihovny Benešov
(2005-2006)*

Zajímavostí ve fondu je nabídka CD-ROM. Ve studovně jsou přístupné encyklopedie (Ottova encyklopedie, Česká literatura od roku 1945, Evropané a další), stejně jako v dětském oddělení (Encyklopedie vesmíru, Encyklopedie přírody 2.0), ale kromě toho se zde najdou i multimediální hry Joulinka nebo Cesta kolem světa za 80 dní. Školáci ocení pomůcky pro výuku jazyků, dějepisu, zeměpisu či přírodopisu (lidského těla).

Počet registrovaných uživatelů v posledních letech nezaznamenal výrazný nárůst ani pokles. V roce 2003 jich bylo 3 975, od roku následujícího jejich počet kolísá mezi 4 050 a 4 080.

*Graf č. 16 Počet registrovaných uživatelů Městské
knihovny Benešov (2005-2006)*

S ohledem na mírný pokles registrovaných uživatelů klesl i celkový počet vyřízených výpůjček o více než 900. V roce 2006 jich bylo 214 678.

Knihovna pořádá také vzdělávací a výchovné akce, které nabízí místním školám, jako jsou Knihovnicko-informační lekce pro žáky 1., 4. a 6. tříd. nebo besedy o autorech a jejich dílech či druzích literatury pro první i druhý stupeň. V roce 2005 jich uspořádala 72, o rok později 88.

4.4 Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových

Zajímavým projektem je Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových v Rožmitálu pod Třemšínem⁴³. Původní knihovna vznikla na počátku 20. let 20. století a od roku 1980 nesla název manželů Tomanových⁴⁴. Plně automatizovaná byla v roce 2003. Dnešní podoba Centra a knihovny vznikala v letech 2005-2006 (za podpory Evropské Unie, Ministerstva pro místní rozvoj České republiky a města Rožmitál pod Třemšínem).

Slavnostní otevření nově zrekonstruovaných prostor Centra vedle radnice proběhlo 4. září 2006. Centrum celoživotního vzdělávání poskytuje vzdělávací a informační služby, kvalifikační a rekvalifikační kurzy i programy sociální integrace.

Město vynakládá na provoz knihovny vysokou částku. V roce 2005 to bylo celkem 1 309 tis. Kč a v roce 2006 se částka vyšplhala přes 1 500 tis. Kč. Na tak malé město jde o výrazný finanční příspěvek.

Knihovna svým spojením s Centrem získala nové prostory pro absenční a prezenční půjčování, prostor pro počítače s přístupem do katalogu i na internet a oddělení pro dětské uživatele. Jejím zřizovatelem je město Rožmitál pod Třemšínem. Soustřeďuje se na zpřístupňování všeobecného knihovního fondu, periodik a dalších informačních pramenů a je cílem podpory Středočeského kraje poskytované formou regionálních funkcí prostřednictvím Knihovny Jana Drdy Příbram. Sama stále plní funkci střediskové knihovny pro 17 obecních neprofesionálních knihoven –

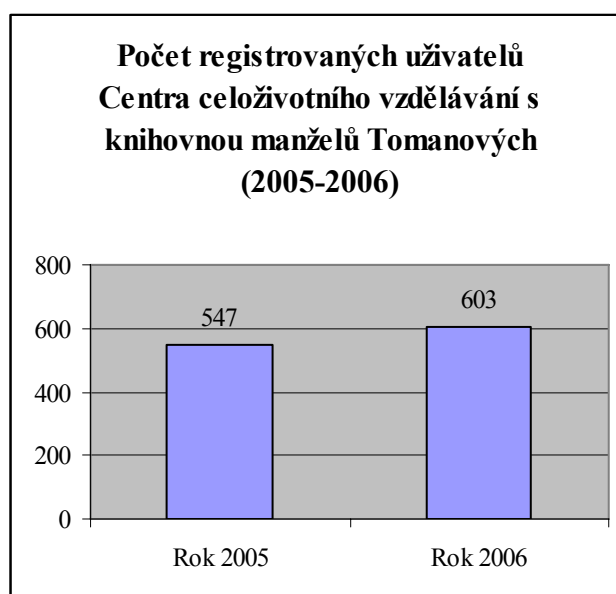
⁴³ Městečko má přes 4 000 obyvatel a leží jiho-západně od Příbramy.

⁴⁴ Podle národního umělce, spisovatele Josefa Tomanu a jeho manželky, spisovatelky Miroslavy Tomanové.

poskytuje metodickou a konzultační pomoc, cirkulaci výměnných knihovnických fondů a meziknihovní služby.

V prostorách je dále k dispozici Středisko sociální integrace s velkým školícím sálem (40 míst) s projektorem a notebookem, Středisko politiky zaměstnanosti s malým školícím sálem (15 míst) s projektorem a notebookem a Středisko vzdělávání s školícím sálem pro mládež (30 míst) s domácím kinem a televizí.

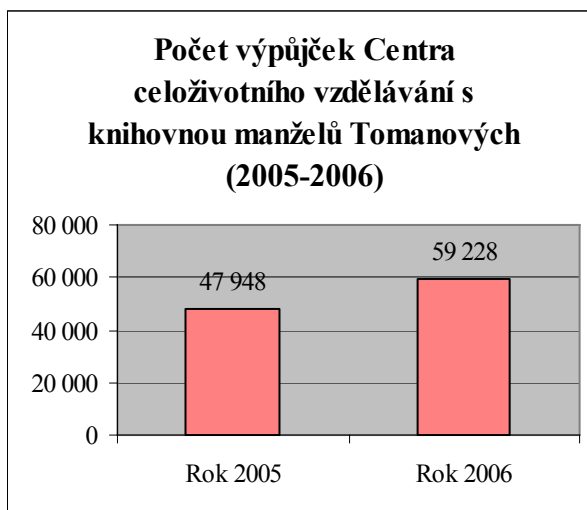
V městečku žije 4 400 obyvatel a tomu odpovídá i počet registrovaných uživatelů, který kolísá mezi 550 a 600. V loňském roce to bylo dokonce 603 (od roku předchozího je viditelný nárůst o více než 50). Od otevření v nových prostorách (září až prosinec) se zaregistrovalo celkem 120 uživatelů – 61 dospělých a 59 dětí.

Graf č. 17 Počet registrovaných uživatelů Centra celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových (2005-2006)

Knihovna používá automatizovaný systém Clavius s on-line katalogem (<http://ic.tremsinsko.cz/katalog/>). Knihovní fond se zvyšuje jen pomalu. Kvůli rekonstrukci bylo v roce 2006 nakoupeno pouze 1 080 nových knihovnických jednotek, jejich počet se tak zvýšil na celkových 28 615.

Výrazný skok zaznamenala knihovna v počtu výpůjček. V roce 2005 jich bylo 47 938 a v roce následujícím až 59 228 – nárůst je 23,5 procentní, o 11 290 výpůjček více.

*Graf č. 18 Počet výpůjček Centra celoživotního vzdělávání
s knihovnou manželů Tomanových (2005-2006)*

Knihovna pořádá hlavně akce pro děti. Literární soutěže prózy i poezie na aktuální témata, všeobecné i výtvarné soutěže. Celkem se jich v loňském roce konaly 103. A pro své obsluhované knihovny uspořádala v loňském roce 32 odborných konzultací a seminářů.

Nabídka kurzů vzdělávacího centra je opravdu široká. Týkají se managementu, ekonomie, řízení podniků či práva. pořádá rekvalifikační kurzy v oblasti obchodu, účetnictví, podnikání a obsluhy PC a dále jazykové a počítačové kurzy. Vzdělávací programy zajišťuje ve spolupráci se Střeodočeským vzdělávacím institutem Akademie J. A. Komenského v Nymburce. Kurzy jsou určeny všem skupinám občanů. Lektori jsou zkušení a používají moderní metody výuky s individuálním přístupem.

4.5 Příklady aktivit knihoven zaměřené na uživatele

Městská knihovna v Kutné Hoře v září 2006 slavnostně otevřela nové oddělení cizojazyčné literatury. Jeho základem se stala soudobá anglická literatura doplněná fondem klasické cizojazyčné literatury z původního fondu městské knihovny. Anglicky psanou beletrii doplňují slovníky, kuchařky i literatura pro děti v angličtině. V oddělení jsou dostupné publikace také v německém, ruském, slovenském a francouzském jazyce, nechybí samozřejmě časopisy a zvukové nosiče.

Nové podoby se dočkalo také oddělení pro děti. Bylo rozděleno podle věkových kategorií na předškolní a školní věk, a nejmenší děti mají k dispozici hernu

vybavenou hračkami, leporely a knížkami. Knihovna pořádá pro děti pasování na čtenáře a na začátku září také přivítání žáčků 1. tříd na všech kutnohorských školách. Z akcí letošního roku se v březnu na děti zaměřila návštěva ilustrátora Adolfa Dudka s pořadem *Hrajeme si na malíře*. Děti se nejen dověděly, kdo je ilustrátor, a jak obrázek do knížky vzniká, mohly si zkusit malovat jako opravdoví malíři, a hádaly zapeklité výtvarné hádanky. Odměnou jim byl obrázek s vlastnoručním podpisem autora a závěrečná autogramiáda.

Další akcí pořádanou pro děti byla návštěva zástupců nakladatele THOVT, které se zaměřuje na vydávání literatury pro děti a mládež. Pro děti třetích tříd připravilo napínavou hru *O poklad kapitána Černovouse*. Družstva v čele s kapitány odpovídala za pomoci knih uvedeného nakladatele na zadané otázky a plnila úkoly, které členové posádky luštili na základě informací zjištěných z knih. Odměnou pro vítěze byla truhla plná čokoládových penízků.

Městská knihovna Lysá nad Labem⁴⁵ pravidelně pořádá večerní a noční akci pro své nejvěrnější uživatele s příhodným názvem *Pyžamová párty*. 2. června 2006 byla zaměřena pouze na čtenářky. Děvčata si nejprve navzájem připravila pomazánky a nazdobila s nimi chlebíčky, následovala módní přehlídka a soutěž v tanečních kreacích. Mladé dámy si vyzkoušely pleťové masky, prozkoušely své znalosti v lekcích slušného chování a po půlnoci si pustily romantický film. Po snídani se některým ani nechtělo domů.

Městská knihovna Sedlčany⁴⁶ v rámci vzdělávacích akcí pro dospělé v roce 2006 dala vzniknout projektu *Rok harmonie v sedlčanské knihovně*, který finančně podpořilo Ministerstvo kultury. Obsahem bylo pět přednášek o duchovní harmonii, která přímo souvisí s harmonií a zdravím našeho těla. Tématy byly Astrologie v partnerských vztazích, Duchovní příčiny nemocí nebo Zdraví a voda a další. Témata jsou aktuální a vyvolala velký zájem.

Knihovna se v srpnu roku 2006 proměnila také ve výstavní síň. Proběhla zde výstava prací studentů gymnázia představující výsledky aktivit zájmového kroužku Architektura a design. Kroužek probíhal ve školním roce 2005/2006 pod vedením Ing. arch. Petra Pištěka a cílem vernisáže bylo představit užité umění. Na konci srpna se konala v prostorách knihovny další významná akce, kdy byl pokřtěn první díl

⁴⁵ Město Lysá nad Labem najdeme severo-východně od Prahy s více než 8 000 obyvateli.

⁴⁶ Sedlčany leží jiho-západně od Benešova a čítají přes 7 700 obyvatel.

zamýšlené trilogie *Pověsti sedlčanska* autora MVDr. Karla Bazala *Paměti plané růže*.

Sedlčanská knihovna se také může chlubit velkým počtem akcí a soutěží pro děti. Jedním z nejzajímavějších projektů je *Lukášek*, který se zabývá výtvarnou výchovou a vztahy mezi lidmi v regionu. Jeho cílem je mimo jiné i zlepšení komunikace s etnickými menšinami či posilování sounáležitosti lidí v regionu. Jednoduše řečeno jde o léčbu mezilidských vztahů pomocí výtvarného umění. Knihovně se do projektu podařilo zapojit dalších 11 místních organizací (od základní školy až po domov důchodců). Tento komunitní projekt se skládá ze tří částí: *I když jsme odlišní, žijeme tu společně* (společná práce na výtvarném objektu na téma vztahů mezi lidmi), *Až budeš velký, staneš se výtvarníkem* (didaktické výstavy) a rozšiřování znalostí v oboru (zahrnuje přednášky výtvarně zaměřené kurzy). Jeho úspěšnost je patrná z faktu, že letos už proběhl již 4. ročník. Knihovna byla díky němu v soutěži Knihovna roku 2006 nominována v kategorii informační počín.

Městská knihovna v Úvalech⁴⁷ je malá a ne příliš bohatá. Její uživatelská základna není velká, proto se v roce svého 145. založení rozhodla oslovit čtenáře takřka od plenek. Mateřské školy zve na besedy s hrou na pohádku a od března 2007 k běžné výpůjční době přidává jeden den v měsíci pro mladé maminky nebo tatínky s malými dětmi. V exkluzivní výpůjční době připraví ve svých prostorách dětský koutek, aby se rodiče nemuseli bát o své děti a v klidu si mohli vybrat svoji četbu. Knihovnice zatím mohou pomoci navázat vztah dětí ke knížkám. Již v předběžných průzkumech se ozvalo mnoho nadšených maminek – nových i stávajících uživatelek.

Knihovna Jana Drdy Příbram je dobrým příkladem knihovny, která se stala kulturním centrem města. Stále vzniká řada sdružení a klubů neziskového charakteru, které většinou postrádají zázemí pro svůj program. Jinde stále fungují kulturní domy nebo střediska, v Příbrami se tohoto úkolu zhostila knihovna. Příkladem jsou aktivity spojené s Frankofonním klubem, který vznikl v roce 1999 a po roce působení se jeho sídlem stala právě Knihovna Jana Drdy, která je zároveň správcem knižního fondu klubu (knihy jsou prostřednictvím výpůjčního protokolu distribuovány nejširší veřejnosti). Frankofonní klub ve spolupráci s knihovnou a dalšími partnery na podzim 2004 uspořádal *Francouzsko-české dny*: cyklus kulturních a vzdělávacích

⁴⁷ Úvaly jsou městečko ležící na východ od hlavního města a čítající přes 5 000 obyvatel.

akcí. Podobně participuje knihovna na činnosti dalších spolků a sdružení. Konečným výsledkem je přínos hlavně pro občany města.

Kromě této aktivity pořádá i mnoho soutěží, převážně pro děti. Jde o 3. ročník soutěže *Napiš básničku* pro děti základních škol a soutěže *Moje knížka* pro mladé spisovatele a ilustrátory. Dále se může ve třech věkových kategoriích hlásit mládež do 23 let v 11. ročníku soutěže *Příbram Hanuše Jelínka*. Pravidelné příznivce si našel také *Klub proti nudě*.

Trochu jiný program pro *Noc s Andersenem* si připravila knihovna na letošní rok. Tento večer věnovala Jaroslavu Foglarovi-Jestřábovi, skautingu a hlavně dobrodružství. Tři skauti provedli děti po méně známých nebo neznámých uličkách města a nakonec je zavedli do své klubovny, kde si povídali o Rychlých Šípech, skautech a učili se vázat uzly. Následovaly hry venku a po setmění se všichni sešli kolem ohně. V 10 hodin začala dobrodružná hra hledání „ježka v kleci“, která děti nadchla nejvíce. Po návratu do knihovny děti jako každý rok čekal půlnoční narozeninový dort, po něm trocha čtení a soutěží a kolem druhé hodiny poslední úkol, splnit Bobříka odvahy a s petrolejkou dojít do sklepa pro poklad. Večer se znovu vydařil a děti se mohou těšit zase na příští rok.

Knihovna je také důležitá svým vydavatelstvím. V loňském roce vydala celkem 12 publikací. Jde nejen o knihy regionálních autorů, začínajících a renomovaných autorů, ale i výpravné umělecké publikace. Kniha *České řeky a říčky* manželů Švorcových byla přihlášena do Soutěže Památníku národního písemnictví roku 2006.

Městská knihovna a infocentrum Březnice⁴⁸ je dobrým příkladem spojení klasické knihovny a informačního centra nejen pro místní občany, ale i pro turisty. Obě instituce spadají pod Městské kulturní zařízení a od června 2003 fungují společně v moderní budově v centru na náměstí. Knihovna vedle klasických knihovnických služeb pořádá také nejrůznější výstavy, besedy, komorní koncerty a představují se zde sportovní kluby, spolky a jiné organizace regionu. V jejích prostorách se nachází také redakce Březnických novin vycházejících jednou měsíčně. Infocentrum nabízí klasicky informace o městě a regionu, kopírovací a faxové služby, veřejný internet a prodej map a pohledů. Dětské oddělení knihovny má pronajaté prostory v místní základní škole a každoročně pořádá pro děti akce jako je *Noc s Andersenem* (poprvé v roce 2005), *Velké pasování prvňáčků na čtenáře* (letos již podruhé), *Malování*

⁴⁸ Březnice leží v jižní části Středočeského kraje a žije v něm přes 3 500 obyvatel.

na *chodníku* (již počtvrté) a další. Starším dětem dokonce nabízí možnost pomáhat při pořádání akcí pro ty menší.

Město Slaný⁴⁹, ve kterém většina dospělé populace dojíždí za prací do hlavního města, má kromě městské knihovny dalších sedm kulturních zařízení (kino, divadlo, Ostrov pro volný čas, Vlastivědné muzeum atd.). Tento fakt ukazuje na to, že prosadit se u dospělého návštěvníka není zrovna lehké. Knihovna Václava Štěcha dostala spolu s Vlastivědným muzeem v roce 1997 přednáškový sál. V něm knihovna navázala na Slánské literární a divadelní večery, které pořádal zakladatel knihovny Václav Štěch na konci 19. století. V současnosti je nazvali *Čaje o páté* a během let se utvořilo několik okruhů v rámci kterých jsou vybírána témata besed, přednášek, diskusí či veřejných čtení. Jde celkem o tři okruhy: slánské osobnosti, což jsou zajímavé osobnosti nebo lidé pracující v zajímavém oboru, mající vztah ke Slanému (například kuchařka pana prezidenta). Druhou oblastí jsou tzv. hitovky týkající se aktuálních témat, o kterých se právě mluví. Posledním okruhem jsou knihovnická témata, jde především o setkávání se spisovateli, nakladateli apod. Tyto *Čaje o páté* se konají jednou nebo dvakrát měsíčně vždy ve středu v podvečer. Propagace probíhá v regionálním i místním tisku, na nástěnkách i pomocí letáčků rozdávaných v knihovně. Zaměstnanci knihovny uspořádali již více než 70 pořadů, které se těší dobré návštěvnosti a knihovna díky nim získala i nové uživatele.

Husova knihovna v Říčanech dokazuje dětským uživatelům, že knihovna není jen půjčování rekreačního čtení. Na říčanském náměstí pořádá pravidelně *Galerii pod širým nebem* nebo jinak *Malování na rynku*. Některá témata minulých ročníků se týkala knihovny (Moje nejmilejší kniha), města (Moje město, můj kraj), pohádkových bytostí (Namalujte čarodějku, dostanete třeba žvejku nebo Strašidla z hradů a zámků) a dětí samých (Čím budu). Akce se těší velké účasti. Tento rok proběhne již jubilejní desátý ročník.

⁴⁹ Slaný leží západně od hlavního města a žije v něm něco málo přes 15 600 obyvatel.

Při Městském muzeu a knihovně Čáslav vznikl v roce 2002 *Literární klub Dr. Nadi Benešové*⁵⁰, který každoročně vyhlašuje regionální literární soutěž pro amatéry nad 15 let. Odměnou pro výherce je kromě cen i vydání jejich prací ve *Sborníku prací oceněných autorů*, který Klub každoročně vydává. Klub pořádá i další akce, jako besedy se spisovateli, literárně-hudební večery či autogramiády.

Středočeská vědecká knihovna v Kladně jako krajská knihovna nepořádá příliš soutěžních ani jiných akcí tohoto druhu. Ale prezentuje se docela jinou formou. 28. října 2006 se připojila k novému projektu Středočeského kraje v oblasti kultury s názvem Den kraje. Ten bude pravidelným příspěvkem k oslavám státního svátku Dne vzniku samostatného Československého státu. Danou sobotu byla ve středních Čechách otevřena veřejnosti všechna muzea, galerie a další kulturní zařízení, která spravuje Středočeský kraj. Vstup byl samozřejmě zdarma. Knihovna po předchozí domluvě s představiteli Svazu nevidomých v Kladně připravila v hudebním oddělení setkání slabozrakých uživatelů, kteří se učili pracovat s počítačem opatřeným zvětšovací lupou. Knihovna měla otevřeno od 9:00 do 14:00 a navštívilo ji téměř 500 návštěvníků (registraci zdarma využili 64 zájemci). Ve vstupní hale byl prodejní stánek výrobků žáků Soukromé mateřské, základní a střední školy Slunce v Kladně⁵¹ a ve studovně výstava regionálních dokumentů. Reakce všech byly jednoznačně kladné, mnozí uživatelé přišli do knihovny strávit čas se svou rodinou.

4.6 Závěry

Ani po nabytí účinnosti nové Koncepce nezapomněl kraj přidělit dotace pověřeným knihovnám a následně i dotace na výkon regionálních funkcí krajské knihovně i ostatním pověřeným knihovnám. V závěru roku přidělil dále Středočeský kraj dotace obcím zřizujícím pověřené knihovny. V roce 2006 došlo již k poskytnutí dotací na zabezpečení výkonu regionálních funkcí ve stejné výši jako v loňském roce. Kraj pro tento rok připravil také přes 4 mil. Kč pro grant na podporu vybavení knihoven.

⁵⁰ PhDr. Nad'a Benešová (1923-2000) byla čáslavská rodačka a překladatelka ovládající 14 jazyků.

⁵¹ Škola vzdělává děti se speciálními potřebami.

Pro všechny veřejné knihovny je tou nejdůležitější krajská knihovna, tedy Středočeská vědecká knihovna v Kladně. Jde ostatním knihovnám příkladem, hlavně ve využívání kooperativní katalogizace. V posledních dvou letech počet přejatých katalogizačních záznamů retrospektivní katalogizace dokonce přesáhl 85 procent.

SVKK vytváří své soubory autorit, které harmonizuje s národními soubory autorit Národní knihovny. Součástí jejího fondu je také regionální bibliografie a faktografie. Nové on-line vyhledávání je výsledkem dvouletého projektu, který umožnil zpřístupnit databázi regionálních osobností REOS a faktografickou databázi kulturních a přírodních památek REFA. Samostatně zpřístupňuje také soubornou databázi obsahově regionálních dokumentů (REDO – knihy) a databázi středočeských seriálů 20. století (REDO – seriály).

V roce 2005 zaznamenalo hudební oddělení SVKK odliv téměř 500 uživatelů v závislosti na omezení absenčních výpůjček zvukových dokumentů. V roce 2006 počet uživatelů znovu stoupl. Souvisí s tím i navýšení počtu výpůjček o neuvěřitelných 30 000 a to i přes probíhající rekonstrukci. Zvýšil se i počet meziknihovnických výpůjčních služeb.

Knihovna se připravovala na novou Koncepti, ale díky personálním problémům nebylo vše připraveno včas. Knihovna uzavřela smlouvy s pěti distributory na nákup dokumentů pro Výměnný fond Středočeského kraje. Díky Koncepti byl nákup centralizovaný, finanční částka vysoká a získaný rabat ve výši 30 procent. SVKK také centrálně předplatila 150 výtisků časopisu Čtenář pro potřeby neprofesionálních knihoven. V rámci krajské regionální funkce uspořádala porady ředitelů pověřených knihoven, porady profesionálních knihoven a vykonala 41 metodických návštěv. Problémem stále zůstává pozdní nebo absence zpracovávání výkazů o činnosti knihoven, které krajská knihovna shromažďuje a zasílá do NIPOSu.

Dotační program určený základním knihovnám vyhlásil poprvé podle Koncepte Středočeský kraj v roce 2006, pro letošní rok mezi 103 vybraných projektů rozdělil 3,5 mil. Kč.

V rámci krajské funkce zajišťuje SVKK také vzdělávání knihovníků. Díky nárůstu počtu obsluhovaných knihoven pro „okresní“ funkci se v roce 2006 zvýšil počet metodických návštěv, porad základních knihoven i počet výměnných souborů.

Knihovna je, i přes prostorové problémy, již 59. rokem vydavatelem měsíčníku pro knihovny Čtenář.

Další analyzovanou knihovnou je Městská knihovna Kutná Hora, která je pověřena knihovnou pro téměř 200 knihoven. Sídlí v centru města s jednou pobočkou blízko základní školy. Svým uživatelům poskytuje kromě klasických služeb donáškovou službu pro občany s pohybovým postižením a další služby pro nevidomé. Přírůstek knihovního fondu se rapidně snížil díky nové koncepci Výměnného fondu. Klesající tendenci má počet uživatelů knihovny. V rámci regionálních funkcí poskytli metodičtí pracovníci neuvěřitelných 463 konzultací a vykonali přes 190 metodických návštěv.

Další je Městská knihovna Benešov, pověřená knihovna pro 125 knihoven ve svém regionu. V rámci svých služeb provozuje videopůjčovnu a hudební oddělení obsahující i odborné publikace o hudbě. Jejich fond CD-ROMů nabízí kromě klasických encyklopedií i multimedialní hry a jiné výukové programy pro děti. Počet uživatelů zaznamenal mírný pokles (ačkoliv počet uživatelů do 15 let se mírně zvýšil). Snížil se také počet výpůjček. Knihovna spolupracuje se základními školami a pro žáky pořádá především naučné besedy.

Zajímavou knihovnou je Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových, které v dnešní podobě vzniklo v letech 2005-2006 za finanční podpory EU, Ministerstva pro místní rozvoj a města. Knihovna poskytuje klasické knihovnické a informační služby a Centrum ve svých třech sálech pořádá různé akce vzdělávacího charakteru, kvalifikační a rekvalifikační kurzy. Díky otevření knihovny v nových prostorách stoupl počet registrovaných uživatelů. Růst knihovního fondu se trochu zpomalil, ale počet výpůjček stoupl o rekordních 11 290.

Zřizovatelé si rozhodně uvědomují důležitost knihoven a jejich finanční podpora je značná. Svědčí o tom rozpočty měst. Knihovny dostávají mnohdy více financí než další kulturní zařízení.

V typech pořádaných akcí, ani co se týče nápadů, knihovny Středočeského kraje nezaostávají za ostatními. Vymyšlení stále nové nápady nebo se drží osvědčených typů, aby do knihovny a ke knížkám přilákaly co nejvíce dětí. Dokazují, že knihovna není jen místem ticha a čtení, ale i malování, recitování, hraní, a že se tam dá i přespat. Samozřejmě nezapomínají ani na dospělé množstvím besed, přednášek či výstav.

5 Perspektivy vývoje knihoven Středočeského kraje

Představu o tom, jak by se veřejné knihovnictví ve Středočeském kraji mělo vyvíjet má i Středočeská vědecká knihovna v Kladně. Vydala dokument o koncepci rozvoje knihoven do roku 2010. Shrnula v něm všechna pro a proti v rozvoji veřejných knihoven.

5.1 Koncepce rozvoje knihoven ve Středočeském kraji do roku 2010

Dokument se zabývá silnými a slabými stránkami, příležitostmi a riziky knihoven kraje. Ukazuje cestu, kterou by se měly knihovny ubírat, aby dosáhly cílového stavu.

Silnými stránkami knihovnické sítě ve Středočeském kraji je jejich vysoký počet spolu s rozsáhlými knihovními fondy. Díky projektům i dalším dotacím je stále více knihoven vybaveno přístupem k síti internet a aktivně využívají informačních technologií při poskytování VKIS. Stále se rozšiřuje počet knihoven fungujících jako kulturní centra obce. Zaměstnanci knihoven dobře akceptují změny v obsahu a rozsahu činnosti knihoven (v stále se rozvíjející informační společnosti) a mají zájem o celoživotní vzdělávání. Celkově se zvyšuje zájem společnosti o knihovny a jejich služby.

Slabými stránkami knihoven ve Středočeském kraji je nevyrovnaná úroveň rozsahu a kvality VKIS, nedostatečná vybavenost informačními technologiemi a nedostatečné prostorové zajištění. Závažným problémem je pomalé odstraňování bariér při využívání knihoven znevýhodněnými sociálními skupinami obyvatel. Problémem je i nezájem některých zřizovatelů knihoven přihlásit se do Evidence knihoven Ministerstva kultury, čímž škodí nejen knihovně, ale i jejím uživatelům.

Knihovny vycházejí z tradic českého knihovnictví a jsou tak veřejností pozitivně vnímány. Předpokládá se zvýšení zájmu o školní i celoživotní mimoškolní vzdělávání a knihovny by v něm mohly sehrát významnou roli, stejně tak se mohou podílet na vhodné náplni volného času, jehož objem by měl narůstat. Knihovny se stávají místem přístupu k veřejnému internetu a zvyšuje se jejich využívání při zpřístupňování informací z veřejné správy (podle zákona o svobodném přístupu k informacím⁵²), s čímž naprosto souhlasím.

Velkým rizikem pro knihovny je možnost, že přestanou být vnímány jako veřejná služba a budou silit tendence ke zpoplatnění základních služeb (bude tím narušen princip rovného přístupu k informacím). Velkým přetrvávajícím rizikem je i nedostatečné ohodnocení pracovníků knihoven, které může způsobit odliv kvalifikovaných sil z oboru. Knihovny tak nebudou mít možnost poskytovat kvalifikovaně moderní služby. Jiným významným stále se řešícím problémem je oblast autorských práv. Je obtížné vybalancovat vztahy mezi držiteli autorských práv (zájmy autorů) a knihovnami. Mimo jiné i z tohoto důvodu se objevují snahy o zpoplatnění služeb knihoven.

Cílový stav, který by měly knihovny Středočeského kraje dosáhnout zahrnuje zajištění dostupnosti VKIS ve všech obcích a městech a vyrovnání rozdílů mezi jejich poskytováním. Dále by měl obsahovat trvalou spolupráci knihoven, účelnou dělbu práce a koordinaci odborných činností, efektivní využívání veřejných finančních prostředků a rozhodně garanci kvalifikačního růstu pracovníků knihoven.

Prostředků k zajištění tohoto cílového stavu je mnoho. Důležité je zapojení všech knihoven, pokud se v celém plánu nebudou angažovat, nemůže být požadovaného stavu nikdy docíleno. Základním principem je zajištění kooperace knihoven, zajišťování efektivity činnosti knihoven a kvality služeb, odstraňování duplicity činností (například rozšiřování sdílené katalogizace).

⁵² Zákon č. 106/1999 o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších změn dostupný na WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=325>>.

Důležitým prvkem je snaha o zvýšení zákonných pravomocí knihoven. Zde jde především o vymahatelnost nedobytných výpůjček nebo možnost využívání rodných čísel občanů. Knihovna by měla zvyšovat svou úlohu v celoživotním vzdělávání, rozšiřovat služby pro handicapované občany a další sociálně znevýhodněné skupiny, vytvářet prostorové podmínky pro komunitní aktivity, zvyšovat vybavenost informačními a komunikačními technologiemi a podporovat zpřístupňování on-line katalogů na internetu.

Dokončit převod lístkových katalogů do on-line databází a zpřístupnit je tím pro vzdálené uživatele, zapojit se do budování elektronických souborných katalogů, vytvářet informační systém databází regionálních bibliografií a faktografií a spolupracovat při jejich tvorbě. Zajistit celoživotní vzdělání odborných pracovníků knihoven a zlepšit jejich platové ohodnocení. Důležitým krokem je také rozvinutí spolupráce knihoven, muzeí, archivů a dalších typů paměťových institucí při zpracování, ochraně a zpřístupňování vzácných regionálních dokumentů jako kulturního dědictví.

5.2 Zhodnocení perspektiv

Středočeská vědecká knihovna má větší kompetence než před několika lety. Vzrůstá totiž význam krajů na úkor státu a rozšiřuje se význam krajských knihoven jako center knihovnických služeb krajů. Jejich postavení bylo posíleno i tím, že se podílejí na rozhodování o rozdělování výše finančních prostředků na regionální funkce. SVKK tak může účinněji pomoci knihovně, která to aktuálně potřebuje.

V knihovnictví na našem území vždy pracovali lidé oddaní této profesi. I dnes jsou v knihovnách Středočeského kraje lidé, kteří to dělají hlavně s láskou. Pracovníci ochotni pomoci svým uživatelům a mající zájem o celoživotní vzdělávání v oboru, aby svým uživatelům mohli nabídnout profesionální pomoc.

Mnoho knihoven má své webové stránky a jejich počet se bude stále zvyšovat. Stejně tak bude stále více záznamů převedeno z lístkových do on-line katalogů a přístupných tak široké veřejnosti. Bude stoupat počet knihoven poskytujících veřejný přístup k internetu. Již dnes jich je přes 130 a nejsou v nich samozřejmě započteny knihovny, které mají přístup na internet jen pro své uživatele. Ale i tento přístup činí knihovnu pro potenciálního uživatele atraktivnější.

Důležitá je spolupráce mezi veřejnými knihovnami a knihovnami muzejními, která je v Středočeském kraji letitá a dnes, když má krajská knihovna i většina muzeí společného zřizovatele, také jednodušší. Důkazem může být úspěšný projekt Středočeské seriály 20. století, kdy SVKK přizvala ke spolupráci 9 muzeí i další úspěšná akce jako byl první Den kraje. Takto dobře rozvinutá spolupráce nemá žádný důvod, proč by končila. Takže můžeme předpokládat její další rozvoj. Budou vznikat další společné projekty a další společné akce.

I když veřejné knihovny využívá ve Středočeském kraji malé procento obyvatel, tento problém se bude pomalu zlepšovat, protože knihovny již dávno pochopily, že nesmí zůstat jen půjčovnou knížek. A ze skreslených údajů nemůžeme vyčíst zda počet uživatelů celkově narůstá, ale počty uživatelů zpracovávaných knihoven spíše rostou (pokles bývá jen malý). Pomalu se knihovnám daří stát se kulturními a společenskými centry města. Jejich výhodou v tomto ohledu je neformální a přívětivé prostředí pro děti i dospělé. Množství akcí, které pořádají, láká všechny věkové kategorie. Svědčí o tom zvyšování počtu návštěvníků.

Menší knihovny již dávno pochopily, že je pro ně výhodné stát se komunitním centrem a že je to vlastně jejich poslaní. Svou neutralitou vytvářejí přijatelné a důvěryhodné prostředí pro setkávání různorodých skupin.

Velikost knihovního fondu jednotlivých knihoven bude dále narůstat, i v době digitalizace budou knížky pro širokou veřejnost znamenat nejjednodušší způsob jak se pobavit i poučit. V jiných knihovnách se může zvyšovat podíl elektronických zdrojů, ale půjde spíše o odborné zdroje a odborné knihovny. Veřejná knihovna má zajistit hlavně přístup k tzv. občanským informacím.

Množství akcí hlavně pro děti ukazuje na fakt, že knihovny si uvědomují, že ve výchově ke čtenářství máme jisté rezervy a chápou svou roli jako aktivního účastníka. Snaží se přitáhnout děti od nejútlejšího věku, například akcemi pro maminky s dětmi či spoluprací s mateřskými školami. Knihovny nezapomínají ani na dospělé.

6 Závěr

O tom, jak funguje veřejné knihovnictví v určitém kraji, rozhoduje fungování jednotlivých knihoven. Nejen krajských a pověřených a nejen profesionálních. Záleží i na té nejmenší knihovně v té nejmenší obci. Ty by ovšem bez pomoci těch velkých fungovaly mnohem hůře. Profesionální knihovny mají na chodu těch malých někdy i značný podíl.

Většina knihoven ve středních Čechách má velmi dlouhou historii, což velmi napomáhá vytváření pozitivního obrazu knihovny. Knihovny prostě vždy byly místem, kam se chodilo nejen půjčovat si knížky, ale i kde se konala setkání s přáteli. S tímto podvědomím a významem nemohou knihovny nikdy zcela ztratit svou funkci.

Velké změny začaly se schválením nového knihovního zákona, který vymezil krajské a pověřené knihovny a upravil jejich povinnosti. Ty se týkají hlavně regionálních funkcí, ke kterým vydalo Ministerstvo kultury metodický pokyn, ale které Středočeský kraj ohodnotil jako nevyhovující a nahradil ho.

Tímto důležitým dokumentem, který nyní ovlivňuje chod veřejných knihoven, je Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. Důležité je, že se na jeho zpracování podílel jak Odbor kultury a památkové péče Středočeského kraje tak krajská knihovna. Spolu se všemi vypracovanými analýzami z předchozích let tak pomohla vytvořit dokument přesně pasující na situaci v kraji.

Zda je Koncepce krokem správným směrem, nemůžeme kvalifikovaně posoudit. Doba jeho trvání je zatím příliš krátká, ale z dílčích výsledků je patrné, že je změnou k lepšímu. Problémem se mohl zdát přechod na mnohem menší počet pověřených knihoven, ale všechny knihovny se vynasnažily, aby tento přechod základní knihovny zaznamenaly co nejméně a uživatelé to nezaznamenali vůbec.

Některé statistiky jsou ovlivněny nedodáním všech výkazů o činnosti, ovšem z dílčích údajů můžeme soudit na zvyšující se počet návštěvníků knihoven a výpůjček i přes (většinou) stagnující počet registrovaných uživatelů. Vzhledem k počtu obyvatel měst jde o stále malá čísla. Otevírací doba profesionálních knihoven je porovnatelná s celorepublikovými standardy a neprofesionální knihovny mají často otevřeno ve večerních hodinách, čímž mohou přilákat i lidi, vracející se domů pozdě.

Webové stránky velkých knihoven můžeme považovat za kvalitní a vznikající stránky malých knihoven můžeme považovat za pozitivní. Snad nabídky Šablony webu malé knihovny využije v budoucnosti více knihoven. Optimistický je počet knihoven, které využily možnosti PIK a byly tak připojeny k internetu, stejně tak počet knihoven poskytujících veřejný přístup k internetu.

Z analýzy činnosti je patrné, že knihovny si uvědomují svou funkci, rozšiřují své služby pro různě postižené občany a různé akce nabízejí nejen školám, ale spolupracují i s dalšími neziskovými organizacemi na různých projektech. Dostávají se do povědomí občanů besedami, vernisážemi a soutěžemi konanými v jejich prostorách. Pověřené knihovny se intenzivně věnují i svým dalším zákazníkům – obsluhovaným knihovnám. Množství této pomoci zaleží také na zájmu, ze strany obsluhovaných knihoven. Počty účastníků porad a dalších akcí tomuto zájmu nasvědčují.

Veřejné knihovny ve Středočeském kraji mají dobré předpoklady udržet si svou pozici a také ji stále zlepšovat. Mají dobrý základ v historii, jsou dobře přijímány veřejností a zřizovatelé si uvědomují jejich důležitost. Stávají se centry pro volný čas, stejně jako pro mimoškolní vzdělávání.

Bariéry pro postižené občany jsou sice odbourávány pomalu, ale jde o trend poslední doby a bude to tedy ještě chvíli trvat. Knihovny ale berou tuto výzvu vážně a snaží se mít co nabídnout důsledně všem občanům bez rozdílu. Nedostatečné ohodnocení pracovníků knihoven, bylo problémem již v minulosti. Vždy se ale najdou lidé, kteří zde chtějí i přesto pracovat a v oboru se vzdělávat, aby mohli zákazníkům poskytovat kvalifikované služby.

Až se všechny knihovny přihlásí do evidence, budeme mít větší přehled o počtech knihoven, jejich fondech a dalších důležitých údajích potřebných pro určení přesného stavu, ve kterém se středočeské veřejné knihovnictví nalézá.

Pokud chce moderní knihovna udržet krok s veškerým pokrokem v oboru knihovnických a informačních služeb, bez odborné pomoci se neobejde. A právě tato poradenská, vzdělávací a koordinační služba je základem regionálních funkcí. Důležité při převodu financování na kraje, je fakt, že Středočeský kraj si uvědomil jejich důležitost a jejich financování se udržuje na vysoké úrovni.

Některé oblasti okresů se potýkají s horší vybaveností technickou infrastrukturou, zdravotními, či sociálními zařízeními. I úroveň vybavenosti některých knihoven informačními technologiemi v různých oblastech kolísá. Záleží ovšem jen na zřizovateli dané instituce, zda využije množství nabízené pomoci různých grantů a možností dotací.

Veřejné knihovny ve Středočeském kraji to nemají jednoduché stejně jako v jiných místech republiky. Přesto pro své zákazníky dále fungují, zavádějí nové služby, přicházejí s novými nápady. Myslím, že všechny zjištěná data ukazují na to, že knihovny všechny výzvy a povinnosti zvládají.

Seznam použité literatury

- *Adresář knihoven České republiky. 5. rozš. vyd.* Brno : Moravská zemská knihovna, 2003. 206 s. ISBN 80-7051-153-2.
- *Adresář veřejných knihoven Středočeského kraje v roce 2002 a faktografických zajímavostí.* Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně, 2002. 129 s. Zpracovala Ivana Rysová. ISBN 80-85191-41-5.
- BARTONÍČKOVÁ, Petra. Městská knihovna a infocentrum v Březnici. *Čtenář.* 2006, roč. 58, č. 11, s. 361. ISSN 0011-2321.
- Benešov : oficiální stránky města. [online]. *Rozpočet města Benešov na rok 2006.* Benešov : Městský úřad [cit. 2007-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.benesov-city.cz/info/dokumenty/rozpocet/rozpocet06.html>>.
- Benešov : oficiální stránky města. [online]. *Rozpočet města Benešov na rok 2005.* Benešov : Městský úřad [cit. 2007-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.benesov-city.cz/info/dokumenty/rozpocet/rozpocet05.html>>.
- BÍNOVÁ, Jiřina. Rozhovor s ředitelkou SVK PhDr. Jiřinou Bínovou ke 105. výročí založení kladenské knihovny. *Čtenář.* 2002, roč. 54, č. 6, s. 165-169. Připravila Hana Jirkalová. ISSN 0011-2321.
- BÍNOVÁ, Jiřina. Spolupráce mezi knihovnami v realitě. *Čtenář.* 2005, roč. 57, č. 2, s. 59-61. ISSN 0011-2321.
- BROŽEK, Aleš. Stav domácích webových stránek veřejných knihoven na konci roku 2006. *Čtenář.* 2007, roč. 59, č. 2, s. 38-46. ISSN 0011-2321.
- *Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových. [cit. 2007-07-13]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.tremsinsko.cz>>.
- CUKROVÁ, Ladislava. Centrum celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových v Rožmitále pod Třemšínem. *Čtenář.* 2006, roč. 58, č. 10, s. 314-315. ISSN 0011-2321.

- Česko. Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). [č. 257/2001 Sb.]. In *Sbírka zákonů*, Česká republika. 2001, částka 98, s. 5683-5693. Dostupný také z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257.htm>.
- ČÍŽKOVÁ, Nad'a. Knihovna kulturní centrum města. *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 9, s. 290-291. ISSN 0011-2321.
- Český statistický úřad (Česko, Praha). *Demografický, sociální a ekonomický vývoj Středočeského kraje v letech 2000 až 2004*. Praha : Český statistický úřad, Krajská reprezentace pro Středočeský kraj, 2005. 156 s. ISBN 80-250-1185-2.
- GALÁŠOVÁ, Jana. Kam krácejí české knihovny? *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 1, s. 2-4. ISSN 0011-2321.
- HALAMKOVÁ, Zuzana. Sté narozeniny knihovny v Mladé Boleslavi. *Čtenář*. 2001, roč. 53, č. 12, s. 358-359. ISSN 0011-2321.
- HRADCOVÁ, Jaroslava. Benešovsko a knihovny. *Čtenář*. 1991, roč. 43, č. 8-9, s. 264-265.
- Husova knihovna v Říčanech (Říčany, Česko). Na rynku už poosmé. *Bulletin SKIP*. 2004, roč. 13, č. 4. s. 29. ISSN 1210-0927. Dostupný z WWW: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull04_413.htm>.
- JANUROVÁ, Alena. Oslava kulatého výročí aneb Jak se v Úvalech lákají děti. *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 6, s. 187. ISSN 0011-2321.
- KÁDNEROVÁ BÍNOVÁ, Jiřina. Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 1, s. 4-5. ISSN 0011-2321.
- KÁDNEROVÁ BÍNOVÁ, Jiřina. Spolupráce mezi knihovnami v realitě. *Čtenář*. 2005, roč. 57, č. 2, s. 59-61. ISSN 0011-2321.
- *Knihovna Jana Drdy Příbram*. [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy Příbram, c2006 [cit. 2007-05-22]. Dostupný také z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/>>

- Knihovna města Hradec Králové. [online]. *Šablona webu*. Hradec Králové : Knihovna města Hradec Králové [cit. 2007-07-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovnahk.cz/>>.
- Knihovna města Mladá Boleslav (Mladá Boleslav, Česko). *100 let knihovny v Mladé Boleslavy 4. října 1901 – 4. října 2001 : sborník vydáný k 100. výročí založení knihovny*. Mladá Boleslav : Knihovna města Mladá Boleslav, 2001. Sestavila Květoslava Lachmanová, nestránkovaná.
- *Knihovna města Mladá Boleslav* [online]. Mladá Boleslav : Knihovna města Mladá Boleslav [cit. 2007-05-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.kmmb.cz/>>.
- *Knihovna roku 2003* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky [cit. 2007-07-19]. Dostupný z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/KnRoku03.htm>.
- *Knihovna roku 2005* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky [cit. 2007-07-19]. Dostupný z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2005/index.htm>.
- *Knihovna roku 2006* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky [cit. 2007-07-19]. Dostupný z WWW: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2006/>.
- Knihovny pomáhají rozvoji turistiky. *Grand Biblio*. 2007, roč. 1, č. 4/5, s. 14-17. ISSN 1802-4408.
- *Knihovny Středočeského kraje*. Praha : Žaket, 2004. 119 s. Kolektiv autorů vědecké knihovny ve spolupráci s knihovnami Středočeského kraje. ISBN 80-85191-46-6.
- Kutná Hora : městský úřad. [online]. *Rozpočet 2005*. Kutná Hora : Městský úřad Kutné Hory [cit. 2007-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.mu.kutnahora.cz/index.php?sec=163&id=245>>.
- Kutná Hora : městský úřad. [online]. *Rozpočet 2006*. Kutná Hora : Městský úřad Kutné Hory [cit. 2007-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.mu.kutnahora.cz/index.php?sec=163&id=244>>.

- Kutná Hora : městský úřad. [online]. *Rozpočet 2007*. Kutná Hora : Městský úřad Kutné Hory [cit. 2007-07-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.mu.kutnahora.cz/index.php?sec=163&id=243>>.
- Kutná Hora. *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 2, s. 63. ISSN 0011-2321.
- LANius. s. r. o. [online]. Tábor : LANius s. r. o. [cit. 2007-06-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.lanius.cz>>.
- MERTLÍK, Pavel. K regionálním funkcím knihoven. *U nás*. 2003, roč. 13, č. 2, s. 11. ISSN 0862-9366. Dostupný také z WWW: <http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0138.pdf>.
- *Městská knihovna Benešov* [online]. Benešov : Městská knihovna Benešov, c2001-2007 [cit. 2007-05-22]. Dostupný také z WWW: <<http://www.knihovna-benesov.cz>>.
- *Městská knihovna Čáslav* [online]. Čáslav : Městské muzeum a knihovna Čáslav, c2006, naposledy aktualizován dne 21. 3. 2007 [cit. 2007-07-23]. Dostupný také z WWW: <<http://www.muzeumaknihovnacaslav.wz.cz/Knihovna/index.htm>>.
- *Městská knihovna Český Brod* [online]. Český Brod : Městská knihovna Český Brod [cit. 2007-07-23]. Dostupný také z WWW: <<http://www.knihovna-cbrod.cz/www/index.htm>>.
- Městská knihovna Kutná Hora (Kutná Hora, Česko). *1848-1998 : 150. výročí založení kutnohorského knihovnictví*. Kutná Hora : Městská knihovna Kutná Hora, 1998. Nestránkovaná.
- *Městská knihovna Kutná Hora* [online]. Kutná Hora : Městská knihovna Kutná Hora [cit. 2007-05-22]. Dostupný také z WWW: <<http://www.knihovna-kh.cz>>.
- *Městská knihovna Rakovník* [online]. Rakovník : Městská knihovna Rakovník, c2006, poslední aktualizace 2. 7. 2007 [cit. 2007-07-23]. Dostupný také z WWW: <<http://www.knihovna-rakovnik.cz/>>.
- Městská knihovna Sedlčany (Sedlčany, Česko) *Projekt Lukášek*. [online]. Sedlčany : Městská knihovna Sedlčany [cit. 2007-07-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.knihovna-se.cz/>>.

- MIKA, Jiří. Regionální bibliografie a faktografie jako součást katalogu krajské knihovny. *Čtenář*. 2003, roč. 55, č. 9, s. 251-252. ISSN 0011-3221.
- Ministerstvo informatiky České republiky (Praha, Česko). *Dalších 602 knihoven má přístup na internet*. [online]. Praha : Ministerstvo informatiky České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1903>>.
- Ministerstvo informatiky České republiky (Praha, Česko). *Internetizace knihoven II.kolo*. [online]. Praha : Ministerstvo informatiky České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=2295>>.
- Ministerstvo informatiky České republiky (Praha, Česko). *Projekt internetizace knihoven*. [online]. Praha : Ministerstvo informatiky České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=3076>>.
- Ministerstvo informatiky České republiky (Praha, Česko). *Vyhlášena nová etapa projektu internetizace knihoven* [online]. Praha : Ministerstvo informatiky České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=293>>.
- Ministerstvo kultury České republiky (Praha, Česko). *Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky*. [online]. Praha : Ministerstvo kultury České republiky, 31. března 2005, 6 s. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/knihovny/Metodpokyn-standardVKIS.doc>>.
- Ministerstvo kultury České republiky (Praha, Česko). *Metodický pokyn Ministerstva kultury k výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*. [online]. Praha : Ministerstvo kultury České republiky, 12. ledna 2005, 16 s. Dostupný z WWW: <<http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>>.
- Ministerstvo kultury České republiky (Praha, Česko). *Program podpory k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven*. [online]. Praha : Ministerstvo kultury České republiky, 16. ledna 2002, 13 s. Dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/usn_priloha.rtf>.

- Ministerstvo kultury České republiky (Praha, Česko). *Vyhláška Ministerstva kultury k provedení zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [č. 88/2002 Sb.]*. Dostupný z WWW: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/Zakon257Vyh1.htm.
- Mladá Boleslav. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 4, s. 144. ISSN 0011-2321.
- MORAVCOVÁ, Petra; NETOLICKÁ, Helena. Adolf Dudek v kutnohorské knihovně. *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 5, s. 156. ISSN 0011-2321.
- MORAVCOVÁ, Petra; NETOLICKÁ, Helena. Za pokladem kapitána Černovouse. *Čtenář*. 2007, roč. 59, č. 1, s. 26. ISSN 0011-2321.
- Příbram. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 4, s. 144. ISSN 0011-2321.
- RICHTER, Vít. Budou všechny knihovny připojeny k internetu? : o projektu internetizace knihoven. *Čtenář*. 2005, roč. 57, č. 3, s. 74-77. ISSN 0011-2321.
- RICHTER, Vít. Je vaše knihovna připravena na nový knihovní zákon. *Místní kultura*. 2001, roč. 11, č. 11, s. 28-29. ISSN 1210-0927.
- ROLLOVÁ, Nad'a. Čaje o pátém ve Slaném. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 7-8, s. 261. ISSN 0011-2321.
- RYYNÄNEN, Mirja. *Zpráva o Zelené knize o roli knihoven v moderním světě*. Přel. Miroslav Ressler. Přel. z: Green Paper on the role of libraries in the modern world. Dostupný z WWW: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Rezoluce_oroli.htm.
- SEHNALOVÁ, Jana. Moje postřehy ze semináře „Netradiční formy práce s dětmi ve veřejných knihovnách“, který se konal v Měk Sedlčany 24. – 25. 3. 2004. *U nás*. 2004, roč. 14, č. 2, s. 25-26. ISSN 0862-9366. Dostupný z WWW: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0286.pdf.
- SEMRÁDOVÁ, Eva. Knihovní fond je základ knihovny. *U nás*. 2004, roč. 14, č. 4, s. 16-18. ISSN 0862-9366. Dostupný z WWW: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0470.pdf.

- Státní vědecká knihovna (Kladno, Česko). *Sto let veřejné knihovny v Kladně*. Kladno : Státní vědecká knihovna Kladno, 1997. Sestavil kolektiv autorů Státní vědecké knihovny v Kladně, nestránkovaná, obrazová příloha. ISBN 80-85191-17-2.
- Stavební (a projektový) ruch v našich knihovnách. *Bulletin SKIP*. 2001, roč. 10, č. 1, s. 12-21. ISSN 1210-0927.
- Středočeská vědecká knihovna (Kladno, Česko). *Výroční zpráva za rok 2005* [online]. Zpracovala PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně, 2006. Dostupný z WWW: <http://www.svkkk.cz/svk/vyr_zp_2_05.doc>.
- Středočeská vědecká knihovna (Kladno, Česko). *Výroční zpráva za rok 2006* [online]. Zpracovala PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně, 2007. Dostupný z WWW: <http://www.svkkk.cz/svk/vyr_zp_2_06.doc>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Adresáře knihoven* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-07-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=adresar>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Dotační projekt SK* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně. [cit. 2007-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=dotace>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje* [online]. Zpracovaly PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová a PhDr. Anna Matoušková. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně, 16. srpna 2005, 33 s. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=metodic>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Koncepce rozvoje knihoven Středočeského kraje na léta 2004-2010* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkk.cz/index.php?kodstr=koncepce>>.

- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Region Kladno* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-06-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkkl.cz/index.php?kodstr=adresar2>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Stav domácích webových stránek* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-07-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkkl.cz/svk/weby2006.htm>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Výsledky činnosti veřejných knihoven Středočeského kraje v roce 2006* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-06-22]. Dostupný z WWW: <http://www.svkkkl.cz/svk/vysledky_cin.xls>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). *Vzdělávání pro knihovny ve Středočeském kraji* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně [cit. 2007-07-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkkl.cz/index.php?kodstr=vzdel>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně. (Kladno, Česko). *Pro knihovny* [online]. Kladno : Středočeská vědecká knihovna v Kladně, aktualizace 12. 9. 2003 [cit. 2007-06-22]. Starší verze stránek. Dostupný z WWW: <<http://proknihovny.svkkkl.cz/index.php>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně. (Kladno, Česko). *Projekt internetizace knihoven (PIK)* [online]. [cit. 2007-06-29] Dostupný z WWW: <<http://www.svkkkl.cz/index.php?kodstr=internet>>.
- Středočeská vědecká knihovna v Kladně. [online]. *Regionální funkce*. Kladno : Středočeská vědecká knihovna [cit. 2007-07-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.svkkkl.cz/index.php?kodstr=regfce>>.
- Středočeský kraj [online]. *Informace z kraje*. Praha : Středočeský kraj, c2007 [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/stredocesky-kraj/informace-o-kraji>>.
- Středočeský kraj. [online]. *Samospráva*. Praha : Středočeský kraj, c2007 [cit. 2007-05-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/samosprava?category=24>>.

- Středočeský kraj. [online]. *Tiskové zprávy*. Praha : Středočeský kraj, c2007 [cit. 2007-05-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-stredocesky.cz/tiskove-informace/tiskove-zpravy>>.
- ŠIMKOVÁ, Lenka. Městská knihovna v Kutné Hoře představila nová oddělení. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 11, s. 376. ISSN 0011-2321.
- ŠOLCOVÁ, Václava. Pyžamová párty. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 9, s. 303. ISSN 0011-2321.
- TAUBEROVÁ, Blanka. Kulturní léto v Sedlčanské knihovně. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 9, s. 304-605. ISSN 0011-2321.
- TAUBEROVÁ, Blanka. Rok duchovní harmonie v sedlčanské knihovně. *Čtenář*. 2006, roč. 58, č. 10, s. 340. ISSN 0011-2321.
- *Veřejné informační služby knihoven : VISK*. [online]. Praha : Ministerstvo kultury České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://visk.nkp.cz/index.htm>>.
- *Veřejný internet* [online]. Praha : Ministerstvo informatiky České republiky [cit. 2007-06-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.verejnyinternet.cz/projekt.html>>.
- VLASÁK, Rudolf. Knihovny a knihovny dnes a zítra. In *Knihovny současnosti 2005 : sborník z 13. konference, konané ve dnech 13.-15. září 2005 v Seči u Chudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2005. s. 19-37. ISBN 80-86249-30-1.
- Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. 4. díl, Ř/Ž. Praha : Nakladatelský dům OP. ISBN 80-85841-37-1 (4. svazek). ISBN 80-85841-17-7 (soubor).
- *Vyhodnocení standardů veřejných knihovnických a informačních služeb za rok 2005 : celostátní úroveň*. Praha : Národní knihovna ČR, 2006. 36 s. Zpracovala Mgr. Vladan Pillerová, PhDr. Vít Richter. Dostupný z WWW: <<http://knihovnam.nkp.cz/docs/Vykony/StandardVyhodnoceni2005.pdf>>.

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1 Typologie a hierarchie sítě knihoven ve Středočeském kraji.....	25
Graf č. 2 Podpora knihoven v Středočeském kraji podle Koncepce z pohledu financí.....	30
Graf č. 3 Vývoj počtu veřejných knihoven ve Středočeském kraji (2001-2006).....	32
Graf č. 4 Počet obsluhovaných knihoven Středočeského kraje jednotlivými pověřenými knihovnami.....	33
Graf č. 5 Počet obyvatel města, registrovaných čtenářů a návštěv v pověřených knihovnách v roce 2006.....	40
Graf č. 6 Poměr počtu registrovaných uživatelů k počtu obyvatel měst u profesionálních knihoven Středočeského kraje v roce 2006.....	40
Graf č. 7 Rozložení knihovnického softwaru mezi profesionálními knihovnami Středočeského kraje.....	42
Graf č. 8 Podíl míst veřejného internetu podle oblastí pověřených knihoven.....	47
Graf č. 9 Registrovaní uživatelé SVKK (2005-2006).....	59
Graf č. 10 Počet výpůjček v SVKK (2005-2006).....	60
Graf č. 11 Meziknihovní služby SVKK (2005-2006).....	61
Graf č. 12 Počet publikací nakoupených pro Výměnný fond v roce 2006 a jejich rozdělení.....	62
Graf č. 13 Knihovní fond Městské knihovny Kutná Hora (2005-2006).....	66
Graf č. 14 Počet registrovaných uživatelů Městské knihovny Kutná Hora (2005-2006).....	67
Graf č. 15 Knihovní fond Městské knihovny Benešov (2005-2006).....	69

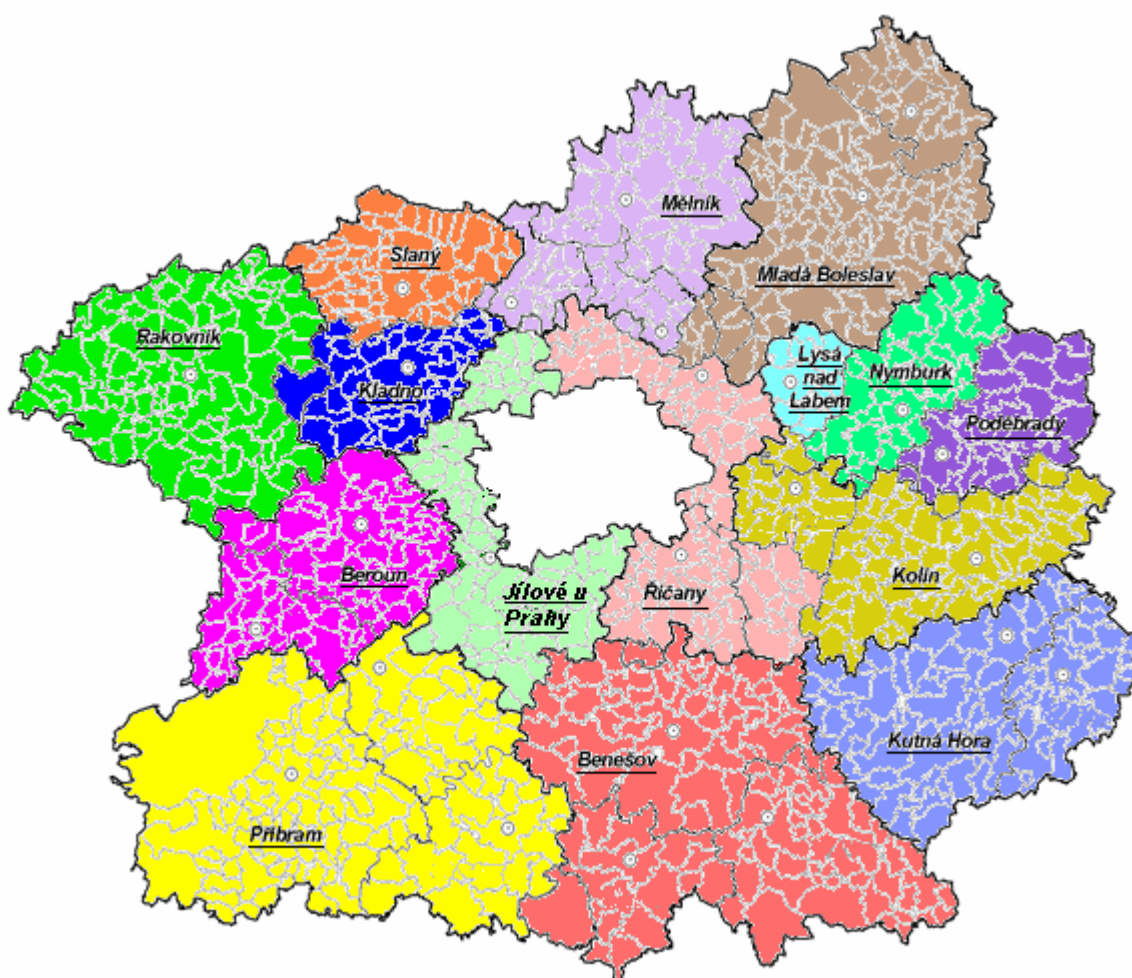
Graf č. 16 Počet registrovaných uživatelů Městské knihovny Benešov (2005-2006).....	69
Graf č. 17 Počet registrovaných uživatelů Centra celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových(2005-2006).....	71
Graf č. 18 Počet výpůjček Centra celoživotního vzdělávání s knihovnou manželů Tomanových (2005-2006).....	72
Tabulka č. 1 Plnění standardu provozní doby profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006.....	36
Tabulka č. 2 Knihovní fond veřejných knihoven Středočeského kraje v letech 2001-2006.....	37
Tabulka č. 3 Plnění standardu tvorby knihovního fondu profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006.....	38
Tabulka č. 4 Počet čtenářů veřejných knihoven Středočeského kraje v letech 2001-2006.....	38
Tabulka č. 5 Počet výpůjček veřejných knihoven Středočeského kraje v letech (2001-2006).....	41
Tabulka č. 6 Plnění standardu veřejně přístupných stanic připojenými k internetu profesionálními knihovnami ve Středočeském kraji v roce 2006.....	46
Tabulka č. 7 Srovnání webových stránek knihoven vykonávajících regionální funkce.....	48
Tabulka č. 8 Počet předplatných časopisu Čtenář pro pověřené knihovny pro rok 2006.....	62

Přílohy

Seznam příloh

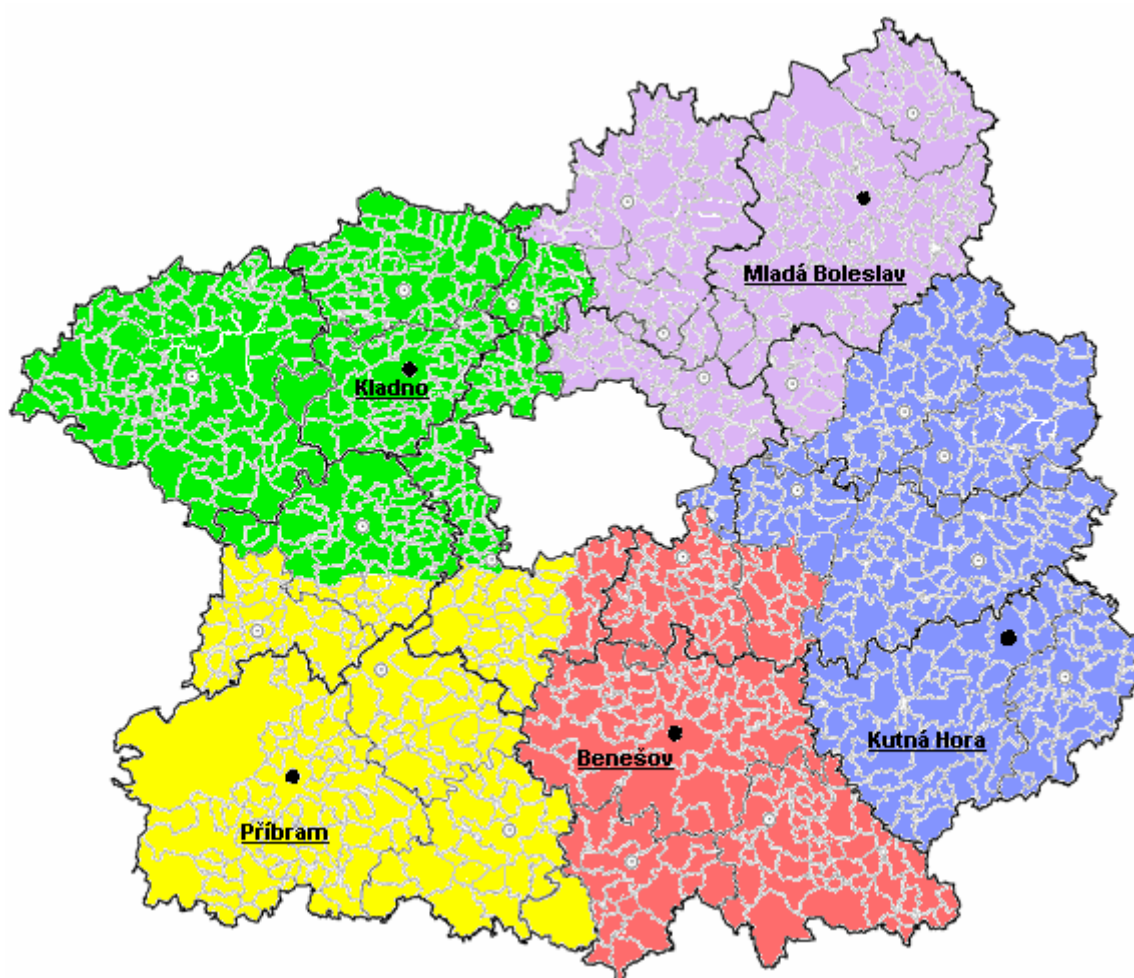
Příloha č. 1 Pověřené knihovny a regiony v letech 2002 – 2005.....	99
Příloha č. 2 Pověřené knihovny a regiony od roku 2006.....	100
Příloha č. 3 Schéma věcné kontroly systému.....	101
Příloha č. 4 Schéma finanční kontroly vykonávané Středočeským krajem.....	102
Příloha č. 5 Přehled poskytnutých dotací na podporu obecních knihoven v roce 2007.....	103
Příloha č. 6 Stálá nabídka konzultací, porad a seminářů a Stálá nabídka Kurzu knihovnického minima SVKK.....	108

Příloha č. 1 Pověřené knihovny a regiony v letech 2002 – 2005*

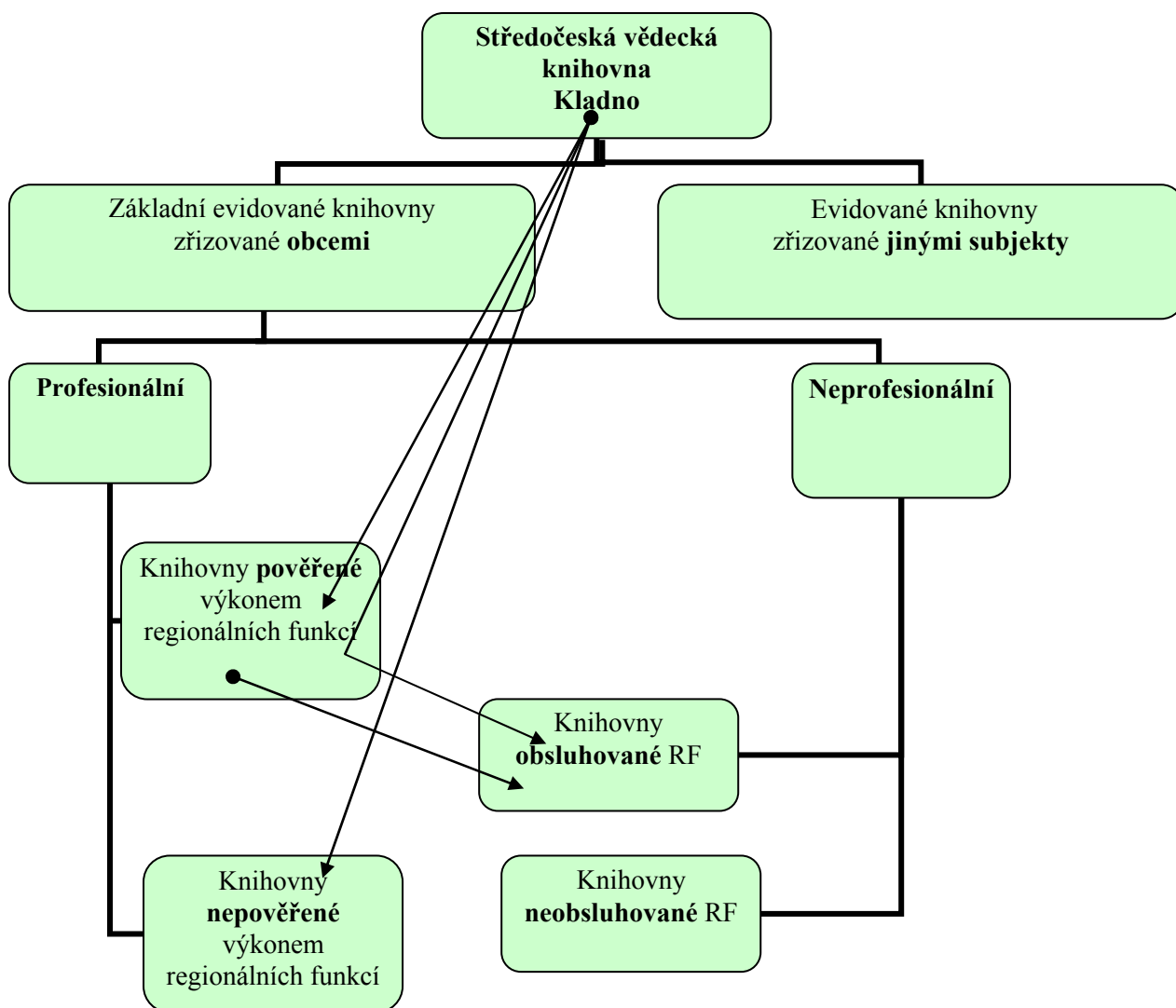
* Převzato - Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Koncepte podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 5.

Příloha č. 2 Pověřené knihovny a regiony od roku 2006*

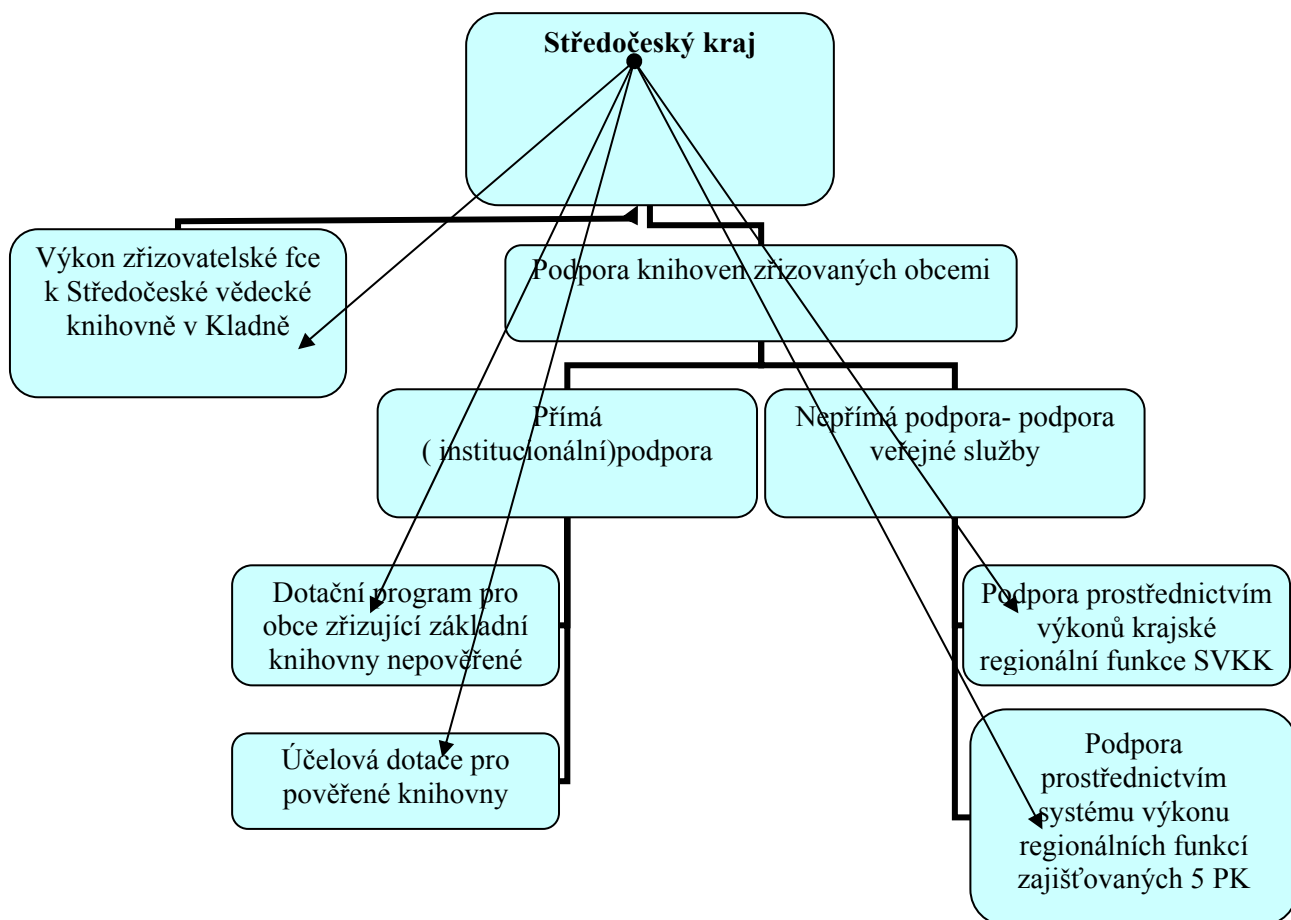
* Převzato - Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 6.

Příloha č. 3 Schéma věcné kontroly systému*

* Převzato - Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 25.

Příloha č. 4 Schéma finanční kontroly vykonávané Středočeským krajem*

* Převzato - Středočeská vědecká knihovna v Kladně (Kladno, Česko). Koncepce podpory knihoven z rozpočtu Středočeského kraje, 2005, s. 26.

Příloha č. 5 Přehled poskytnutých dotací na podporu obecních knihoven v roce 2007

Poř. číslo	Žadatel	Název projektu	Částka
1	Město Dobřichovice Vítova 61 252 29 Dobřichovice	Rozšíření a modernizace knihovny v Dobřichovicích	85 000
2	Městská knihovna Nymburk Palackého třída 1749 288 02 Nymburk	Cesta do knihovny - internet pro handicapované a děti	80 000
3	Město Dolní Bousov nám. T.G.Masaryka 1 294 04 Dolní Bousov	Zřízení nové městské knihovny, vybavení mobiliářem	75 000
4	Městská kulturní zařízení Bělá pod Bezdězem Masarykovo nám. 140 294 21 Bělá pod Bezdězem	Modernizace knihovního výpůjčního systému	70 000
5	Město Odolena Voda Dolní náměstí 250 70 Odolena Voda	Přestěhování knihovny do nových prostor, vybudování čítárny a dětského oddělení	70 000
6	Městys Divišov Horní nám. 21 – 22 257 26 Divišov	Zkvalitnění technických podmínek knihovny v Divišově	65 000
7	Město Jílové u Prahy Masarykovo nám. 1 254 01 Jílové u Prahy	Modernizace technického vybavení dětského oddělení Městské knihovny Jílové u Prahy	63 000
8	Město Bystřice Dr. E. Beneše 25 257 51 Bystřice	Vybavení knihovny kancelářským a knihovnickým nábytkem	60 000
9	Obec Chocerady 257 24 Chocerady 267	Vybavení knihovny v Choceradech	60 000
10	Obec Davle Na náměstí 63 252 06 Davle	Rozšíření internetu pro veřejnost a dokončení automatizace knihovnické činnosti	60 000
11	Obec Malešic 285 41 Malešov 45	Knihovna jako informační a vzdělávací centrum obce	57 000
12	Město Černošice Riegrova 1209 252 28 Černošice	Modernizace mobiliáře Městské knihovny v Černošicích	50 000
13	Město Kouřim Mírové nám. 145 281 61 Kouřim	Naše kroky míří do knihovny	50 000
14	Město Uhlířské Janovice	Inovace a rozšíření stávajícího vybavení knihovny	50 000
15	Středisková knihovna Zbraslavice 285 21 Zbraslavice 147	Obnova a zachování uživatelského standardu	50 000
16	Bakov nad Jizerou Mírové nám. 84 294 01 Bakov nad Jizerou	Obměna zastaralé PC techniky městské knihovny a internetové stanice pro veřejnost, rozšíření - Internet pro veřejnost	50 000
17	Město Dobruška Palackého nám. 28, 294 41 Dobruška	Obnova PC a software	50 000
18	Obec Křinec Nám. 25 289 33 Křinec	Rozšíření přístupu k bezplatnému použití internetu v Obecní knihovně Křinec a částečná obnova inventáře	50 000
19	Kulturní a informační centrum –Městská knihovna K.Viky Palackého nám. 257 / 289 12 Sadská	Obnova a rozšíření mobiliáře, doplnění a výměna techniky a umístění KF na internetu	50 000

20	Město Řevnice Náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 74 252 30 Řevnice	Rekonstrukce a zmodernizování knihovny	50 000
21	Obec Kamenný Přívoz 252 82 Kamenný Přívoz 10	Informační a kulturní centrum	50 000
22	Město Libčice nad Vltavou Nám. Svobody 90 252 66 Libčice nad Vltavou	Digitalizace knihovnických činností a automatizace výpůjčního protokolu městské knihovny v Libčicích nad Vltavou	50 000
23	Husova knihovna v Říčanech Masarykovo náměstí 83 251 01 Říčany	V knihovně je mi dobře, v knihovně je mi hej	47 000
24	Město Týnec nad Labem Masarykovo nám. 1 281 26 Týnec nad Labem	Pořízení základního software a hardware pro profesionální knihovnu v Týnci nad Labem	45 000
25	Město Nové Strašecí Komenského nám. 201 271 01 Nové Staršecí	Zřízení samostatného studijního místa s internetem v dětském oddělení Městské knihovny v Novém Strašecí	45 000
26	Obec Poříčí nad Sázavou Sázavská 57 257 21 Poříčí nad Sázavou	Modernizace knihovny Poříčí nad Sázavou	44 000
27	Městská knihovna Beroun U Kasáren 813 266 01 Beroun	Obnova počítačového vybavení městské knihovny Beroun	44 000
28	Obec Popovice 257 01 Popovice 78	Vybudování společenského centra pro setkávání občanů obce a zkvalitnění knihovnických služeb pro občany	42 000
29	Obec Petroupim 256 01 Petroupim 74	Místní knihovna Petroupim - zkvalitnění technických podmínek	42 000
30	Obec Načeradec 257 08 Načeradec 152	Modernizace a rozšíření knihovního systému	42 000
31	Městské kulturní centrum Komenského nám. 177 259 01 Votice	Rozšíření přístupu na internet v Městské knihovně Votice	40 000
32	Společenský klub Zdice Husova 36 9267 51 Zdice	Technické vybavení pro Městskou knihovnu Zdice	40 000
33	Městská knihovna Kolín Husova 69 280 00 Kolín	Knihovna jako součást vzdělávacího procesu	40 000
34	Město Zásmyky Komenského nám. 133 281 44 Zásmyky	Zkvalitnění knihovnických a informačních služeb městské knihovny v Zásmykách	40 000
35	Obec Bečváry 281 43 Bečváry 161	Knihovna Červený Hrádek - centrum informací v obci	40 000
36	Město Roztoky Nám. 5. května 2 252 63 Roztoky	Vybavení městské knihovny v Roztokách pro uživatele veřejného internetu a pořádání akcí pro veřejnost - mobiliář, technika	40 000
37	Obec Dolní Hbity Dolní Hbity 55 262 62 Dolní Hbity	Vybavení komunitního centra s knihovnou a internetem	40 000
38	Město Slaný Masarykovo nám. 159 274 01 Slaný	Zkvalitnění knihovnických a informačních služeb pobočky knihovny Dolín	38 000
39	Obec Chotýšany 257 28 Chotýšany 54	Obecní knihovna Chotýšany - centrum kulturního života	35 000
40	Město Nový Knín Náměstí Jiřího z Poděbrad 1 262 03 Nový Knín	Zavedení další stanice veřejného internetu a její dovybavení	30 200

41	Městys Červené Pečky Dr. Dvořáka 38 281 21 Červené Pečky	Revitalizace místní knihovny v Červených Pečkách	30 000
42	Obec Miličín Hájkovo nám. 1 257 86 Miličín	Vybavení knihovny mobiliářem a softwarem	30 000
43	Obec Velký Osek Revoluční 36 281 51 Velký Osek	Obecní knihovna - ostrov poznání	30 000
44	Obec Opatovice I 286 01 Čáslav č.p. 35	Vesnická knihovna třetího tisíciletí	30 000
45	Město Benátky nad Jizerou Zámek 49 294 71 Benátky nad Jizerou	Knihovna pro mladou generaci	30 000
46	Obec Louňovice 251 62 Louňovice 6 p. Mukařov	Ženíškova knihovna	30 000
47	Kulturní centrum Kamenice Ringhofferovo nám. 434 251 68 Kamenice	Technika v knihovně	30 000
48	Obec Hradištko Zámek 1 252 09 Hradištko 1	Zlepšení knihovnických služeb poskytovaných místní knihovnou v Hradištku - 1. etapa: Zlepšení prostředí knihovny	30 000
49	Město Sedlčany Nám. T.G.M. 32 264 80 Sedlčany	Rychleji, stabilněji a kvalitněji ke čtenáři	30 000
50	Město Neveklov Heřmovo nám. 81 257 56 Neveklov	Nové vybavení knihovny - pokračování v renovaci	27 000
51	Městské kulturní centrum Hořovice Vrbnovská 1138 268 01 Hořovice	Rozšíření a obnova mobiliáře knihovny	27 000
52	Obec Březová č.p. 23 267 51 Zdice	Připojení Obecní knihovny v Březové k internetu	27 000
53	Město Mníšek pod Brdy Dobříšská 56 252 10 Mníšek pod Brdy	Modernizace mobiliáře Městské knihovny v Mníšku pod Brdy	27 000
54	Trhový Štěpánov Sokolská 23 257 63 Trhový Štěpánov	Pořízení softwaru - Clavius	26 000
55	Obec Třebešice 39 257 26 Divišov	Místní lidová knihovna Třebešice - technické vybavení	25 000
56	Obec Koleč 273 29 Koleč 103	Internet do obecní knihovny	25 000
57	Obec Ovčáry Vrchlického 39 280 02 Ovčáry	Zlepšení stávajícího provozu místní knihovny v Ovčárech	25 000
58	Obec Loučeň 289 37 Loučeň	Dovybavení místní knihovny Loučeň	25 000
59	Městská knihovna a informační centrum nám. Smiřických 33 281 63 Kostelec nad Černými lesy	Doplnění a obnova PC a přístrojů v Městské knihovně Kostelec n.Č.l.	25 000
60	Obec Velim nám. Obránců míru 120 281 01 Velim	Dovybavení knihovny Velim	25 000

61	Obec Souňov Souňov 14 286 01 Čáslav	Vybavení studijního místa	25 000
62	Obec Hlízov 285 32 Hlízov 164	Knihovna jako vzdělávací a informační centrum obce	25 000
63	Obec Tupadly 285 63 Tupadly 120	Podpora knihoven zřizovaných obcemi na rok 2007	25 000
64	Obec Čestín 285 10 Čestín č.p. 3	Knihovna jako informační a vzdělávací centrum obce	25 000
65	Obec Rohozec 19 284 01 Kutná Hora	Internetizace a zkvalitnění knihovnických služeb	25 000
66	Obec Nepoměřice Nepoměřice 48	Knihovna pro občany aneb odkazy z kronik	25 000
67	Obec Libiš Mělnická 579 277 11 Libiš	Částečné vybavení knihovny výpočetní technikou a nábytkem	25 000
68	Městská knihovna v Mnichově Hradišti	Technická podpora a zabezpečení informační sítě v městské knihovně	25 000
69	Obec Hořátev 289 13 Hořátev 17	Modernizace a internetizace místní lidové knihovny	25 000
70	Obec Písty 289 13 Písty 13	Zřízení internetu	25 000
71	Obec Choťovice Choťovice 1 289 05 Žehuň	Internet knihovna - pořízení PC a softwaru	25 000
72	Obec Libice nad Cidlinou Husova 4 289 07 Libice nad Cidlinou	Knihovna pro všechny generace	25 000
73	Městská knihovna Lysá nad Labem Husovo nám. 23 289 22 Lysá nad Labem	Internetová studovna pro mládež	25 000
74	Obec Líbeznice Mělnická 43 205 65 Líbeznice	Infocentrum Líbeznice 2007	25 000
75	Obecní úřad Máslovce Pražská 18 250 69 Vodochody	S počítačem snadno a rychle	25 000
76	Obec Dobřejovice Na Návsi 26 251 01 Říčany	Vybavení knihovny a pořízení PC a software	25 000
77	Obec Smolotely Smolotely 21 262 63 Kamýk nad Vltavou	Vybavení knihovny výpočetní technikou	25 000
78	Obec Krásná Hora nad Vltavou 262 56 Krásná Hora nad Vltavou	Knihovna Krásná Hora	25 000
79	Obec Lešetice 262 31 Lešetice 41	Internet do knihovny	25 000
80	Město Zruč nad Sázavou Zámek 1 285 22 Zruč nad Sázavou	Internet dětem	25 000
81	Městys Liteň nám. 71 267 27 Liteň	Zahájení automatizace knihovnických činností	22 000
82	Obec Lety Na Návsi 160 252 29 Lety	Vybavení do rekonstruované knihovny v letech	22 000

83	Město Týnec nad Sázavou K Náklí 404 257 41 Týnec nad Sázavou	Snadné hledání v knihovně - on-line katalog i pro děti	20 000
84	Městys Český Šternberk 257 27 Český Šternberk 27	Obecní knihovna v Českém Šternberku - rozvoj knihovny	20 000
85	Obec Libenice 115 280 02 Kolín	Internet do knihoven	20 000
86	Obec Stříbrná Skalice Sázavská 323 281 67 Stříbrná Skalice	Regály na časopisy pro Obecní knihovnu	20 000
87	Obec Lipec - org. složka Místní lidová knihovna Lipec 81 281 26 Týnec nad Labem	Kultura a informace pro každého	20 000
88	Obec Paběnice Paběnice 16 285 43 Paběnice	Knihovna pro mladé i ty dříve narozené	20 000
89	Obec Rožďalovice nám. 93 289 34 Rožďalovice	Dovybavení knihovny PC technikou	20 000
90	Obec Dobšice Dobšice č.p. 18 289 05 Žehuň	Obecní knihovna - místo pro získání informací, poznávání a vzdělávání	20 000
91	Obec Nová Ves Nová Ves 12	Pořízení technického vybavení knihovny	20 000
92	Obec Strančice Revoluční 383 251 63 Strančice	Knihovna - můj druhý domov	20 000
93	Obec Bašt Bašt 126 250 65 Líbeznice	Obecní knihovna v Bašti jako multikulturní centrum obce	20 000
94	Obec Řitka Na návsi 54 252 03 Řitka	Automatizace knihovnických činností	20 000
95	Obec Obecnice 262 21 Obecnice 159	Automatizace obecní knihovny v Obecnici	19 800
96	Obec Mozkovice 285 01 Miskovice 66	Knihovna Miskovice - pohodové centrum informací	18 000
97	Obec Senice Hlavní 25 290 01 Poděbrady	Knihovní systém Clavius	18 000
98	Město Mníšek pod Brdy Dobříšská 56 252 10 Mníšek pod Brdy	Sjednocení a zlepšení estetického stavu vybavení knihovny nákupem nových regálů	18 000
99	Obec Počepice 262 53 Počepice	Dokončení automatizace knihovny a vybavení mobiliářem	18 000
100	Obec Loděnice Husovo nám. 4 267 12 Loděnice	Technické vybavení a mobiliář do nových prostor knihovny	16 000
101	Obec Mělnické Vtelno Mělnická 49 277 38 Mělnické Vtelno	Výměna zařízení místní knihovny	10 000
102	Obec Velenka 289 12 Sadská 44	Program Clavius	10 000
103	Obec Polepy Polepy 131 280 02 Kolín	Vybavení knihovny nábytkem a technikou ke zlepšení úrovně osvětových a společenských akcí	5 000

Příloha č. 6 Stálá nabídka konzultací, porad a seminářů a Stálá nabídka Kurzu knihovnického minima SVKK

Stálá nabídka konzultací, porad a seminářů

číslo	téma	kontaktní osoba
1	zpracování dokumentů, katalogizační pravidla a knihovnické standardy	Mgr. Alena Vávrová Miroslava Nováková
2	meziknihovní výpůjční služba (MVS), mezinárodní MVS, elektronická žádanka	Renata Fridrichová
3	automatizace a informační technologie (HW, SW, internet, počítačové sítě)	Ing. Eva Recmanová
4	internet – zavádění, využívání jeho služeb, tvorba internetových stránek (programovací jazyk html)	Ing. Eva Recmanová
5	referenční centrum: využívání internetu, bázi dat, lekce přípravy uživatelů informací (PUI)	PhDr. Jakub Pavlík
6	informační činnost	PhDr. Jakub Pavlík
7	využívání systému EBSCO	PhDr. Jakub Pavlík
8	využívání systému Anopress	PhDr. Jakub Pavlík
9	vyplňování Deníku veřejné knihovny	Miroslava Frolíková Mgr. Ladislava Cukrová
10	vyplňování Ročního výkazu o knihovně	Miroslava Frolíková Mgr. Ladislava Cukrová
11	účetnictví příspěvkových organizací	Ing. Ivana Škutová
12	mzdová problematika	Ing. Ivana Škutová
13	cestovní náhrady	Ing. Ivana Škutová
14	Knihovní zákon	Mgr. Jan Helcelet
15	Finanční dotace na podporu knihoven; psaní projektů	Mgr. Jan Helcelet
16	Tvorba koncepce knihovny	Mgr. Jan Helcelet
17	Systém celoživotního vzdělávání	Mgr. Jan Helcelet

Stálá nabídka Kurzu knihovnického minima bez závěrečného osvědčení MŠMT ČR

číslo lekce	téma	forma lekce	počet hodin	místo konání	odpovědná osoba - lektor
	základní témata (povinná část)				
1	Základy knihovnictví. Knihovnická legislativa (knihovní zákon, navazující vyhlášky a vnitřní směrnice knihovny - zřizovací listina, statut, organizační a pracovní řád) a knihovnická terminologie.	přednáška	3	Kladno	PhDr. Jiřina Bínová Kádnerová
	Doplňování a aktualizace knihovního fondu.	přednáška	1	Kladno	Vlasta Špaňová
2	Zpracování monografií podle AACR2. Praktická katalogizace.	seminář	2	Kladno	Miroslava Nováková
	Exkurze po SVK .	exkurze	2	Kladno	Mgr. Ladislava Cukrová
3	Knihovnické a informační služby. Výpůjční služby, knihovní řád. Meziknihovní služby.	přednáška	2	Kladno	PhDr. Ivana Feldmanová
	Evidence činnosti, statistika (vedení deníku veřejné knihovny, vyplňování ročního výkazu o knihovně)	přednáška	1	Kladno	Miroslava Frolíková
	Praktická ukázka práce s katalogem knihovny (především zaměřeno na využívání MS).	přednáška	1	Kladno	Eva Šenfeldová
4	Informační služby. Internet	přednáška	1	Kladno	Jaroslav Volf
	Základní informační gramotnost. Automatizace knihovnických procesů. Jednotná informační brána. Souborné katalogy.	seminář	2	Kladno	PhDr. Jakub Pavlík
	Závěrečný test.	test	1	Kladno	Mgr. Ladislava Cukrová

